

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

HAVERZEMİN KİTABI
(1a-50b ARASI İNCELEME METİN)

Dunya Mohammed ALDAMIRJEE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Oktay NAR

KONYA 2021

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	DUNYA MOHAMMED ALDAMIRJEE
	Numarası	194201001013
	Ana Bilim / Bilim Dalı	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI/ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐
	Tezin Adı	HAVERZEMİN KİTABI (1a-50b ARASI İNCELEME METİN)

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı	DUNYA MOHAMMED ALDAMIRJEE
	Numarası	194201001013
	Ana Bilim / Bilim Dalı	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI/ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Oktay NAR
	Tezin Adı	HAVERZEMİN KİTABI (1a-50b ARASI İNCELEME METİN)

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan **HAVERZEMİN KİTABI (1a-50b ARASI İNCELEME METİN)** başlıklı bu çalışma/...../..... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı, Adı Soyadı	Danışman/Üye	İmza
Dr. Öğr. Üyesi Oktay NAR	Danışman	
Prof. Dr. Semra TUNÇ	Üye	
Doç. Dr. Şerife AKPINAR	Üye	

İÇİNDEKİLER

ÖZET	IX
ABSTRACT.....	X
ÖN SÖZ	XI
TEZDE KULLANILAN TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ.....	XIII
Giriş.....	1
A. Türk Edebiyatında Ceng-Nâme Geleneği.....	1
B. Hz. Ali Cenglerini Anlatan Eserlerin Beslendiği Kaynaklar	2
C. Hâver-Zemîn ile İlgili Çalışmalar.....	3
BİRİNCİ BÖLÜM	5
1. HÂVER-ZEMÎN'İN İNCELENMESİ	5
1.1 Hâver-Zemîn Kitabı Hakkında Bilgiler	5
1.2 Hâver-Zemîn'nin Yazarı ve Müstensihî Hakkında Bilgiler	6
1.3 Hâver-Zemîn'nin Fikri Yapısı ve Amacı.....	7
1.4 Hâver-Zemîn'nin Şekil ve Üslup Özellikleri.....	8
1.5 Hâver-Zemîn'nin Özeti.....	10
1.6 Hâver-Zemîn Mesnevisinin Hâver-Nâme ile Karşılaştırılması.....	16
1.6.1- Kitab-ı Hâver-Zemîn ile Kitab-ı Hâver-Nâme'nin Şekil, Dil, Anlatım ve Üslup Bakımından Karşılaştırılması.....	16
1.6.2- Kitab-ı Hâver-Zemîn ile Kitab-ı Hâver-Nâme'nin Konu Bakımından karşılaştırılması.....	16
1.6.3- Kitab-ı Hâver-Zemîn ile Kitab-ı Hâver-Nâme'nin Amaç Bakımından Karşılaştırılması.....	17
1.7 Hâver-Zemîn'de Kahramanlar	17
1.7.1 Müslüman Olan Kahramanlar	17
a. Hz. Muhammed.....	17
b. Hz. ° Alî	18
c. Ebu'l-Mi° cen	18
ç. Sa° d B. Vakkâs	19

d. Kanber.....	19
e. Hasan.....	19
f. Hüseyin.....	19
g. Şe ^c bân-i Mısır.....	20
ğ. Hâhân-ı Rûm.....	20
h. Mâlik.....	20
1.7.2 Sonradan Müslüman Olan Kahramanlar	20
a. Dil-fürûz Hân	20
b. Gülçehre.....	20
c. Mîr-i Seyyâf.....	21
ç. Süfyân Şâh	21
d. Mîr Zinhâr-hâr	21
e. İmadeddîn.....	21
f. Fîyrûz.....	21
g. Puşeng.....	21
1.7.3 Müslüman Olmayan Şahsiyetler.....	22
a.Hâverân Şâh	22
b. Rûstem	22
c. Nevâdir Pâdişâh	22
ç. Cem Vezîr	22

d. Kattâr Şâh	22
e. Nâhîd Şâh	22
f. Hilâl	22
g. Süfyân	23
ğ. Ra ^c d-i Ammâr.....	23
h. Zeyd b. Eflah.....	23
ı. Türki Emlâk	23
i. Kubâd.....	23
j. Kâfûr	23
İKİNCİ BÖLÜM.....	24
2.1. Metin Hazırlanırken Takip Edilen Yol	24
2.2. Kitab-I Hâver-Zemîn.....	25
SÖZLÜK.....	205
SONUÇ	223
KAYNAKÇA.....	224
EKLER	228

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	DUNYA MOHAMMED ALDAMIRJEE
	Numarası	194201001013
	Ana Bilim / Bilim Dalı	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI/ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Oktay NAR
	Tezin Adı	HAVERZEMİN KİTABI (1a-50b ARASI İNCELEME METİN)

ÖZET

Hız. Ali'nin kahramanlıklarını anlatan Ceng-nâme kitapları İslâm dünyası ve Türk edebiyatında önemli bir değeri taşımaktadır. Aynı zamanda Arap ve Farslarda da önemli bir yere sahiptir. Hâver-Zemîn kitabı 5638 beyitten, 381 varaktan oluşan manzum bir Ceng-nâmedir. Eserin yazarı belli değildir. Eseri istinsah eden kişi Halil Münevver'dir. Elimizde bulunan Hâver-Zemîn kitabı Hız. Ali'nin kahramanlıklarını anlatmaktadır. Eserde Türkçe, Farsça, Arapça sözcüklerde bulunmaktadır. Bunun yanında eseri diğer eserlerden farklı kılan Irak Türkmen Türkçesine ait kelimelerin de bulunmasıdır. Eser mesnevi tarzında yazılmıştır. Eserde Hız. Ali dışında birçok kahraman da yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Hız. Ali, Hâver-Zemîn kitabı, Ceng-nâme, Ceng, Kitab-ı Hâver-Nâme

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	DUNYA MOHAMMED ALDAMIRJEE
	Numarası	194201001013
	Ana Bilim / Bilim Dalı	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI/ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Oktay NAR
	Tezin İngilizce Adı	HAVERZEMİN BOOK (EXAMINING THE TEXTS BETWEEN 1a-50b)

ABSTRACT

The Ceng-nâme books describing Ali's heroism have a significant value in the Islamic world and Turkish literature. They have an important place amongst the Arabs and Persians. The Hâver-Zemin book is a poetic Cengname consisting of 5638 verses and 381 leaves. Its author is unknown. Halil Munevver is the person copied it. The book of Haver-Zemîn in question talks about Ali's heroism. There are Turkish, Persian and Arabic words in the work. Besides, what distinguishes the work from others is the presence of Iraqi Turkmen Turkish. The work was written in the "masnavi" style. In the work there are also many other heroes besides Ali.

Keywords: Ali, Book of Hâver-Zemîn, Ceng-nâme, Ceng, Kitab-ı Hâver-Nâme

ÖN SÖZ

Edebi eserler, milletlerin yaşadıkları dönemin fikri yapısını ve yaşadıkları hayatı temsil etmektedir. Edebi metinler insana her şeyden önce kişilik kazandırır. Bu kişilik hayat yolunu hazırlar. Bir toplumda ahlakın ilerlemesi, toplumun düzelmesinde edebiyatın rolü büyüktür. Türk edebiyatında İslâmiyet'in kabulünden sonra günümüze kadar gelmiş birçok dinî kahramanlık hikâyeleri bulunmaktadır. Bunlar arasında Hz. Ali Ceng-nâmeleri de yer almaktadır. Hz. Ali Ceng-nâmeleri Türk edebiyatında oldukça önemlidir. Hz. Ali çevresinde teşekkül eden Ceng-nâmeler 13. ile 14. yüzyıldan itibaren tercüme, telif ve adapte yoluyla edebiyatımıza kazandırılmış, yazılı ve sözlü olarak günümüze kadar gelmiştir.

Hazırlanan tez, giriş kısmı ile iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümü üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölüm de Hâver-Zemîn kitabı hakkında müstensihî, fikir yapısı ve amaç, şekil ve üslup özellikleri, Hâver-Zemîn'nin özeti, Hâver-Zemîn ile Hâver-Nâme'nin karşılaştırılması, Hâver-Zemîn'de bulunan kahramanlar bulunmaktadır. İkinci bölümde metnin Arap alfabesinden Latin alfabesine aktarımı yapıldı.

Sonuç kısmında çalışmanın genel bir değerlendirmesi yapılmış ve sonuç açıklanmıştır. Çalışmalarımızda faydalandığımız kaynaklar da kaynakçada belirtilmiştir. Bundan sonra da sözlük ve ekler kısmı ile çalışmamız sonlandırıldı. Bu çalışmayı yapmaktaki amaç daha önce çalışılmamış olan Hâver-Zemîn kitabını gün yüzüne çıkarmak ve bu alanda çalışacak olanlara faydalı olabilmektir.

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma da danışmanlığımı üstlenen, en büyük desteği veren, çalışmalarımı yakından takip eden, fikirleri ile çalışmama yön veren saygı değer Dr. Öğr. Üyesi Oktay NAR'a çok teşekkür ederim.

Ayrıca tez konusu seçiminde benden yardımını esirgemeyen Kerkük Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı öğretim üyesi Prof. Dr. Çoban Khıdır hocama teşekkür ederim.

Çalışmalarım süresince maddi, manevi benden desteğini esirgemeyen aileme en içten teşekkürlerimi arz ederim.

DUNYA MOHAMMED ALDAMIRJEE

TEZDE KULLANILAN TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

Metini Latin alfabesine aktarırken kullandığımız transkripsyon harfleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

ء	ا	ش	Ş
أ	a/ā/e	ص	ş
ب	B	ض	d/ž
پ	P	ط	ţ
ت	T	ظ	ẓ
ث	s	ع	c
ج	C	غ	Ġ
چ	Ç	ف	F
ح	ḥ	ق	ķ
خ	ḫ	ك/گ	g/k/ñ
د	D	ل	L
ذ	ẓ	م	M
ر	R	ن	N
ز	Z	و	v/o/ō/ö/u/ū/ü
ژ	J	ه	H
س	S	ی	y/ı/i/ī

Giriş

A. Türk Edebiyatında Ceng-Nâme Geleneği

Hız. 'Alî Cengleri 13-14. yüzyıldan itibaren Türkler tarafından kabul edilmiş önemli bir eserdir. Ceng-nâme kelimesi Türk Dil Kurumu sözlüğünde "Kahramanca mücadele, çarpışma" anlamlarına gelmektedir. Mecazi anlamda "büyük çaba, uğraş" anlamı vermektedir(Demir,2019:4). Ceng-nâme ise bir mücadeleyi anlatan kitap anlamına gelir. Aynı zamanda Devellioğlu sözlüğünde de Ceng kelimesi "Savaş, savaşıma, vuruşma" olarak geçmektedir(Devellioğlu, 2010:150). Ceng kelimesi kitap, mecmua, ferman, mektup anlamına gelen " Nâme'nin" eklenmesi ile oluşan ceng-nâme, edebî bir tür olarak şiir ya da düz yazı biçiminde yazılan savaş ve kahramanlık öykülerin içeren ve ordunun savaşdaki tasvirlerin anlatan metnin adıdır(Koyuncu,2020:138).

Hâver-nâme sözü Hız. Ali'nin kahramanlıklarını anlatan eserlerin genel bir adıdır. Farsçada Hâver kelimesi "doğu" Hâverân kelimesi ise "doğu ile batı" anlamlarına gelmektedir. Bu da demek ki Hâver-nâme doğuyu Hâverân ise doğu ile batıyı anlatan bir eserdir(Alkayış,2013:19).

Hız. 'Alî ceng-nâmeleri folklorumuza Türklerin İslâmı kabul etmesiyle birlikte girmiştir. Hız. 'Alî'nin Ceng-nâmelerdeki amaçları İslâmiyeti yaymak Müslümân olmayanları mücadele ederek Müslümân olmalarını sağlamaktır. İslâmiyeti kabul etmeyenleri ise öldürmektir (Yaşar,2007:7-10). Ceng-nâmelerin yazılış amacı ise topluma dinî, tarihî, bilgi vermektir. İnsanın kendisine ve başkalarına olan yükümlüklerini yerine getirmektir. Önceleri Ceng-nâmeler sözlü olarak anlatılmış daha sonra yazıya geçirilerek günümüze gelmiştir. Türk İslâm edebiyatında Hız. 'Alî Ceng-nâmeleri, bazen bir yazara atfedilmiş, bazen de bir anonim eserler olarak günümüze kadar gelmiştir. Bu eserlerin çoğu muhtelif kişiler tarafından yazıldığı için müellif adı ve yazarı kaybolmuştur (Atalan,2008:9).Hız. ° Alî, Arap ve Fars edebiyatında olduğu gibi Türk edebiyatında da önemli bir konuma sahiptir. Önceleri meddah tarzında nakledilen Ceng-nâmeler yazılı metinlerin yaygınlaşmasıyla birlikte bir dinleyiciler topluluğu huzurunda okunmak üzere kaleme alınmıştır. Diğer bir tabirle bu kitaplar sözlü halk edebiyatı ürünlerinin yazıya geçirilmiş şekilleridir. Ceng-nâmelerde, etnik

unsur, mezhep ve meşrep gözetilmeksizin herkes için İslâmî bir ahlâk sistemi öğütlenmektedir. Başta Hazret-i Ali olmak üzere hikâyedeki kahramanlar; sözünde duran Cömert, hak etmediği şeye dokunmayan, ekmeğini yediği kimseye ilişmeyen, zalimlere karşı mazlumlara koruyan şahsiyetler olarak tasvir edilmektedir.(Toprak,2016:8-9). Bu Ceng-nâmelerde, Hz. ° Ali'nin hayat hikâyesi, kerametleri ve onun etrafında cereyan etmiş olaylar anlatıldığı gibi, diğer İslam büyüklerinin kahramanlıklarına da yer verilmiştir. Hazret-i Ali Ceng-nâmelerinin XIII. yüzyıldan itibaren Türkçede; tercüme, telif ve adaptasyon yoluyla yer aldığı kabul edilen bir görüş ise de bununla ilgili kesin kaynaklar yoktur. Fuat Köpürlü, Türk edebiyatı tarihinde," bize kadar gelmemiş XIII. yüzyıl eserleri" içerisinde " Şayyad İsa adlı eski bir şairin- tahminimize göre XIII. yüzyılda-yazmış olduğu"Salsalnâme isimli bir cenk kitabının olduğunu söylemektedir. Salsalnâme'nin sonraki yüzyıllarda birçok versiyonu ortaya çıkmıştır. İbn Hüsâm tarafından XIV. yüzyılda Farsça yazılmış olan Hâvernâme'nin de yine tahminen XV. yüzyılda Türkçeye çevirildiği düşünülmektedir. Bilinen bu husus vardır ki ilk Türkçe Ceng-nâme müelliflerinden olan Kirdecî Ali ve Tursun Fakih(Fakı) XIV. yüzyılda yaşamışlardır(Toprak,2016:9-10-11).

B. Hz. Ali Cenglerini Anlatan Eserlerin Beslendiği Kaynaklar

“İsmet Çetin, kitabında Ceng-nâmeleri anlatırken "13. yüzyıldan itibaren Anadolu sahasında tercüme, adapte veya te'lif olunan Hz. Ali ceng-nâmeleri İslamiyetten önce "Alp" tipi çevresinde teşekkül eden destanlar ile dinî unsurlar ile teçhiz edilmiş maddi kuvvetin arka plana atılıp maneviyatın ön plana çıkarıldığı "Veli" tipinden bazı unsurları bünyesinde taşıyan "Gazi" tipi çevresinde teşekkül eden dinî destanlardır. Bu anlatıma göre Ceng-nâmeler İslamdan önce de sonra da öneminden hiçbir şey kaybetmemiştir”der. (Çetin,1997:XXX)

İsmail Toprak ise Hz. Ali Ceng-nâmelerini şöyle anlatır: "Türk destan geleneğinin İslâmî devresi mahsullerinden olan Ceng-nâmeler, Müslümanlar ile Müslüman olmayanlar arasındaki savaşları konu edinen hikâyelerdir. İslamiyetten önceki destan geleneğinin devamı gibi görünebilirse de çıkış noktalarını Kur'an ve hadisler başta olmak üzere İslâm tarihi oluşturmaktadır. (Toprak,2016:7)

Tüm bu anlatımları göz önünde bulundurduğumuzda Hz. 'Alî Ceng-nâmeleri İslamı yaymak amacıyla yazılmıştır.

İslam Ansiklopedisinde Hâvernâme. İbn Hüsam diye tanınan Muhammed b. Hüsameddin'nin (ö. 875/1470) kaleme aldığı bu destanın konusunu, Hz. Ali'nin Eşter ve Ebü'l-Mih-cen'le birlikte doğu ülkesi ve hükümdarı Kubad'a karşı yaptığı savaşlar oluşturur. Eser adı bilinmeyen bir mütercim tarafından kısaltılarak Hâverzemin ismiyle Türkçe'ye çevirilmiştir. (Özaydın, 1995: 486-487)

C. Hâver-Zemîn ile İlgili Çalışmalar

Hz. Ali Cengleri üzerinde birçok çalışma yapılmıştır bunları şöyle sıralayabiliriz:

- 1- İsmet CETİN tarafından hazırlanan "Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri" (1997), kitabında Hz. Ali Cenknâmeleri, kaynakları, Cenknâmelerde geçen tipler ve hikâyelerle ilgili bilgi vermektedir.
- 2- Fatih ALKAYIŞ tarafından hazırlanan "HÂVERAN-NÂME" (2013), kitabında, Hz. Ali ve Cenklere hakkında ve özellikle Hâver-Nâme ile ilgili bilgileri rastlanmaktadır.
- 3- İsmail TOPRAK tarafından hazırlanan "Hazret-i Ali Cenklere" (2016), kitabında, bir edebi tür olarak Cenknâmeleri inceleyip esas alınan nüshaları ve Hz. Ali Cenklere'nde peygamber ailesini anlatmaktadır.
- 4- Alaattin SAĞLAM tarafından hazırlanan "Hz. Ali'nin Bilûru Azam Haverzemin Cengi" (1975), kitabında Hz. Ali'nin Hâver-Zemîn cenkini detaylıca anlatmaktadır.
- 5-Hüseyin ÖZCAN tarafından hazırlanan "Hâver-nâme(Hz. Ali'nin Manzûn Billûr-ı A'zâm cengi" (2008),
- 6- Necati DEMİR ve Mehmet Dursun ERDEM tarafından hazırlanan "Hz. Ali cenklere" (2007),
- 7- İsmet CETİN tarafından hazırlanan "Tursun Fakih-Hayati, Edebî Şahsiyeti ve Mesnevileri" (2002),

8- Mustafa ARGUNŞAH tarafından hazırlanan " Kirdeci Ali Kesikbaş Destanı" (2002),

9- Jean-Louis MATTEI tarafından hazırlanan "Hz. Ali Cenk-Nâmeleri" (2004),

10- Hülya YAŞAR tarafından hazırlanan "Hz. Ali'nin Hâver-nâme Cenkleri (İnceleme Metin)" adlı yüksek lisans tezi(2007),

11-Ali ATILAY tarafından hazırlanan " Kitab-ı Hâver-nâme'nin metindeşliği ve incelemesi" adlı Doktora tezi (2020).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. HÂVER-ZEMÎN'İN İNCELENMESİ

1.1 Hâver-Zemîn Kitabı Hakkında Bilgiler

Kitab-ı Hâver-Zemîn'nin elimizde fotokopisi bulunmaktadır. Eser 381 varaktan oluşmaktadır. Kitabın ilk sayfasında Hâver-Zemîn kitabı ve sahibi olan Said Çelebi'nin adı yazmaktadır. Said Çelebi, 1889'da Kifri'de doğmuştur. Dörtlü adı Said Süleyman Hüseyin Alidir. Ketatib camisinde okudu. Arapça, Farsça ve Türkçe dillerini bilmektedir. Üç evlilik yapmıştır ve sekiz erkek üç kız babasıdır. Said Çelebi'nin evinde büyük bir kütüphanesi mevcuttur içinde Farsça el yazmaları Osmanlıca şiirler bunun yanında birçok önemli kitaplar bulunmaktadır. Bunların bazıları çalınmış bazıları da bu alanda ilgilenenler tarafından götürülüp geri verilmemiştir. Dr.Ahmet Ferman'ın dedesidir. Ahmet hocanın üçlü adı Ahmet Ferman Said'tir. Kifirli bir Türkmendir. Bağdat üniversitesi- Diller Fakültesi- Türkçe Bölümünü bitirip daha sonra yüksek lisansını Bağdat üniversitesinde yapmıştır. 2015'te Türkiye'de doktorasını tamamlayıp geri dönmüş 2017'den 2019'a kadar bölüm başkanlığı yapmıştır. Yakın zamanlarda koronadan dolayı hayatını kaybetmiştir. Halil Münevver Hâver-Zemin kitabını Sa'id Çelebiye hediye etmiştir. Eserde bundan sonraki sayfada dizin bölümü gelir. Kitap Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış ve gayet güzel bir şekilde okunabilir durumdadır. Elimizde bulunan eser, Dr. Ahmet Ferman Çelebi'nin özel kitaplığında bulunan nüshanın fotokopisidir. Kitabı istinsah eden Münevver Halil'dir. Eserin yazarı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Irak Türkmen edebiyatı tarihini yazanlar, ne bu eserden ne de yazarından söz etmişlerdir.

1.2 Hâver-Zemîn'nin Yazarı ve Müstensihi Hakkında Bilgiler

Eserin yazarı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Hâver-zemin mesnevisinin müellifi Hanekin'li Abdullah'tır. Haver zemin mesnevisinde İslam dininin yayılması için yapılan savaşlar anlatılmaktadır. Kitaptan edindiğimiz bilgilere göre eseri istinsah eden şair Münevver Halil'in eklemiş olduğu(4120)-(4124) beyitlerde yazarın ismi ve memleketi zikredilmiştir.

Kimdür mü' ellif Haneğinî cā

° Ayn u bā vü dāl u lām u elîf yā

Ya° ni 'Abdullāh şa° irü'l-zamān

Bu kitābı te° lif etdi bil ° ayān

Hasretiyle laḳabı meşhūr idi

Şühreti dillerde çok mezkūr idi

Rāvi naḳli ile bunı naẓm eyledi

Tā ki ° uḳbā mülkine ° azm eyledi

Yār u dostuñ küşāsiçün ° azîz

Bu kitabı tercüme itdi temyiz

Halil Münevver, Irak'ta Kerkük iline bağlı Kifri kasabasında 1863 yılında dünyaya gelmiştir. Babası Hıdır ve annesi Hazne hanımdır. Halk ozanıdır. Aynı zamanda arzuhalıcılık yapar, öğrencilere okuma yazma dersleri verir ve kahvelerde eski masal ve efsane kitaplarını güzel sesiyle okumakla meşhurmüş. Ayrıca, Yusuf-Zeliha, Ahmediye, Muhammediye, Mahmudiye, Muhammed Hanifi, Sanduk-i Muallak ve Hasan-Hüseyin gibi Türkçe ve Hurşid-i Haver, Behram-Gülenam, Haver zemin, Bevr-u Beyan, Menice-i Bijin, Berz-u Felamerz ve Rüstem-i Zor gibi Farsça

kaleme almış kitapları bulunmaktadır. Makale yazarı Mustafa açıktan işaret etmese bile Münevver, adı geçen Türk ve Fars edebiyatında yaygın olan mesnevi ve destan kitaplarının müstensihî olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, yazar Münevver'le ilgili bilgileri Kifri Kasabasında yaşayan Yolcuzade Said Çelebi ve Mecit Arap Ali beg'den derlediğini söylemektedir. Demek ki; Haverzemin kitabı müstensihî olan Münevver'in hayatında veya vefatından sonra Sa'id Çelebi'nin dedelerinin kütüphanesine geçmiştir. Bu kitap böylece Sa'id Çelebi'nin torunu olan Ahmet Ferman'a miras kalmıştır.(Mustafa, 1971: 22-24).

1.3 Hâver-Zemîn'nin Fikri Yapısı ve Amacı

Türk destan geleneğinin İslâmi devresinden olan Ceng-nâmeler, Müslümanlar ile Müslüman olmayanlar arasındaki savaşları konu edinen hikâyelerdir. Ceng-nâmeler de Müslümanlar ile Müslüman olmayanlar arasında geçen savaşlar ve kahramanların bu savaşlarda verdikleri mücadeleleri anlatır. Bu mücadeleler bazen tarihî varaklar olduğu gibi, bazen de destansı öğelerle birleşir. Ki bu savaşların yegâne gayesi her zaman ve her durumda dini tebliğdir. Ceng-nâmeler İslâm'ın yayılmasının efsaneleridir(Toprak, 2016: 7-8). Hâver-Zemîn'deki amaç İslâmiyeti yaymaktır. Savaşlar din uğruna yapılmıştır. Müslüman olmayanları Müslüman yapmaktır. Kiliseleri yakıp yerine mescit yapmışlardır. Hz.Muhammed ile Hz. Ali İslâmın onlara verdiği kudret ile Müslüman olanlara moral ve güç vermişlerdir. Ceng-nâmelerin, genel olarak amacı dini tebliğ ve yaymaktır. Dinî, ahlaki bilgi verme, toplumda gaza ruhunu canlı tutmaktır. İnsan'ın kendine ve başkalarına karşı olan yükümlülüklerini yerine getirmektir(Yaşar, 2007: 10).

1.4 Hâver-Zemîn'nin Şekil ve Üslup Özellikleri

Kitaptan edindiğimiz bilgilere göre Hâver-Zemîn mesnevi tarzında kaleme alınmıştır. Hâver-Zemîn'de olaylar ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Eser 5638 beyitten, 381 varaktan oluşmaktadır. Her varakta 15 beyit mevcuttur. Bu eser Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilât vezniyle yazılmıştır. Eserde Arapça, Farsça, kelimeler yaygındır, bunun yanında Irak Türkmen Türkçesi yerel sözlüklerde bulunmaktadır. Bu da eseri diğer eserlerden farklı kılmıştır. Buna örnek olarak şu beyitleri tespit edilmiştir:

1- Bengzer = Benzer

Geldi iki pehlevân çok nâmdâr

Ejdehâya bengzer ol iki süvâr (b.30)

2- Yetmek = Ulaşmak, Varmak

Bilesince gitdi hem on bin la°în

Kârbâna yetdiler anda yakîn (b.73)

3- Urmak = Vurmak

Âhırî Bu'l-Mi°cen hançer güzâr

Urdı gögsine cüdâ ol süvâr (b.223)

4- Kılinc = Kılıç

Sa° d Vakķās Dil-efrüz nigâr

El kılınca urdılar ey nâmdâr (b.228)

5-  amu = B t n, Herkes

 amu le ker el kılınca urdılar

Pehlev n  araya aldılar (b.273)

6-  htiy r = Ya lı

Ol Nev dir p di  h   n  i  r

Bir vez ri var idi ki  htiy r(b.32)

7- Yara  = Hazırlık, Silah

 ah-ı Merd n ol   Al -yi n md r

Kıldı yara ın ol saa  t-i  st v r (b.326)

8- Yal uz = Yalnız

Kıldı yal uz orta yerde n md r

  ini o ara ol perverd-g r (b.104)

9- Asp b = Giysi

K rb n    aver n-ı kırmı uz

M l u esp b u tur n almı uz (b.438)

10- Bir niçe = Birkaç

Karşuñıza pâdişâh şaldı bizi

Bir niçe haber şorar ister sizi(b.39)

1.5 Hâver-Zemin'nin Özeti

Hikâye, başlangıçta Hz. Ali'nin Nahîd Şah ile muharebelerini anlatır. Hz. Muhammed'in sahabelerinden Sa° d Vakkâs ile Bu'l-Mi° cen kimseye haber vermeden ava çıkarlar. Üç gün üç gece gittikten sonra Nevâdir Kalesi'ne varmışlardır. Nevâdir Şâhı, Cem adlı vezîri onları saraya davet etmesi için görevlendirir. Sa° d Vakkâs ile Bu'l-Mi° cen, Şah'ın sarayına gelirler. Pâdişah onlara: "Adınız nedir? Nereden geliyorsunuz?" diye sorar. Bu'l-Mi° cen kendini Hâhân-ı Rum, Sa° d Vakkâs ise Şe° bân-i Mısırî olarak tanıtır ve Berber Ülkesi'nden geldiklerini söylerler. Nevâdir Kalesi'nin Pâdişâhı Nâhîd Şah onlara para ve hediye teklif ederek ordusundaki askerlerin başına geçmelerini ister. Nâhîd Şah'ın teklifini kabul ederler ve birkaç gün sonra kâfirler ordusu Şam'dan Müslüman bir kervana saldırmak ister. Kervan Bu'l-Mi° cen tarafından kurtarılır. Haberi alan pâdişâh, Sa° d Vakkâs'ı zindana atar. Yayını da kızı Dil-fürûz'a gönderir. Peygamber Efendimiz, Dil-fürûz'un rüyasına girer ve ona Sa° d'i kurtarmasını söyler. Dil-fürûz Müslüman olur ve Sa° d'i kurtarır. Dil-fürûz Sa° d'i kurtardıktan sonra birbirlerine âşık olurlar ve Dil-fürûz babasını öldürür. Bu'l-Mi° ce'nin de onlara katılmasıyla Kâfirleri mağlup ederler ve diğerlerini de Müslüman ederek Kal° eye hâkim olurlar. Bu'l-Mi° cen ordu başında olmak için izin ister. Nâhîd Şah'ın kardeşi Çin Pâdişahı Kattar, kardeşinin öldüğünü duyar. Feryat figan ederek Nevâdir Şehri'ne gelir. Kal° edeki gözcü, Kattar'ı görünce Sa° d ile Bu'l-Mi° cen'e haber verir ve Kattâr Şâh'ın Sa° d ve Bu'l-Mi° cen ile savaşları başlar. Kattâr, Sa° d ile yaralı Dil-fürûz'u esir alır ve bir sandığa koyar. En sonunda Ebu'l-Mi° cen tarafından kurtarılırlar.

Hız. Muhammed bir gün ashâbı içinde Sa° d ve Bu'l-Mi°cen'i göremeyince onları merak eder ve onlardan kimsenin haberi olup olmadığını sorar. Onları bulmak için Hız. Ali ve Kanber yola çıkar. Yolda Kanber uyur. Hız. Ali Zengilerle savaşıır. Kâfirler Kanber'i tutsak ederek götürürler. Hız. Ali, Kanberi ararken Süfyân Kalesine varır. Kaledekiler Müslüman olur. Hız. Ali Ezan okurken Bu'l-Mi°cen onu sesinden tanır. Sa° d, Süfyân Kalesi'ne gider ve Hız. Ali ile buluşurlar. Bu'l-Mi°cen'i arayıp bulamazlar. İkiisi Kattâr ile savaşıır. Daha sonra Hız. Ali, Dil-frz ile Sa° d'i Nevâdir Tahtı'na çıkararak evlendirir. Bu sırada yalnız kalan Bu'l-Mi°cen  gün  gece yürüdükten sonra bir yaylaya gelir ve uyur. Kâfirler onu öldürmek isterken Bu'l-Mi°cen uyanır ve kale sahibi Ra° d-i Ammar'la savaşıarak onu öldürür. Diğerkâfirler de Müslüman olurlar. Hız. Ali, Sa° d Vakkâs ve Dil-frz, Bu'l-Mi°cen ve Kanber'i aramak için Nevâdir Kal°esi'nden çıkıp yola koyulurlar. Uzun bir yolculuk sonunda içinde kimse olmayan bir hana gelirler ve handaki malları yükleyerek tüccar kılığında yollarına devam ederler. Yolda Hız. Ali, Mîr-i Seyyâf ile savaşıır ve onu yenip yoluna devam eder.  gün sonra Hâverân Şehri'ne varırlar. Bu şehrin hükümdarı Hâverân isminde biridir. Hız. Ali'nin Hâver-Zemin Şehri'ne varıp çadır kurduğunu ğrenen Hâverân hemen adamlarına Hız. Ali'yi çağırmasını emreder. Hız. Ali geldiğinde Hâverân, ona: "Nereden geliyorsun, adın nedir?" diye sorar. Hız. Ali tacir olduğunu ve adının Kışmıšem olduğunu söyler. Bu olaylar cereyan ederken Hâverân, Hız. Ali'ye: "Mekke Şehri°ni hiç gördün mü?" diye sorar. Bir er vardır ki peygamber olduğunu söyler. Elimizde onun adamlarından Hayder adlı bir yiğit var. Biz onu kolundan tutup zindana attık. Hâverân'ın bu söylediklerinden sonra Hız. Ali o kişinin Kanber olduğunu anlar. Hız. Ali Kanber'i görmek ister. Şah, adamlarına emir verir. Kanberi getirirler. Kanber Hız. Ali'yi görünce gülümser. Hâverân, Kanber'e: "Neden gülüyorsun?" diye sorar Kanber sana gülüyorum diye cevap verir. Hâverân Kanber'i yine zindana attırır. Hâverân Hız. Ali'den Dldl ona satmasını ister. Hâverân, Hayder'e beş yüz altın verir, Dldl satın alır ve Hız. Ali şehirden dışarı çıkar. Hâverân, Dldl bir türlü zapt edemez ve Hız. Ali'ye geri verir. Hız. Ali atına biner ve Kanber'i kurtarmaya gider. Kanber'in hapsedildiğı kaleye tırmanır. Hâverân'ın askerleri, bunu görünce Dldl araya alır. Dldl, Zülfekar'ı dışlerinin arasına alır ve kaybolur. Bunu ğrenen Hâverân

Şâh Hz. Ali'yi getirmelerini ister. Asker çadıra gider çadırdaki Dil-fürûz'u görür ve Hâverân Şâh'a anlatır. Şâh ona âşık olur ve Sa° d Vakkâs'tan ister. Şâh reddedilince, Vakkâs'la savaşır ve onu tutuklar. Dil-fürûz haberi alınca savaşa hazırlanır. Yanlarında bağlanmış bir şekilde tutuklu olan Mîr-i Seyyâf Müslüman olur ve Dil-fürûz'dan bağlarını çözerek yanında savaşmasını ister. Seyyâf, kâfir ordusunu dağıtır ve haberi Hâverân şâha varır haber varınca İmlak Türki Komutanlığı on iki bin asker gönderir. Dört etraflarını sararlar ve Seyyâf'ı esir alıp Dil-fürûz'u getirirler.

Düldül, Zülfekar'ı dişlerinin arasına alarak bir yaylaya kaçar. Onu görenler olayı Saba şehrinin pâdişahı Mîr-i Zinhâr Hâr'a anlatırlar. Mîr-i-Zinhâr-Hâr asker göndertir ve Zülfekar'ı getirirler. Zülfekar'ı kimse kınından çıkaramaz. Mîr-i-Zinhâr-hâr rüyasında Hz. Ali'yi görür ve onun emriyle Zülfekar'ı aldığı yere bırakır. Sonra Müslüman olur ve Hz. Ali'ye katılmak için Hâverân'a doğru yola çıkar.

Hz. Ali, Kanber'i kurtardıktan sonra çadıra geri döner fakat kimseyi bulamaz. Hâverân şehrine hücum eder. Bu esnada Peygamber Efendimiz Hz. Ali'yi sorar, Hz. Cebrail Efendimiz'e onun Hâver-Zemîn'e gittiğini ve Mâlik'i desteklemek için gönderildiğini bildirir. Mâlik on iki bin asker ile yola çıkar. Hz. Ali Hâverân şehrine hücum ederken Mâlik ona yetişir. Hâverân Kale'ye girer. Bu esnada Düldül, Zülfekar'ı getirir ve Hz. Ali onu alarak Hâverân'ın asmak istediği Sa° d ve Seyyâf'a yetişip onları kurtarır. Hz. Ali, Mâlik, Mîr-i Seyyâf ve Sa° d Vakkâs'ın Hâverân'a karşı savaşları başlar. Hâverân Şâh kardeşi Cemşîd'in yanına kaçar. Hz. Ali şehre girer girmez birçok kâfir ve Hâverân'ın iki oğlu Müslüman olur. Hz. Ali kiliseleri yıkar mescit yapar. Mîr-i Zinhâr hâr askeriyle birlikte Hâverân şehrine gelir ve Hz. Ali'ye katılır.

Gece yarısı Şâh Merdân'ın rüyasına Hz. Muhammed girerek Hısn-ı Fulad Kal° esi'ne gitmesini emreder. Hz. Ali, Hısnı Fulad'a yetişir, Bu'l-Mi° cen'i bulur ve birlikte Hâver-Zemîn'e doğru yola düşerler.

Mâlik, Sa° d ve Seyyâf, İslam Ordusuyla giderken bir dağa rastlayıp orada çadırlarını kurarlar. Mâlik, dağda bir mağara görür. Bir devle savaştıktan sonra içeri girer. Hz. Süleymân bu mağaraya devleri ve ejderhaları hapsetmiştir. Mâlik ve Sa° d

devlerle savaşırlar fakat devlere güçleri yetmez. Hz. Ali yetişir, devleri öldürüp Mâlik ile Sa° d'i kurtarır. Mağaradan çıkarak orduyla birlikte yola düşerler.

Mâlik, askerleriyle birlikte kurtlara karşı savaşıır. Askerleri helak olur ve Mâlik yaralanır. Rüyasına Peygamber Efendimiz girer, Mâlik'in yaralarını iyileştirir ve soldaki yola gitmesini söyler. Mâlik bu yola giderek Cemşîd'e tabi olan Sava Köyü'ne varır. Oradan yola çıkıp yolda elli kıızdan oluşan bir orduyla karşılaşır. Mâlik, kıızlar ordusunun başındaki Cemşîd'in kıızı Gülçehre'ye âşık olur. Gülçehre, Âhen-Rübâ adında bir dağa gelir. O dağda Hz. Süleymân demirden siyah bir kubbe yapmış ve bir sahir ifriti içine hapsedmiştir. Cemşîd bu ifrite inanmıştır. Gülçehre, kubbeyi tavaf ederken Mâlik'i görür ve dönüşte babasına anlatır. Cemşîd, Mâlik'i çağırır ve yanında çalışmasını ister, Mâlik de kabul eder. Daha sonra Mâlik pehlivanları yener ve Gülçehre ile evlenir. Mâlik'in bir orduya karşı gösterdiği yiğitlikten dolayı Cemşîd ona güvenir ve bir kaleye hükümdar yapar. Cemşîd Şâh, Mâlik'e Cem şehri ile birlikte on bin asker verir. Mâlik, Cem şehrine gitmek için yola çıkar. On gün on gecede şehre varır. Mâlik, Cem şehrinde kahraman olur. Mâlik, gizlice namaz kılarken Gülçehre görür. Ona ilaç vererek uyutur ve hapseder. Daha sonra Gülçehre Mâlik'i öyle görünce babasının yanına gider. Babası, Mâlik'i sorunca ona çok hasta olduğunu söyler. Babası, ona hizmet etmediği için çok kızar böylece Gülçehre Cem şehrine geri döner. Mâlik de zindanda kalır ve Hz. Ali tarafından kurtarılır. İkinci yola Hz. Ali gider. Üçüncü yola Mîr-i Seyyâf, Dördüncü yola Bu'l-Mi'cen, Beşinci yola ise Sa° d Vakkâs ile Mîr-i Zinhâr hâr gider. Olaylar cereyan ederken Derya Kal° esi'nde Hz. Muhammed ile Derya Kalesi'nin iki başkanı olan Sıyğam ve Hummâr arasında savaş başlar. Hz. Muhammed, Hummâr'ı İslama davet eder fakat Hummâr Hz. Muhammed'e küfrederek kılıcını çeker ve savaşı başlatır. En sonunda Hz. Muhammed'e karşı zayıf ve çaresiz kalıp Müslüman olarak Medine şehrine giderler.

Bir gün Hz. Muhammed otururken Cebrâîl gelir ve Hâver-Zemin'de bir kavga olacağını ve olayların daha kötüye gideceğini tebliğ eder. Ömer'i Hâver-Zemîn'e göndermesini ister. Ömer Baba hazırlanarak gece yarısı yola çıkıp Hâver-Zemîn'e varır. Hz. Ali'ye Hz. Muhammed'in selamını iletir. Hz. Muhammed ile Hummâr'ın

savaşını söyleyip Hummâr^c ı nasıl Müslüman yaptığını anlatır. Hz. Ali çok sevinip şükreder. Hâver-Zemîn'in Şâhı ile Cemşîd'in olduğu yere Hz. Ali ile Ömer Baba girip selam verir. Hoca Ömer, Cemşîd'e şu sözleri söyler: "Hiç gafil olma benden ben Hz. Muhammed'in haber getirip götürüyüm, Hz. Ali'nin kölesiyim adım Hoca Ömer'dir nice kimselerin tacını indirmişem, nice şâhların başını ben kesmişem sende anla beni gafil olma bu gece yatma." Cemşîd Şâh'ın savaşları devam eder. Daha sonra Müslümanlar ile kâfirlerin muharebesi başlar. Bu savaşta beş bin üç yüz Müslüman şehit olur. Daha sonra Baba Ömer, Âhen-Rübâ'ya gidip orada neler olduğunu görmek ister. Oradaki kubbeyi merak edip gidince orada bir kilise olduğunu görür. Ömer, kubbe'ye girer ve içinde dört yüz put olduğunu görür. Baba, kiliseye girerken onu bir kâfir görür. Kâfirin adı Ruhban-ı keşiştir. Ömer'e küfrederek nasıl kiliseye girdiğini söyler. Baba Ömer, ruhbanı tutup kulaklarını keserek cezasını verir. Ömer, kiliseye girip orada dört yüz putun olduğunu görünce otuz tanesini yakar ve kapıya ateş bırakır. Dışarı çıkınca karşıdan Cemşîd Şâh'ın geldiğini görür. Cemşîd Şâh, dağa çıkarak ruhbanın asıldığını ve kilisenin de kapısının yandığını görür. Cemşîd, kiliseye girer ve yüzünü toprağa koyup ağlayarak dua eder. Bu olaylar devam ederken Hısn-ı Meyle Şehbâd'ı nasıl götürdüklerini anlatır. Hz. Ali'nin Ahen-Rübâ'da olan savaş başlar. Hz. Ali ile Bu'l-Mi^c cen Kahraman Şâh ile muharebeleri başlar. Kahramân Şâh, Hayder'e: "Nerden geliyorsunuz?" diye sorar. Hâver-Zemînden gelmişiz bizi Ali'yül Mürtaza sana üç haber vermemiz için gönderdi. Birincisi Müslüman olmanı istedi ve kabul etmezsen Cemşîd Şâh'a ne olduysa sana da olacağını ilettili. Kahramân bu sözleri duyunca sinirden gözü döndü. Cemşîd o an feryat fığan edip şaha: ‘‘ İşte budur o Şir-i Huda önünde durmaz hiç kimse.’’ dedi. Kahramân, kızarak Cemşîd'e : ‘‘Ey korkak gel.’’ dedi. Bu savaşın sonunda on iki bin kâfir can verdi. Kahramân, tahtına çıkarak Bu'l-Mi^c cen'i getirmelerini emretti. Cemşîd gelip Kahramân'a Bu'l-Mi^c cen'i öldürmemesini çünkü eğer öldürürse Ali'nin bütün bu âlemi yakacağını söyledi. Sonrasında Kahraman Bu'l-Mi^c cen'i zindana atmalarını emretti.

Hikâyede bundan sonraki olaylarda Hz. Ali'nin Kuh-ı Billûra uruc ettiği anlatılır. Sahil-Zemîn'in Şâh'ı yüz on beş bin askeri olan Kıhmâs Şâh ile Mâlik ve İslamlar'ın

arasındaki savaş başlar. Kihmâs Şâh, kim bu Mâlik ile İslâmlar'dan bizi kurtarırsa tahtı ve tacı ona veririm der. Elli bin asker hazırlanır ve Mâlik ile İslâmlara karşı savaşırlar. Savaş devam ederken Mâlik eline gürzü alır ve Sermak'a gel Müslüman ol der. Sermak inat edip Mâlik'e senden istediğim tiğ ile bir coşku yapman der. Bu sözü duyan Malik'in sinirden başparmağı titrer ve gürzü Sermak'ın başına vurur. Malik, gürzü öyle bir şekilde vurur ki yer ve gök titrer. Bütün bu olanları gören Kihmâs Şâh ah çekip zır zır ağlar. Salsâl Şâh, Kihmâs'ın imdadına yetişmek için asker gönderir. Hz. Ali, Salsâl Şâh'ın üstüne gider ve böylece aralarında savaş başlar. Salsâl Şâh, Şemmameye nameler yazmaya başlar. Bu savaşlarda kırk iki bin asker şehit edilir. Şâh-Merdân, Şemmamaye ve Baba Ömer Şehr-i Zerre'ye gider, Şehr-i Zerre'de acayip şeyler görürler. Yüce bir dağın bir tarafı deniz bir tarafı kuraktır. Hayder, dağın üstünde yol olmadığını fark eder ve dağın mermerden yapıldığını görür. Bu dağın ne tapusu ne de yolu vardır. Orada bir gece kalıp kalenin yolunu bulamazlar, bir ses duyarak kalenin içine girmenin yolunu öğrenip içeri girerler. Olayların cereyan etmesiyle birlikte, Hz. Ali dağın üstünde Salsâl'ı görüp okuyla Salsâl'ın alından vurarak öldürür. Kihmâs Şâh Mağribli Rayığ'a name yazarak yardım ister. Mâlik-i Mağrib, Hâver-Zemîn'e gitmek ister. Cemşîd Şâhla birlikte elli bin asker gönderir ve bu savaşın sonunda Rayığ Mâlik tarafından öldürölür. Bunu gören Kahramân Şâh bayrak gibi titreyip dağa kaçar. Ardından Seyyâf-dîn tiğ ile gider ve onu katleder. Diğer kâfirler de bunu görölnce Müslüman olur. Hz. Ali Cemşîd'i yakalayıp zindana atmalarını ister. Hz. Ali önölne getirilen Cemşîd'e bakarak şöyle der: "Ey Şâh! Hâver-Zemîn gel Müslüman ol." bu sözü duyan Cemşîd Şâh: "La ilaha ille Allah Muhammed Resulullah" diyerek imana gelir. Rayığ'ın oğlu da gelir ve Müslüman olur. Hayder, ona Kahmâs'ın kızını verir ve onlara toy düğöl yapar. Puthaneyi yıkarak mescit yaparlar. Mağrib şehri nur ile safa dolar. Hz. Ali bütün Mağrib halkına namazı niyazı öğretir. Sahil-Zemînden çıkıp kırk iki gün yürölyerek Hâver-Zemin'e varırlar ve orada yedi gün kalırlar. Şâh-merdan ile Müslüman askerler Hâver-Zemîn'den hareket ederek Mekke şehrine döndöler.

1.6 Hâver-Zemîn Mesnevisinin Hâver-Nâme ile Karşılaştırılması

Burada Kitab-ı Hâver-Zemîn ile Kitab-ı Hâver-Nâme'yi karşılaştırarak iki eser arasındaki metindeşlik ilişkisi üzerine durulacaktır. Her iki eserinde bir Ceng-nâme olduğu görülmektedir. Hâver-Nâme ve Hâver-Zemîn'i istinsah eden müstensihlerin ortak bir nüshadan faydalandıkları açıkça görülür. Çünkü iki eserdeki olaylar birbirlerine çok yakın olduğu gibi iki eserde de yer alan şahısların sayısında farklılıklar olsa da önde gelen kahramanlar aynıdır. Bu iki eseri karşılaştırmamızdaki asıl amaç ise iki eserin ortak ve farklı yanlarını tespit etmektir.

1.6.1- Kitab-ı Hâver-Zemîn ile Kitab-ı Hâver-Nâme'nin Şekil, Dil, Anlatım ve Üslup Bakımından Karşılaştırılması

Türk destanlarına baktığımızda eserlerde nazım ve nesir şekilleri kullanılmıştır. İki eser de mesnevi şeklinde Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün vezniyle yazılmıştır. Hâver-Zemîn kitabı 5638 beyitten oluşurken Hâver-Nâme kitabı 17598 beyitten oluşmaktadır. Hâver-Nâme Hâver-Zemîn'e göre hacim olarak daha fazladır. Buna rağmen aralarında şekil, dil ve üslup birliği bulunmaktadır. Her iki eser de Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmıştır. Ve her iki eserde de Arapça, Farsça kelimeler yaygındır. Fakat Kitab-ı Hâver-Zemîn de az da olsa Irak Türkmen Türkçesi yerel sözlükler de mevcuttur.

1.6.2- Kitab-ı Hâver-Zemîn ile Kitab-ı Hâver-Nâme'nin Konu Bakımından karşılaştırılması

Her iki eserinde konusu Hz. Ali olmuştur. Hz. Ali'nin kahramanlığı, Müslümanlığı yaymak üzere Hâver ülkesine ve birçok yerlere seferler ettiği anlatılmaktadır. Aynı zamanda her iki eserde de Hz. Ali'nin ve sahabelerinin kahramanlıkları ele alınır.

1.6.3- Kitab-ı Hâver-Zemîn ile Kitab-ı Hâver-Nâme'nin Amaç Bakımından Karşılaştırılması

Kitab-ı Hâver-Zemîn ile Kitab-ı Hâver-Nâme amaç birliği taşıyan iki eserdir. Her iki eserinde amacı İslamı yaymak ve kötülerle nasıl savaşıldığını aynı zamanda İslam dinini yayma faaliyetlerini nasıl yapıldığını anlatmaktadır. Bu mücadeledeki her iki eserde de başta gelen kahramanlardan biri Hz. Ali olmuştur (Atılay, 2020:172-178).

1.7 Hâver-Zemîn'de Kahramanlar

1.7.1 Müslüman Olan Kahramanlar

a. Hz. Muhammed

Hz. Muhammed İsmail peygamber neslinden Kureyş Kabilesindendir. Babası Abdullah İbn Abdulmuttalib annesi Amine Bintü Vehb İbn Abdi Menaf b. Zühredir. Babası, ticaret kervanı ile gittiği Şam yolunda ölünce, Amine Hz. Muhammed'e hamile idi. Hz. Muhammed Mekke'de Kab'e yakınlarında bir evde dünyaya geldi. Hz. Muhammed altı yaşında annesini de kaybeder dedesi Abdulmuttalibi'nin himayesinde olur. 1579 yılında dedesinin ölümünden sonra amcası Ebû Tâlib'in himayesine girer. Hz. Muhammed küçük yaştan itibaren amcası Ebû Tâlib'in ticari işlerine yardımcı olmaktadır. Hz. Muhammed bu sırada Hatice b. Hüveylid'in kervanı ile ticaret yapmaya başlar. Böylece 1596 yılında da Hatice ile evlenir. Hatice ile evlendikten sonra hayatı daha da kolaylaşır. Kendini daha çok ibadete verir. Hz. Muhammed güzel ahlakı, güvenilirliği ile "El- Emin" lakabı almıştır. Ceng-nâmelerde Hz. Muhammed " On Sekiz Bin Âlemin Sultanı", "Evliyâ ve Enbiyâlar Hâtemi", "Seyyid-i Sâhibi Kur'an", "Hâfız-ı Kur'an", "Tanrı Habibi", "Hak Resûl", "Nebiler Hatemi", "Seyyid-i Muhtâr", " Server-i Rû-yı Cihân", "Nûr-ı Muhammed", "Sırr-ı Huda", "Şah-ı Seyyid-i Sultân", "Seyid-i Sâhib-i Kemâl", "Seyyid-i Sultân-ı Din", Şâh-ı Sultan-Enbiya", "Şâh-ı Mürselin Enbiyâ", "Tulu Ay", "Sahibü'l Rûkn", 'Âlemin Fahri", "Haşim-i İbnü'l-

Beşer", " Server-i Ahîr Zaman", Bedr-i safa", "Sadr-ı Berd", "Seyyid-i Sâlâr", "Bedirü'R-Dücâ", Şâh-ı İbn-i Âdem", " Mah-ı 'Arab", " Şah-ı Acem" gibi sıfat ve isimlerle anılmaktadır (Çetin, 1997:147). Bu metinde Hz. Muhammed" Muhammed Mustafa, Mustafa, Resûlullâh, Şafi'i Ümmet, Habib-i Kâinat, Hafızul kuran, Resûl'ül Mürselin, Hayrül-beşer, Resul-i kirdgâr, Ahmed" sıfat ve isimleriyle zikredilmektedir.

b. Hz. ° Alî

Hz. ° Alî'nin künyesi, ° Alî bin Ebî Tâlib b. Abdulmuttalib b. Haşim b. Abdi Menaf olup, babasının adı Ebî Tâlib annesinin Fatıma Binti Esed b. Haşim olarak bilinmektedir. Ebi Tâlib'in en küçük çocuğu olan Hz. 'Ali Mekkede doğmuş. Beş yaşından itibaren Hz. Muhammed'in himayesi altında kalmış ve onun terbiyesi ve davranışını örnek alarak yetişmiştir. Hz. ° Ali cennetle müjdelenen "aşre-i mübeşşere " den birisi olmaktadır. Hz. ° Ali birden fazla evlilik yapmış, bunlardan Hasan, Hüseyin, Zeyneb, Ümmi Gülsüm, Abbas, Câfer, Abdullah, Osman, Ebu Bekr, Abdullah, Yayhya, Muhammed, Ömer, Rukiye, Muhammed, Muhammed (İbnü'l-Hanifiyye) Ümmü'l Hüseyin, Remle, Cârîye, Ümmi Hânî, Meymûne, Küçük Zeyneb, Küçük Remle, Küçük Ümmü Câfer, Cemâne ve Nefis isimli çocukları olmuştur. Hz. ° Ali Hz. Muhammed'ten sonra İslâm târihinde en çok bahsedilen isimlerden biri olmuştur (Çetin,1997:154). Bu metinde Hz. ° Alî, " Emirül Müminin, Hayder, Şâh-ı Merdân, Murtaza, Aliy'ül Mürteza, Şir-i Rabbul-° Âlemin, Şâh-ı Veli, Katilül küffar, İbn-i emmi Mustafa, Zevc'ül Betül, Şir-i Hudâ, Şâh-ı Cihân, imam" sıfat ve isimleriyle anılmaktadır.

c. Ebu'l-Mi° cen

Bu metinde Sahabidir. Hz.° Alî'nin adamlarından biridir. Metinde vezin gereği "Bu'l-Mi° cen ve Mi° cen" olarak da geçmektedir. Ebu'l-Mi° cen hikâyede Sa° d Vakkâs'la birlikte önemli kahramanlardan biridir ve hikâye boyunca çatışmalara katılmıştır.

ç. Sa° d B. Vakkâs

Sa° d b. Abu Vakkâs, genç yaşta İslâmiyeti kabul edenler arasındadır. Hz. Muhammed'in annesi olan Amine b. Veheble aynı kabiledendir. Bedr ve Uhud savaşlarıyla başlayan Sa° d'in macerası Müslümânların katıldığı diğer savaşlarda da devam etmiştir. Sa° d Vakkas; Hâverân, Rûm, Kakaha, Ummân ve Hüneyin cenglerinde geçmektedir. Sa° d diğer kahramanlar gibi savaştaki kahramanlığı ve kuvvetiyle ön plana çıkmaktadır. Hâverân cengi'nde Sa° d hikâyesinin başından sonuna kadar yer almaktadır. Bu metinde Sa° d b. Vakkâs Nevâdir şahı Nâhid'in kızıyla evlenir(Çetin, 1997:225).

d. Kanber

Metinde hayatı hakkında pek bilgi bulunmayan Kanber, Hz. ° Alî'nin kölesi olarak bilinir. Kanber Hâverân şah tarafından esir edilir. Dinîni Hâverânın tüm çabalarına rağmen terk etmediği için idam edilmek istenir. Sonunda Hâverân'ın elinden kurtulur.

e. Hasan

Hasan, asıl ismi Al-Hasan b. ° Alî b. Abî Talîb'dir. Babası Hz. ° Alî'dir annesi Hz. Muhammed'in kızı Fatma'dır. Hasan 625 yılında doğmuş. 669 yılında ise Medine'de vefat etmiştir(Çetin, 1997:206).

f. Hüseyin

Hüseyin, ismi Al-Hüseyin b. ° Alî b. Abû Tâlib'dir. Babası Hz. ° Alî'dir annesi Hz. Muhammed'in kızı Fatma'dır. Hüseyin 626 veya 627 yılında doğmuş ve ismini Hz. Muhammed tarafından verilmiştir. 680 yılında şehid edilmiştir(Çetin, 1997:210).

Hamzâ'nın künyesi Ebu ya'lâ veya Abu Umâra'dır. Babası Abdü'l-Muttalib, amcası Hz. Muhammed'dir. İlk zamanlarda müşriklerle olup daha sonra Müslüman

olmuştur. Cesur ve savaşçı olmasından dolayı " Allah'ın ve Resûl'ün arslanı" lakabını almıştır. Hamzâ ismi Hâverân-Nâmede geçmektedir (Çetin, 1997:205).

g. Şe° bân-i Mısır

Hâver-Zeminde Sa° d Vakkâs'ın takma adıdır.

ğ. Hâhân-ı Rûm

Hâver-Zeminde Ebu'l-Mi° cen'in takma adıdır.

h. Mâlik

Hâver-Zeminde bir sahâbi olarak bilinmektedir. Peygamber onu on iki bin asker başında ° Alî'ye destek için Hâverân'a gönderir. Birçok savaşa katılıp develerle savaşır. Gürzü ile meşhurdur. Cemşid şâhın kızı Gülçehre'ye âşık olur ve onunla evlenir.

1.7.2 Sonradan Müslüman Olan Kahramanlar

a. Dil-fürûz Hân

Hâver-Zemin hikâyesinde geçen Dîlfîrûz, Nâhîd şâhın kızıdır. Rüyasında peygamber efendimizi görür, Müslüman olur. Sa° d'i hapisten kurtarır, onunla evlenir ve Babası Nâhid'i öldürür. Hikâye'nin başlangıcından itibaren savaşçı hareketiyle ön planda görülmektedir.

b. Gülçehre

Hâver-Zeminde Cemşîd şâh'ın kızı olarak görülür. Mâlik ona âşık olur ve evlenirler.

c. Mîr-i Seyyâf

Hâver-Zeminde Hz. ° Ali'yle savaşıır. ° Ali onu esir alır ve peygarmber rüyasına girer ve ardından Müslüman olup yanlarında savaşımaya devam eder.

ç. Süfyân Şâh

Hâver-Zeminde Süfyân kalesinin hükümdarıdır. Rüyasında peygamberi görüyor ve peygamber ona ° Ali'nin geleceğini söyler. Ali gelince Süfyân Şâh'ın Müslüman olduğu bilinmektedir.

d. Mîr Zinhâr-hâr

Hâver-Zeminde Saba Şehri'nin padişahı olarak bilinmektedir. Müslüman olur ve Hz. ° Ali'yle birlikte savaşılara katılır.

e. İmadeddîn

Hâver- Zeminde Hâver şâh'ın veziri olarak bilinmektedir. Sonradan Müslüman olmuştur.

f. Fîyrûz

Hâver-Zeminde Hâver şâhın büyük oğlu olarak bilinir. Sonradan Müslüman olmuştur.

g. Puşeng

Hâver-Zeminde Hâver şâhın küçük oğlu olarak bilinir. Sonradan Müslüman olmuştur. Şapur pehlivân'ı öldürdükten sonra Çemşîd şâh onu Cem şehrine padişâh yapar. Fakat Gülçehre onu gizlice namaz kılarken görür, yemeğine ilaç katarak uyutur ve Rabi° hısnında kalesinde hapse attırır.

1.7.3 Müslüman Olmayan Şahsiyetler

a.Hâverân Şâh

Metinde Hâverân, Hâver-Zemin ikliminde put-perest Hâverân diyarının şah olarak bilinmektedir. Hz. ° Alî'nin kölesi ve atını gasbederek almış. Hz ° Alî'de bunları bulmak için yanına gitmiştir.

b. Rüstem

Efsanelerde geçen meşhur Rüstem'dir. Bu hikâyede Nevâdir şâhın kızına aşık olur. Ancak sadece bir beyitte kızın hayranlarının derecesini göstermek için adı geçmektedir.

c. Nevâdir Pâdişâh

Hâver-Zeminde Nâhid Şâh olarak bilinmektedir.

ç. Cem Vezîr

Hâver-Zeminde Nevâdir padişahın yaşlı veziri olarak bilinmektedir.

d. Kattâr Şâh

Hâver-Zeminde Çin'de bir hükümdar olduğu ve Nâhid şâhın kardeşi olarak geçmektedir.

e. Nâhîd Şâh

Hâver-Zeminde Nevâdir kalesi'nin hükümdarı ve Dilfirûz'un babası olarak geçmektedir. Kızı tarafından öldürülür.

f. Hilâl

Hâver-Zeminde Kattar şâhın askeri olarak bilinir. Kattar ona Dil-firûz'u tutuklaması için emreder. Çatışmada Ebu'l-Mi° cen tarafından öldürülür.

g. Süfyân

Hâver-Zeminde Kattar şâh'ın bir veziri olarak geçmektedir.

ğ. Ra° d-i Ammâr

Hâver-Zeminde bir kale'nin sahibidir. Kâfir olduğu bilinmektedir. Ebu'l-Mi° cen tarafından öldürölür.

h. Zeyd b. Eflah

Hâver-Zeminde Hâver şâhın pehlivanlarından olduğu bilinmektedir.

ı. Türki Emlâk

Hâver-Zeminde Bir kâfir olarak bilinir. Sa° d Vakkâs tarafından öldürölür.

i. Kubâd

Metinde Hâver şâhın pehlivânlarından olduğu bilinmektedir. Mir-i Seyyâf tarafından öldürölür.

j. Kâfûr

Metinde Hâver şâhın hizmetçisi olarak bilinmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Metin Hazırlanırken Takip Edilen Yol

Mesnevi'nin metnin hazırlarken elimizde bulunan tek kopya üzerine çalışılmıştır.

Metin, Arap alfabesinden latin alfabesine aktarılırken eski Türk edebiyatı sahasında uygulanan Çeviri Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler (Ünver, 1993: 51-59) adlı makale dikkate alınmıştır.

Buna göre metin şu şekilde hazırlanmıştır:

- 1- Arapça, Farsça ön ekler ve edatlar, kendisinden sonra gelen kelimelerden bir kısa çizgiyle ayrılmış, sona gelen ve yapım eki görevindeki ekler ise bitişik yazılmıştır: be-nām, bī-° itāb...
- 2- Arapça tamlamalar “Ḥayrū'l-beşer, Resūlū'l-mürselīn” şeklinde yazılmıştır.
- 3- Farsça birleşik kelimelerin yazılışı rū-be-rū, sū-be-sū, cā-be-cā... gibidir.
- 4- Metin tamiri yapılan yerlerde [] işareti konulmuştur.
- 5-Vezin gereği Ebu'l-muhsin, Ebu'l-mi° cen olarak yazılmıştır.

2.2. Kitab-ı Hâver-Zemîn

2a Fihrist Kitâb-ı Hâver-Zemîn

Sayfa

- 2 Sa° d Vaqqâş ile Ebu'l-Mi°ceniñ Nâhîd şâh ile olan muhârebeleri
- 14 Kaṭṭâl şâh Çîn ile Sa° d u Ebu'l-Mi° cen da° vâ vü cengleri
- 2 Hażret ° Ali-yü'l-Murtaẓânîñ Kanber ile Hâver-Zemîne teşrîfleri
- 32 Mir-i Seyyâfın Hażret ° Ali elinde giriftâr oldığıdır
- 41 Mir Zinhâr-hâr düldül ile uğraşub Zu'l-feḳârı düldülden aldığı beyân ider
- 56 Hażret-i ° Ali ile Mâlik ü Mir-i Seyyâf ü Sa° d Vaqqâşın Hâverân ile olan da° vâları
- 79 Kışsa-i penc râh evvelki yola Mâlik Ejder ile on biñ atlunıñ gitdikleridir
- 93 İkinci yola Hażret ° Ali ile on biñ atlunıñ gitdikleridir
- 100 Üçüncü yola Mîr-i Seyyâf ile on biñ atlunıñ gitdikleridir
- 124 Dördüncü yola Ebu'l-Mi° cen ile on biñ atlu İslâmın gitdikleridir
- 132 Beşinci yola Sa° d Vaqqâş ile Mîr Zinhâr-hârın on biñ atlu ile gitdigleridir
- 140 Hażret-i peygamberiñ Şıygam şâh u Hummâr ile olan muhârebesi
- 146 Baba ° Ömer ° Ayyârın yalnız Hâver- Zemîne gitdigidir
- 153 Baba ° Ömeriñ leşker Çemşîde hetk ü siyâset itdigidir
- 166 İslâm ile Küffârın muhârebesi vü gün dutulması
- 176 Baba ° Ömerin âhen-rübâya gidüb büt-hâneni yandırdığıdır
- 185 Varub şâhın hışn-ı meyle gidüb Şehbâd-ı cadûnı getürdigidir

- 207 H  zet-i   Ali'nin  hen-r b da olan cengidir
- 221 H  zet-i   Ali ile Ebu'l-Mi  ceni  K hram n   h ile mu  rebeleri
- 228 H  zrer   Ali'nin kuh-ı bill ra   ur c eyledi idir
- 245 M lik Ejder   İsl m   askerini  S  il- Zem ne olan da  v ları
- 252   h-ı merd n ile Ebu'l-Mi  cen   Baba    mer   K mberi   ehr-i mura  a  a
gitdigidir
- 2b** 260  al  al   h n k hması imdad i  n le ker g nderdi idir
- 278 Emir 'l-m   min ni   al  al   h  zerine gitdikleridir
- 287   Aliy 'l-murta  ni   al  al   h ile olan evvel mu  rebesidir
- 302  al  al   h kendi  aremi olan  emm meye n me yazdı ıdır
- 322 K rk iki bi     i  eh di  medf nları
- 330   h-ı merd n ile  emm me v  baba    mer    al  al n  ehr-i zerre gitdikleridir
- 345  ehr-i zerr n   ac yib    ar yib olan t lsim t 
- 358  al  al   h n k tli
- 364 K hm s   h Rayı  ma ribiye n me yazdı ıdır
- 374   h-ı merd n ile le ker-i İsl m n H ver-Zem nden  areket     avdetleri v  Mekke-
i m kerremeye m r ca  atları bey nındadır.

Bîsmi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

3a

2 Söyleyim ez-faẓl-ı ḥannān-ı ḳadīm

Şimdi Bîsmi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm

3 İbtidā ḳıldum be-fermān-ı Ḥudā

Ol Ḥudā-yı ins ü cinne reh-nümā

4 İsm-i' llāh nāmı yektādur be-nām

Ḥayy-ı ḳayyūm [u] vedūd u lâ-yenām

5 Şāni' -i şems ü ḳamer leyl ü nehār

Ḥāliḳ-ı arz u semāvāt-ı biḥār

6 Ḥāliḳ-ı ' arş-ı mecīd-i nüh felek

Her felekde şad-hezāran var melek

7 Rāzıḳ-ı rezzāḳ ma' būd-ı ilāh

İns ü cinn ü vaḥş u ṭayr u kâh u māh

8 Һayy-ı bī-hemtā vü dānā vü başīr

Cümle-i   alemlere Һ kmi ҡadīr

9 Ol Һudā-yı Kird-gār-ı bā-şafā

Hem Res lidir Muһammed Muşţafā

10 Şāfi  -i  mmet Һabīb-i k  in t

Һ fız 'l-K r   n Res l 's-şal t

11 Vir şalav t o uyam bir d st n

Ceng-i Һaydar ile Ş h-ı Һ ver n

12 Ben bu nazmı eyled m ş hret ş    r

 btid -yı mevsim-i fa l-ı bah r

13 Olmı  idi b  -ı Şedd d bu cih n

 ar -ı env r idi arz u  sm n

14 Erg v n olmı dı    lem c -be-c 

B lb l o urdu g le şad mer ab 

4a 15 umrılar our hevāda rū-be-rū
Cümle uşlar zıkr iderdi sū-be sū

16 Ergāvān ile şakā² i neylesün
Sünbüle ^c arz-ı melāḥat eylesün

17 Nīlūfer olmiş benefşeden cūdā
Sūsen olmişdı emende ket-ḥūdā

18 Her yaña şular aardı ār ile
Söyleşür uşlar zebān-ı ḥār ile¹

19 Nazma getürdüm bu dāstānı temām
İki ilde ser-be-ser ey nīk-nām

20 İşid imdi Mekke şehrinden ḥaber
Ol Resūlü'l-mürselīn Ḥayrū'l-beşer

21 ır iki aşḥābı var idi hemīn
Her biri bir ejdehā fettāḥ-ı dīn

¹Metinde ār ve ḥār şeklinde geen kelimeler anlam gereği āl ve ḥāl olarak okundu.

- 22 İki aşhâb-ı Resûlü'l-mürselîn
Ava gitdiler be-fermân-ı mu'în
- 23 Birisiniñ adı Bu'l-Mi'cen be-nâm
Birisiniñ Sa'd Vakkâş ey hümâm
- 24 Gitdiler ava bular ol dem meger
Kimseye virmediler ol dem haber
- 25 Zîrâ kim seyrâna gitdiler temâm
Tâ cihânı geşt ide bunlar be-nâm
- 26 Nâgehân birgün bi-takdîr-i Hudâ
Hâlik-ı ins ü melek ü arz u semâ'
- 27 Gitdiler üç gün gice gündüz medâr
Nâgehân gördiler anlar bir hîşâr
- 28 Aña dirlerdi Nevâdir kal'ası
Büt-perestdir bunlarıñ her birisi

29 Ol Ebu'l-Mi° cen ü Sa'd-i pehlevān

Bunları apuılar grdi hemān

4b 30 Pādišāha virdiler ol dem aber

Didiler ey pādišāhı pūr-hūner

31 Geldi iki pehlevān ok nāmdār

Ejdehāya bengzer ol iki sūvār

32 Tūnd-ūy u pūr-alābet īr-vār

Tīg-i Hindī bermeyān-ı nāmdār

33 Ol Nevādir pādišāhı ān iār

Bir vezīri var idi ki itiyār

34 Ol veziriñ adıdır Cīm-i vezīr

Anı gnderdi hemān īr-i dilīr

35 Gitdi ol dem pehlevānları gre

Pādišāhın idmetine getüre

36 Geldi ol Cīm-i dilāver nīk-nām

Pehlevānlara yetüp virdi selām

37 Didi kim ey pehlevānlar pūr-hüner

Nireden gelürsiñiz viriñ haber

38 Söyledi Bu'l-Mi^c cen-i leşker-güşād

Yolımız Berber-zemīnden bil murād

39 Yine didi ol vezīr-i nāmdār

Pādişāh ister sizi ey şīr-vār

40 Karşuñıza pādişāh şaldı bizi

Bir niçe haber şorar ister sizi

41 Ol Ebu'l-Mi^c cen ü Sa'di nāmdār

Girdiler şehre bi-ḥūkm-i Kird-gār

42 Pādişāhıñ kapusına geldiler

Pehlevānlar ol dem atdan indiler

43 Bārgāha girdiler ol dem be-nām
Şaf çeküp durmuşdı leşker fî-keām

44 Gördiler kim çār eyvān-ı serā
Hoş müretteb dürr [ü] gevherle tılā

5a 45 Şad-hezārān pehlevānlar fî'l-keām
El ele kavuşdırup durmuş temām

46 Bir 'acayib taht-ı zerrīn zer-nigār
Tahtıñ üstünde oturmuş şehr-yār

47 Geldiler ilerü virdiler selām
Aldılar ol dem selāmın hāş u °ām

48 İki kürsī kırdılar ez-zer-nigār
Kürsī üstünde bular kıldı qarār

49 Şordı bunlardan Nevādir adlarıñ
Niredeñ °azm-i sefer itdikleriñ

50 Sa° d Vaḳḳāş ol zamān virdi ḥaber
Kim benim Şa° bān-i Mıṣrī bil ḥaber

51 Uş bunun adıdurur Hāhān-ı Rūm
Dağ u daşlar tīginiñ altında mūm

52 Hālimiz budır ki eyledik beyān
Gideriz Berber-zemīne bil ° ayān

53 Pādişāh bunlara didi ol zamān
Ey hūner-mendān şīr-i pehlevān

54 Vireyim māl u ḥazīne ben size
Gitmeñiz bundan daḥı yoluñuza

55 Sizi serdār eyleyim bu leşkere
Hūkm idesiz ser-be-ser bu ° askere

56 Ḳayıl oldu pehlevānlar nāmdār
Oldılar bu leşkere serdār-vār

- 57 Virdi anlara Nevādir māl u genc
Hil'at u aspāb kaftān-ı si-renc
- 58 Hüküm kıldı tā getürdiler ta'ām
Yediler getürdiler ol dem tamām
- 59 Geldi Sākī şöhet-i sāz u şarāb
Sāz ile sanṭur şarāb u hem kebāb
- 5b** 60 Yüridi cāmı şarāb-ı la^c l-gün
İtdiler anlar daḥı ol gün düğün
- 61 Pādişāh ol demde bir cām-ı şarāb
Virdi Bu'l-Mi'cene anda bī-^c itāb
- 62 Didi Bu'l-Mi'cen ki ey şāh-ı cihān
Kim benim bir sevgilim vardır ^c ayān
- 63 ^c Ahd idüben andan ayru içmezem
Yoksa sözünden seniñ ben giçmezem

64 Sa° de uzatdı hemāndem pādişāh

Didi Sa'd ey pādişāh olgil āgāh

65 Bende ° ahd itmişem ey ° ālī-cenāb

Ġurbet ilde içmezem aşla şarāb

66 İçmişem sevgend-i bi-lāt u menāt

Hîç olur mı zıd yerüm ° ahd-ı bi-zāt

67 Giçdi üç-gün ortadan çün fī'l-kelām

Nāgehān bir kārban geldi zi-Şām

68 Bī-ḥisāb aspāb u māl anlar ile

Yükleyüpdür la° l u mercān zer ile

69 Kārban-ı Şām idi bunlar be-nām

Hem Müselmān idi ser-cümle tamām

70 Kōndılar hem bir iki gün göçdiler

İki menzil andan öte giçdiler

71 Hüküm kıldı biñ la'în atlandılar
Kārbān ardınca yılğar itdiler

72 Didi Bu'l-Mi° cen o dem ey pādīšāh
Ben gidem bu hıdmete olgil āgāh

73 Şıçradı atına bindi şīr-vār
Tīğ-i Hindī bermiyān-i nāmdār

74 Bilesince gitdi hem on biñ la° ĩn
Kārbāna yetdiler anda yakĭn

6a 75 Kārbān anda bu hāli gördiler
Haq te° ālāya münācāt itdiler

76 Cümlesi çağırdılar kādīr ilāh
Sen bizi kurtar seni itdiķ penāh

77 Muşţafānĭn nūrĭ haqķıyçün yakĭn
Sen bizi şaķla bulardan yā mu° ĩn

78 Hāṣā ki İslām ola zār u ḥaḳīr
Şaḳla bunlardan bizi yā dest-gīr

79 Ol Ebu'l-Mi° cen dilīri nāmdār
Ḥaḳ te° ālā adın işitdi be-zār

80 Bildi ki İslām durur bunlar hemīn
Leşkerine söyledi ol şīr-i dīn

81 Girü dönüñ gidelüm cümle tamām
Bunlara yoḳdur zarar ey nīk-nām

82 Ol kāfirler çün bu ḥālī gördiler
Yeryerinden el kılica urdılar

83 Kārbān üstüne geldiler revān
Na° re urdı ol Ebu'l-Mi° cen hemān

84 Tīḡ-i Hindūsın kanından çekdi zūd
Şaḡınursın kapladı dünyānı dūd

85 Urdı öz leşkerine tîgi emîn
K̄an elinden lāle-zār oldu zemîn

86 Leşkerinden yedi yüz yıkdı medār
Bāķīsi kaçdı firār itdi firār

87 Gıtdiler zār u haķīr ü bī-emān
Pādişāha varup itdiler fīgān

88 Bu ne serdār idi hem-rāh eylediñ
Leşkeri kırdı k̄amu gönderdigin

89 Kārbāna itmedi hergiz zarar
Yıkdı bizden yedi yüz ol pūr-hüner

6b 90 Barmağın dişledi ol demde hemîn
Na^c re urdı Sa^c d Vaķķāşa la^c ĩn

91 Mekk ile bu şehre gelmişsiz meger
Togrısın dimezsiñiz hāl u haber

92 Yeryerinden sıçradı leşker revān

İtdiler Sa° di giriftār ol zamān

93 Pāleheng zencīr aña çün urdılar

Aparup zindān içine şaldılar

94 Hüküm kıldı leşker atlandı hemīn

Ağa bindi bir dağı on biñ la° īn

95 Kal° adan dışharu ol dem çıkdılar

Ceng için kūs [u] naķāre urdılar

96 Diñle gel Bu'l-Mi° ceni leşker-güşād

Kārbānı eyledi ol dem āzād

97 Leşkere yaķīn çü geldi ol hümām

Gördi leşker şaf çeküp durmuş tamām

98 Bir la° īn meydāna girdi hāk-sār

Söyledi Bu'l-Mi° cene ey nāmdār

- 99 Bu ne işdir eylediñ ey bī-edeb
Elimizden göresin renc ü te° ab
- 100 Didi Bu'l-Mi° cen tur ey bed-baht-ı şüm
Tengrini bir bilgilin ey bed-zulüm
- 101 El kılınca urdı ol mel° ün be-nām
Tā ura Bu'l-Mi° cene ol nā-tamām
- 102 Tīg-i Hindīni sıyırdı ol emīn
Çaldı mel° ün başına anda yakīn
- 103 Öyle urdı kim iki bölde anı
Tamuya irince kalmadı cānı
- 104 Yer yerinden el kılıca urdılar
On biñ er bunı araya aldılar
- 7a 105 Kaldı yalguz orta yerde nāmdār
İşini oñara ol perverd-gār

- 106 Şağına vü şoluna ol pehlevān
Urdı tıǵı ol çeriye ol zamān
- 107 Şanır idiñ berķ ururdı āsmān
Zehreler çāk olur idi der-zamān
- 108 Öyle kırdı kāfiri ol nāmdār
Kān elinden yeryüzi çün lāle-zār
- 109 Aḥşam oldı gitdi ḥurşīd-i cihān
Yüzine çekdi siyāhān-ı niķāb
- 110 Şehre girdi kāfirān-ı ḥāk-sār
Şaydılar leşkerlerin her ne ki var
- 111 Gördiler biñ yedi yüz olmış fenā
Ḥayrete düşdi ḵamu mīr ü sipāh
- 112 Sa° d Vaḵķāşıñ yayıñ getürdiler
Pādişāhıñ yanına yetürdiler

113 H yrete d   di o le ker ne ki var

Kim nice  eker anı ol  eh-s v r

114  o bet itdi p di  h anda rev n

 ızına g nderdi yayı ol zam n

115 Ol la   ni n var idi bir du teri

A a  ayr n idi z hre m  teri

116 G n g rende anı dutardı ni  b

Ay ona bakma a eylerdi  ic b

117 H sn-i ru s rı    m h-ı   rdeh

G zleri   n  u  le-i env r-dih

118  a ları   n yay gibi ebr -kem n

Z lf-i m y    anber-ef  n-ı cih n

119 Lebleri  b-ı  ay t-ı b -mi  l

Di leri inc  deh nı  andb l

7b 120 Żarbına durmaz idi řır ü peleng
Rüstem ol kıız żarbına olurdı teng

121 Kim nice ol yaya baķdı ol nigār
° Aķlı gitdi yavı ķıldı bī-ķarār

122 Eline aldı temāşā eyledi
Yay anıñ ° aķlın perişan eyledi

123 Ol gice yatdı Dil-efrüz-ı nigār
Düşine girdi Resül-i Kird-gār

124 Didi aña ol Resülü'l-mürselīn
Sa° d Vaķķāşı çıkar ez-bend-i ğīn

125 Hem Müselmān olgilin ez-cān-ı dīl
Tengri bir bilgilin olma ĥacel

126 Çün bunı gördi o duķter bā-şafā
Virdi şalavāt be-dīn-i Muşţafā

- 127 Cān-ı dilden kıldı İslāmı kabūl
Kalkdı yerinden o nısf-ı şebde ol
- 128 Sen meded kıl didi ey hayy-ı Hudā
Bu gice Sa° di idem bendden rehā
- 129 Berg şu rengi girüp ol nāzenīn
Eline aldı kemend-i halka-çīn
- 130 Her taraf gezdi be-fermān-ı kadīr
Geldi zindān üstüne ol dil-pezir
- 131 Gördi kim bir ün gelürdi yā Hudā
Sen beni kırtar bu bendden pādīşā
- 132 Ey kerīm-i pādīşāhı Kird-gār
Ey cemī° -i halkasın sen dād-gār
- 133 Muşafānīñ hürmetiçün yā kerīm
Şāh-ı merdānı bu dem bir göreyim

134 Çün münâcât eyledi ol nâmdâr

Atdı kemendiñ içerüye nigâr

8a 135 Duttı kemendiñ ucun Sa° d-i dilîr

Dışaru çıkdı be-fermân-ı kâdîr

136 Bendiñ açdı Sa° d Vaqqâşıñ nigâr

Çok şükür kıldı be-şun° -i Kird-gâr

137 Didi Sa° de ol nigâr-ı nâzenîn

Ben saña müştakım ey ilhvân-ı dîn

138 Bu gice fırsat durur ey zü-fünûn

İdelüm Nâhîd şâhı ser-nigûn

139 Cân u dilden ben Müselmân olmışam

Tengri bir peygamberi Hâk bilmişem

140 Sa° d ile ol Dil-fürûz-ı nev-civân

Bârgâha oldılar ol dem revân

141 Kudret-i haḳ böyle izhār eyledi

Pāsbāndan kimse bīdār olmadı

142 Dil-fürūz-ı nāzenīn-i muḫterem

Bārgāh-ı Nāhīde başdı ḳadem

143 Gördi mest olmış ki ez-cām-ı şarāb

Bī-ḥaber yatmış idi evi ḥarāb

144 İlerü geldi çü tahtıñ üstüne

El uzatdı tīḡ ü bürrān semtine

145 Urdı boynından ayırdı başını

Ḳan ile ṭoldırdı göziñ yaşını

146 Başını başdan başa ḳıldı cüdā

Kisdi atdı hem be-fermān-ı Ḥudā

147 Şāḥib-i iḥlāş idi ol nāzenīn

Babasına ḳaşd ḳıldı ol güzīn

148 Aldı hançerle kemer şemşirini
Çıkıldılar taşra be-fermān-ı ğanī

149 Didi Sa° de Dil-fürüz-ı nāzenīn
Nāhīdi ben katl kıldım ey emīn

8b 150 Bilmişem tengrini birdir bā-şafā
Hem Resūlidir Muḥammed Muṣṭafā

151 Şad-hezārān la° net-i bī-ḥad şümār
Ol la° īn Nāhīde olsun āşikār

152 Sa° d aña söyledi-kim şad-āferīn
Bārek-Allāh ola ey ḥūrī cemīn

153 Şimdi ben bildim ki İslāmsın yakīn
Hem kenīz-i şāh-ı merdānsın hemīn

154 Başladılar şöhbete ol iki māh
Biri ° aşık biri ma° şūḳ-ı Ḥudā

155 Fikre şaldılar o dem Bu'l-Mi° ceni

Bu gice biz nice bulalum anı

156 Dingle Bu'l-Mi° cenden imdi bir haber

Qaldı şehriñ taşrasında nām-ver

157 Endi atından yere ol pehlevān

Fikre düşdi ol hūner-mendi cihān

158 Qalkān ūste başını koydı hemān

Qaflet uyqusı anı aldı ° ayān

159 Şıçradı yuqudan ol leşker-penāh

Sen meded kıl didi ey qādir ilāh

160 Senden özge yoqdurur feryāde res

Zümre-i bī-keslere sensin ki kes

161 Geldi qal° a altına ol pehlevān

Qoydı atın merg-zāra ol zamān

162 Kāl° aya şaldı kemend-i halka-çīn

Çıkdı kāl° a üstüne fettāḥ-ı dīn

163 Nāgehān bir pāsban gördi anı

Bī-hūş oldu ol zamān gitdi cānı

164 Girdi şehre ol Ebu'l-Mi° cen be-nām

Hareme yetişdi ol dem fī-kelām

9a 165 Çıkdı dāmın bacasına ol emīn

Gör nider taḳdir-i Rabbü'l-° ālemīn

166 Bacadan baḳdı o dem ol nāmdār

Gördi bir duḡter-i nūr-ı şu° le-vār

167 Sa° d Vaḳḳāşı aparmış yanına

° Işkı kār itmişdi anıñ cānına

168 Çünkü gördi bunları fettāḥ-ı dīn

Didi Sa° de ne tūrursın ey emīn

169 Sa° d ile Mi° cen Dil-efrüz-ı nigār

Çıkdılar taşra bi-emr-i Kird-gār

170 Çünkü bunlar çıkdılar üçi bile

Düşdi ol dem kāfir içre velvele

171 Na° re çekdiler bular ez-her taraf

Çünkü gördi kāfirān-ı dīn telef

172 Dād u bī-dād itdiler anda hemīn

Kaçdılar Nāhīd şāha ey emīn

173 Gördiler kim tahtda olmuş nigūn

Başı kesilmiş ve olmuş ğarķ-ı hūn

174 Leşkeri ol dem bu hāli gördiler

Yaķalarıñ yırtuban dād itdiler

175 Şaf duţup meydāna anda girdiler

Tīr ü gürz ü tīr-keşe el itdiler

176 Dört ¼arafdan leşker-i küffāriyān

Aldılar ortaya bunları revān

177 Na° re çekdi Sa° d u Bu'l-Mi° cen revān

Urdılar küffāra tīĝi ol zamān

178 Dil-fürüz ħān-ı nigāri nāzenīn

Girdi meydāna be-fermān-ı mu'īn

179 Na° re çekdi leşkere ol pehlevān

Rüsteme bengzer[i]di der-māndegān

9b 180 Leřkeriñ saĝını бүkdi şolına

¼amusın yumırladı bir ¼olına

181 Her biri başladı bir řīrāne ceng

İtdiler dünyā yüzüñ kāfire teng

182 ¼opdı feryād u fiĝān[lar] el-emān

Rūz-ı maĥşer řanasın oldu ° ayān

- 183 İtdiler zîr ü zeber ol leşkeri
Kırdılar meydân içinde kâfiri
- 184 Kırdılar beş biñ er ez-küffâriyân
Cânları gitdi cehenneme revân
- 185 Bâķî leşker çün bu hâli gördiler
Cân-ı dilden hûş Müselmân oldılar
- 186 Didiler birdir Hudâ-yı Kird-gâr
Hem Resûlidir Muḥammed şehr-yâr
- 187 Yıkdılar kilîseni mescid yaptılar
Yandırup bütleri Ḥaḳḳa tapdılar
- 188 Sa° d u Bu'l-Mi° cen Dil-efrûz-ı nigâr
Nâhîdiñ taḥtında itdiler qarâr
- 189 Şehre serdâr oldılar anlar hemîn
Şükr kıldılar bi-Rabbi'l-° âlemîn

190 Dār yerden tengri sizi kırtara

Huř řalavāt viriñiz peygambere

191 Diyelüm imdi ‘acāyib dāstān

Leşker-i Nāhīd-i mel’ünden ° ayān

192 Čün kırıldı kaçdılar bir kaç nefer

Yaķaların yırtuban dād itdiler

193 Ya° ni kim deryā-yı Čīne gitdiler

řāh-ı Kaṭṭāla ĥaberler virdiler

10a 194 Nāhīdiñ ķardaşıdır bu nā-bekār

řehr-i Čīnde eylemiş idi ķarār

195 Var idi üç-yüz biñ anıñ leşkeri

Rūz-ı cengde her biri bir ĥayberī

196 Dād u bī-dād itdiler ey şehr-yār

Ķatl olındı ķardaşıñ ey nāmdār

197 Ceng [ü] ğavġanı aña bildirdiler

Sa° d u Mi° cenden şikāyet kıldılar

198 Dil-fürūzıñ rāh-ı Hāḳḳa geldigin

Şehr-i Nāhīd şāhı düşman aldığın

199 Ser-be-ser bildirdiler aña hemīn

Çün işitdi cūşa geldi ol la° ĩn

200 Taḥtdan aşāġa özin şaldı revān

Yāḳasın yırtdı vü itdi el-fiġān

201 Emr kıldı leşkeri oldu süvār

Aḫa bindi ol zamān sī-şad-hezār

202 Gice gündüz durmadılar gitdiler

Tā ki Nāhīd şehrine çün yetdiler

203 Şehre yaḳun bir yere ḳondı la° ĩn

Ḳurdılar çadır serā-perde nigīn

- 204 Hayme-i ħargāh-ı çadır kırdılar
Girüben çadırlara oturdılar
- 205 Kāl° adan közçi çü gördi anları
Gördi ki çok geldi küffār leşkeri
- 206 Sa° d ile Bu'l-Mi° cene virdi ħaber
Geldi kāfir leşkeri ser-tā-be-ser
- 207 Geldi Kaṭṭār ile ottuz biñ la° ĩn
Yeryüzini kaplamışdır toz-gĩn
- 208 Çünkü anlar bu sözi işitdiler
Ceng için kūs u naḳāre urdılar
- 10b** 209 İki cānibden çalındı ṭabl-ı kūs
Çerħa girdi çerħ-ı sābi° ābnūs
- 210 Sa° d u Bu'l-Mi° cen Dil-efrüz-ı nigār
Karşu durdı kāfire üç medār
- 211 Durdılar karşı-be-karşı ey emĩn
Dil-fürüzı gördi Kaṭṭāl-ı la° ĩn
- 212 Söyledi kıza ki [ey] yüzi siyāh
Kız atasıñ eyliyürmı hĩç fenā

213 ° Ahdım olsun lât [u] ° uzzāya yaḳīn

Pāre pāre ideyim seni hemīn

214 Emr kıldı bir la° īne şehir-yār

Şūm-rū adı Hilāl-i ḥāk-sār

215 Girgilin meydāna mişl-i ejdehā

Dil-fürūzı bend idüp getür baña

216 Girdi meydāna Hilāl-i nāmdār

Eyledi cevlān çün şīr-i şikār

217 Karşu çıḳdı aña Bu'l-Mi° cen hemīn

Ol Hilāle didi ey nā-pāk-i dīn

218 Tengrini bir bil Resūline inān

Tā kılıncımdan saña virem emān

219 Bir durur bilgil Ḥudā-yı ekberi

Muştafādır hem anıñ peygamberi

220 Ol Hilāl-i şūm işitdi bu sözi

Hışma geldi kan ile tıldı közi

221 Depdi atın Mi° cene kıldı hücūm

Na° re çekdi hışm ile küffār-ı şūm

- 222 Var idi elinde bir uzun cüdā
On yedi arşun ʔavīl idi rehā
- 223 Urdı Mi° cene cüdānı ol la° ın
Nīze-ber-nīze urışdılar hemīn
- 11a** 224 Āhīri Bu'l-Mi° cen-i ʔançer-güzār
Urdı gögsine cüdā ol şīr-vār
- 225 Arķasından ʔıķdı fermān-ı ilāh
Düşdi atından o bir ʔāk-i siyāh
- 226 Bir daḥı vü bir daḥı ol nāmdār
Yıķdı on yedi la° ın ol şeh-süvār
- 227 On iki biñ er ķamu dökildiler
Pehlevānı orta yere aldılar
- 228 Tīġ-ı Hindī çekdi ķınından revān
Urdı küffāra hemān ol pehlevān
- 229 Sa° d Vaķķāş u Dil-efrüz-ı nīgār
El ķılınca urdılar ey nāmdār
- 230 On iki biñ kāfire üç pehlevān
Nīze-ber-nīze vü şemşīr-i girān

- 231 Birbirinden üçini ayırdılar
Yedi yāre Dil-fürūza urdılar
- 232 Şems gitdi mağribe çün āfitāb
Yüzine çekdi siyāhān-ı niķāb
- 233 Dört tarafından çün kemendler atdılar
Dil-fürüz hānı giriftār itdiler
- 234 Düşdi Sa° diñ cānına āteş be-zār
Çaldı tīgi cān u dilden bī-ķarār
- 235 Na° re urdı başladı şīrāne ceng
Eyledi dünyā yüzüñ küffāre teng
- 236 İşid imdi emr-i Rabb-i müste° ān
Sa° de irişdi ķaķa-yı āsmān
- 237 Ayende ol dem giriftār itdiler
Ellerini boynına bend itdiler
- 238 Ȑabl-ı āsāyiş urıldı ol zamān
Girü döndi leşker-i küffāriyān
- 11b** 239 Çıķdı taķta ol la° īn-i nāmdār
Şād oldu ķayğudan gönli ķarār

- 240 Leşkeri cem^c oldu yanında tamām
Başladılar şürb-ı mey ez-la^c l cām
- 241 Sāz-ı sanţur çeng ü nāy u hem rebāb
Sāķī sāzında nevāzında kebāb
- 242 Yüridi cām-ı şarāb-ı lāle-gūn
Kıldılar anlar o gün toyu düğün
- 243 Bunları bunda koyalum ey kirām
Muştafānīn rūhına yüz biñ selām
- 244 Diñle Bu'l-Mi^c cenden imdi bir haber
Yalğuzı kaldı o meydānda meger
- 245 Mağrib olmuşdı karanķu ey emīn
Çıkdı meydān ortasından şīr-i dīn
- 246 Dil-fürūz u Sa^c d için çok ağladı
Hūzn ile cān u cigerler dağladı
- 247 Didi kim senden meded yā Kird-gār
Saña tapşurdım buları dād-gār
- 248 Ey kerīm-i Zū'l-celāl-i dest-gīr
Şakla bunlardan bizi hayy-i kādīr

- 249 Sürdi atın merg-zāra āşikār
Endi atından yere ol pehlevān
- 250 Aldı ābdest hem qazā kıldı namāz
Haq te° ālāya o dem kıldı niyāz
- 251 Mi° ceni koy burada ey nām-ver
İşid ol Qaṭṭāl-ı mel° ündan ḥaber
- 252 Ol la° in Qaṭṭāl ol bed-baḥt-ı şüm
Hüküm kıldı qazdılar bir qabr-ı kûm
- 12a 253 Sa° d ile ol Dil-fürûzı ey emîn
Qoydılar bir şandūk içre bil yaḥîn
- 254 Aparıñ bu şandūkı koyın yere
İkiyüz kāfir apardı yek-sere
- 255 Aldılar şandūkı taşra çıqdılar
Qabre koymağa anı apardılar
- 256 Ol Ebu'l-Mi° cen o şîr-i pehlevān
Gördi kāfirleri atlandı revān
- 257 Depdi atın ortaya ol ser-firāz
Na° re urdı çekdi tîğ ol nāmdār

- 258 Ditredi gördi bunu leşker yakîn
Şaluban şandūkı kaçdılar hemîn
- 259 Açdı şandūkı o şîr-i nāmdār
Sa° d[ı] gördi hem Dil-efrüz-ı nigār
- 260 Şükr kıldı Hāk te° ālāya o dem
Anları kırtardı ez-bend-i sitem
- 261 Didiler Kaṭṭāra leşker el-fiğān
Aldı bizden şandūkı ol pehlevān
- 262 Barmağın dişledi ol nā-pāk şūm
Dögdiler kus [u] naḳḳāra zîl-i būm
- 263 Yeryüzi görindi açıldı cihān
Çıkdı ḥurşîd-i Hudā ez-āsmān
- 264 Ol la° ınler cümle ata bindiler
Şaf çeküp ol dem beraber durdılar
- 265 Ol la° ın Kaṭṭār ol ḥunḥār ḥān
Na° re urdı girdi meydāna revān
- 266 Depdi atın Sa°d Vaḳḳāş ilerü
Ol la° ine karşı durdı rû-be-rû

267 Ol la^c ĩne urdı bir tĩĝ ol emĩr
İşlemedi mel^c ũna tĩĝ-i dilĩr

12b 268 Sa^c d Vaķķāřĩ kemeriĩ dutdı zũd
Aķın ũstũnden yere urdı rũbũd

269 Ŗyle kim gũrdi Ebu'l-Mi^c cen anı
Na^c re urdı didi ey Ĥayy-ı ĝanĩ

270 Ele aldı tĩĝini ķũn bĩ-rehā
Yetdi mel^c ũna şanasın ejdahā

271 Çekdi ķalkān başına Ķaķķār-ı řũm
Urdı şemşire Ebu'l-Mi^c cen ķi bũm

272 Tĩĝ-i bũrrān kisdi ol ķalkānını
Çignine ĝiķdi vũ ķan dutdı teni

273 Çekdi çeketin ol la^c ĩn-i ĥāk-sār
Degdi tĩĝi aķı kisdi ķũn ĥıyār

274 Ķamu leşker el ķılınca urdılar
Pehlevānı ara yere aldılar

275 Urdı tĩĝi ķāfire ol pehlevān
Gũn gidince maĝribe anda nihān

- 276 Çıkdı leşkerden o şîr-i nâmdâr
Geldi duhter yanına ol şeh-süvâr
- 277 Ol la° iniñ yarasın bağladılar
Şanasın kim cigeriñ dağladılar
- 278 Girdi büt-hāneye mel° ün havf-nāk
Secdeye koydı başın ber rûy-i hāk
- 279 Girdi büt terkine iblîs-i la° in
Didi ey Kaṭṭār şāh-ı ser-zemîn
- 280 Cem° kıl leşkeri çal ṭabl u ° âlem
Ben daḡı yarıñ saña yarı kılām
- 281 Leşkeriñi yıǵgilin anda hemîn
Ka° be şehriniñ yaraǵın gör yaḡîn
- 282 Bir yigid var Ka° bede nām-ı ° Alî
Fitneleri kıparan şāh-ı velî
- 13a** 283 Anı dutup ḡatle yetür bî-şevāb
Mekkeyi Medîneyi eyle ḡarāb
- 284 Ḳayıduban ğitdi ol tuḡm-ı ḡarām
Ġiḡdi taḡtına oturdı ve's-selām

- 285 Sa° d Vaḳḳāşı o dem getürdiler
Pādişāhın yanına yetürdiler
- 286 Hüküm kıldı geldi cellād ilerü
Tīg-ı çekdi durdı Sa° de rū-be-rū
- 287 Bir vezīri var idi Süfyān nām
Didi Ḳaṭṭāra hemāndem fī-kelām
- 288 Ey Şehenşāh-ı cihān olgil āgāh
Bunı şal zindāna öldürme nagāh
- 289 Kızı Hāmānı daḥı dutgil yaḳīn
Her üçün ḳatl eyle ey şāh-ı emīn
- 290 Pes buyurdı ol zamān ol ḥāk-sār
Bindi aṭa yüz yigirmi nāmdār
- 291 Sa° d Vaḳḳāşı aparup gitdiler
Yer yüzinde anı maḥbūs itdiler
- 292 Yüz yigirmi kāfir aṭlandı ata
Lā-cerem şāh emrini gerek duta
- 293 Sa° di yine şandūk içre ḳoydılar
Ol Ebu'l-Mi° cenden işit bir ḥaber

- 294 Koydı kalkan başı altına revân
Yuğuya gitdi hemân ol pehlevân
- 295 Gördi düşde Muşafâ Peyğamberi
Ol Resûlü'l-mürselîn ol rehberi
- 296 Didi Bu'l-Mi^c cene ey hançer-güzâr
Tîz yetiş Sa^c de çü şîr-i nâmdâr
- 297 Kim karanğuya düşüpdür ol emîr
Bend içinde kurtar olmasun esîr
- 13b** 298 Yuğudan şıçradı Bu'l-Mi^c cen be-nâm
Muşafâya şıdık ile virdi selâm
- 299 Gördi bir cemm-i ğafîri âşikâr
Bir bölük küffâr ez-şahrâ-yı târ
- 300 Ata bindi merd Mi^c cen ser-fîrâz
Didi şıgındım saña yâ kâr-sâz
- 301 Depdi atın ortaya ol nâmdâr
Urdı tîğ-i leşkere ol şeh-süvâr
- 302 Burağup şandûkı kaçdılar revân
Didiler Kaṭṭâra ol dem el-fiğân

303 Hışm-ı saht oldu o atar-ı la° ın
Girdi büt-āneye ol demde yakın

304 Yüz yere koydı vü secde eyledi
El du° āya aldıruban söyledi

305 Didi ma° būdına ey lāt [u] menāt
ād itmediñ beni ey pür-ıfāt

306 Yine peydā oldu iblīs ol zamān
Didi atara ışıt ey pehlevān

307 Ben buyurdım Sa° di var öldirgilin
Ka° be ehriniñ yarağın görgilin

308 Nice dutmadın sözimi sen bugün
Ser-nigün itdi seni anlar bugün

309 Didi atar ol dem ey ma° būd men
Emrine fermān olam her ne disen

310 Böyle didi eyledi büte penāh
Yüzini koydı o ber āk-ı siyāh

311 Dar yerden tengri sizi urtara
Ger alavāt viresiz peygāmbere

14a 312 uvvet-i dest r-ı Allah 'l-  al m
Fazl-ı Bi'smi'll hi'r-Ra m ni'r-Ra  m

313   it imdi Mu taf dan bir haber
Ol Res l 'l-m rsel n  ayr 'l-be er

314 Ba dı a   b  i inde Mu taf 
G rmedi Bu'l-Mi  cen'i Sa  di rev 

315  ord  ol dem Mu taf dan anları
Nice oldu anları  a v lları

316 Olmad  hi  kimse anlardan haber
 al ı olmad  anlardan meger

317   r-s dan  ordılar anda haber
Olmadı  g h ol  ayr 'l-be er

318 Fikre d  di ol Res l 'l-m rsel n
Murta aya ba ar idi ol em n

319 N geh n birg n   Aliyy 'l-Murta  
G rdi kim bir   file geldi reh 

320   fileden  ord   ayder ol zam n
G rdi iz mi bu  ıfatlu pehlev n

321 Didiler ey şîr-i Rabbü'l-° âlemîn
Bize tøkildi Һarāmîler hemîn

322 Biz Һudāya nāliş itdik yā Һadīm
Sen bizi Һurtar bulardan yā Һakīm

323 Nāgehān bir nāmdārı pehlevān
El Һılınca urdı anlardan hemān

324 Urdı tîgi leşkerine yā İmām
Bilmedik ol kim idi biz ve's-selām

325 Şîr-i Rabbü'l-° âlemin ol Murtażā
Bildir kim odır Ebu'l-Mi° cen revā

326 Һanber'e buyurdi ol demde hemîn
Düldüli çek taşraya sen yā emîn

14b 327 Şāh-ı merdān ol ° Alī-yi nāmdār
Kıldı yarağın o sâ° at-i üstüvār

328 Cübbe cevşen ez-Süleymān-ı nebī
Kolına kolçağ ol ādem-i şafī

329 Yarı gice düldüle bindi ° Alī
Zü'l-feḫārı bağladı şāh-ı velī

- 330 Düşdi anber öñine şîr-i dilîr
Duymadı kimse sağır ü ez-kebîr
- 331 Tengri anıñ yoldaşı idi hemîn
atîlû'l-küffâr Emîrû'l-mû' minîn
- 332 Gîtdiler beş gün Medînenen sefer
Gördiler bir merġ-zâr ol dem meger
- 333 Sebze-zâr olmuş amu rûy-ı zemîn
Hem aar âb-ı revân andan yaîn
- 334 Endi düldülden yere ol şîr-i Hâ
Nâgehân bir toz oldu bâ-seba
- 335 Çıdı tozdan bir ° acayib şeh-süvâr
Cübbe-i cevşen silâhı üstüvâr
- 336 Şâh-ı merdânı çü gördi ol la° ın
Didi sen andan gelürsin ey emîn
- 337 Yolcıyam didi o dem şâh-ı cihân
İbn-i ° amm-i Muştafa° olgil ° ayân
- 338 Hâydere didi hemândem ol süvâr
Vir atın donın ılıncın her ne var

- 339 Tā emān virem seni öldürmeyem
Kanıñı bu merg-zār dökmezem
- 340 Sögdi anı ol Emīrū'l-mū' minīn
El kılnca urdı ol mel^c ün hemīn
- 341 Şıçradı dutdı kemerinden ^c Alī
Yere urdı anı ol şāh-ı velī
- 15a 342 Nāgehān toz oldı ez rūy-i zemīn
Geldi leşker anda otuz biñ la^c īn
- 343 Yer yerinden el kılnca urdılar
Şāh-ı merdānı araya aldılar
- 344 Öyle urdı Zü'l-feķārı ol emīn
Gün dutıldı ğarķ-ı hūn oldı zemīn
- 345 Na^c re urdı şīr-i Hāyy-ı nāmdār
Çekdi kınından hemāndem Zü'l-feķār
- 346 Yerlū yerinden çağırdılar emān
Ol Emīrū'l-mū' minīn şāh-ı cihān
- 347 Başdan ayaĝa müselmān oldılar
Tengrini peygamberi Hāķ bildiler

- 348 Ol yigid kim eceli gelmiş idi
Şāh-ı merdān ile ceng itmiş idi
- 349 O imiş anlara serdār-ı sipāh
O imiş der-şehr-i ʾ anķā pādīşāh
- 350 Adını şordı anın şīr-i Hūdā
Didiler çepān-ı zengīdir aña
- 351 Cānı gönülden Müselmān oldılar
Hāḡ te° ālāya o dem şükr itdiler
- 352 Kaldı üçgün anlar ile Murtażā
İbn ° ammü'l-ḡafızīn ü Muştafā
- 353 Rūz-ı çārumda Emīrū'l-mū° minīn
Düldüle bindi yola düşdi hemīn
- 354 Düşdi Kānber öñine ol ser-firāz
Yitdiler bir dağa uş menzil-derāz
- 355 Dağ dibinde endi düldülden ° Alī
Kıldı mağrib farzını şāh-ı velī
- 356 Kalkdı sūnnet kılmağa ol pehlevān
Geldi dağdan bir āvāz eyler figān

15b 357 anbere didi ki sen yat rāhat ol
Ben göreyim bu ne ündir kimdir ol

358 Yatdı anber düldüle bindi ° Alī
Çıkdı dağa şah-ı merdān-ı velī

359 Gördi bir zengī getürmiş bir yigid
Başını kesmek diler şüm-ı pelīd

360 Ol yigid ağlayuban eyler figān
Na° re urdı şah-ı merdān ol zamān

361 Baıdı zengī gördi ol dem ayderi
Āh çekdi ol la° ĩn-i ayberī

362 Şāh-ı merdāna didi ol nā-tamām
Doymışsın şol ° azīz cāndan tamām

363 Ol yigidi şaldı geldi aydere
Çekdi tīgi ol la° ĩn-i ispere

364 Zū'l-feķārı çekdi ol zevcū'l-Betūl
Urdı zengī biline şah-ı uşūl

365 İki bölđi zengīni-ol şīr-i aı
Cānı gitdi ber-cehennem bā-sebāı

366 Ol yigidden şordı ol demde ° Alī
Hāliñi söyle baña dir ol velī

367 Didi bāzergān idim ey nāmdār
Dutdılar bunlar bizi hayrān [u] zār

368 Kimimizi yediler kim qalmışuz
Kırk zengīdir ki ° aciz qalmışuz

369 Nāgehān kırk zengī eyledi huruş
Mevce geldi dađ u dař eyledi cūř

370 řīr-i yezdānı araya aldılar
Yer yerinden cümle na° re urdılar

371 Zül-feķār elinde ol řīr-i Hudā
Çaldı tīđi anlara řīr-i ğazā

16a 372 Kırkıñı da ser-nigün itdi ° Alī
Ol Emīrū'l-mū° minīn řāh-ı velī

373 Yedi dutsağ anda ādem var idi
Zengīler elinde giriftār idi

374 Cümlesin kırtardı ol řāh-ı cihān
Māllarıñ virdi olara der-zamān

375 Kamber ü Hayderden işit bir haber
Tāğ dibinde kalmış ol Kamber meger

376 Yarı gice geldi kāfir leşkeri
Dutdılar apardılar ol Kamberi

377 Şāh anda Kamberi çün görmedi
Tākatı tāk oldu şabrı kalmadı

378 Düşdi yola fikr-i teşvīş ile bīm
Nāgehān bir kal^e aya yetdi ^e azīm

379 Ona Süfyān kal^e ası dirler idi
Muştafānı dişde görmişler idi

380 Anlara dimiş idi faḥr-i cihān
Kim ^e amim oğlu gelür size ^e ayān

381 Adı Hayderdir o şīr-i dād-gār
Beni peygamber bilin haḫ Kird-gār

382 Hem bu dünyāda olasız yüzi aḫ
Daḫı behişte varasız bī-mezāk

383 Gördi Süfyān şāh-ı merdānı hemīn
Çıkdı taşra leşkeriyle ol emīn

- 384 Һайдер öһinde yere baş қoydılar
Cānı gōñülden müselmān oldılar
- 385 Şehre girdi Һайder ü Süfyān şāh
Һidmet itdi Һaydere ol yüzi māh
- 386 Yıqdılar бүт-һәне mescid yapıdılar
Şındırup бүтleri Һаққа tapdılar
- 16b** 387 Şāh-ı merdān İbn-i   amm-i Muşţafā
Farż u sünnet bunlara қıldı edā
- 388 Şāh-ı merdān ol zamān virdi ezān
Didi kim Allāhü Ekber ol zamān
- 389 Sesini işitdi Bu'l-Mi  cen hemīn
Sa  d Vaққāşa didi kim yā emīn
- 390 Gör bu ses қandan gelür kim didi ol
Didi kim Allāhü Ekber bā-uşül
- 391 Bilki hem İslām durur bu nāmdār
Қарşu git gör kim durur ol şeh-süvār
- 392 Bindı a a Sa  d Vaққāş ol zamān
Yitdi Süfyān қal  asına ol hemān

- 393 Durdı yerinden Ebu'l-Mi° cen hemîn
Bindi aṭa baş alup gitdi yakîn
- 394 Sa° d Vaḳḳāş irdi Süfyān şehrine
Bī-tekellūf girdi şehriñ içine
- 395 Baḳdı ol dem Ḥayderi gördi hemîn
Bī-hoş oldu düşdi atdan ber-zemîn
- 396 Şāh-ı merdān başıñ aldı dizine
Sa° d Vaḳḳāş tā ki geldi özine
- 397 Şordı ol dem ḥālını şīr-i Ḥudā
Öpdi Ḥayder elini ol dem revā
- 398 Didi Ḥayder xanı Bu'l-Mi° cen revān
Ḥālīñizi eyleyin cümle beyān
- 399 Didi ey Sa° d şīr-ı Ḥayy-ı lā-yenām
Bir la° ın var adıdır Ḳaṭṭār-nām
- 400 Aña qarşudur Ebu'l-Mi° cen hemîn
Düldüli bindi Emīrū'l-mū° minîn
- 401 Sa° d Vaḳḳāş ile ol dem geldiler
Leşker-i Ḳaṭṭāra qarşu durdılar

- 17a 402 Nice kim aḥtardılar Bu'l-Mi° ceni
Görmediler anda bī-emr-i ġānī
- 403 Ol la° ĩn Kaṭṭāra virdiler ḥaber
Didiler bir ejdehā geldi meger
- 404 Nā-bedīd oldu Velī Hāhān-ı Rūm
Ceng içün bir ejdehā geldi çi būm
- 405 Ḥūkm kıldı çün durup atlandılar
Ceng içün kūṣ [u] naḳāra urdılar
- 406 Kendi girdi cūbbe cevşene hemīn
İki tīġi eline aldı la° ĩn
- 407 Şāh-ı merdāna muḳābil ṭurdılar
Şaf çeküp ol dem muḳābil oldılar
- 408 Girdi meydāna o Kaṭṭārı la° ĩn
Bir kılınc elde biri belde hemīn
- 409 Na° re urdı ol la° ĩn-i bī-ġümān
Girdi meydāna Emīrū'l-mū' minān
- 410 Urdı tīġi Ḥaydere ol nā-bekār
Redd kıldı tīġ-i Ḥayder nāmdār

411 Zü' l-feķārı çekdi kınından ° Alī
Urdı Kaṭṭāra hemāndem ol velī

412 Zü' l-feķārı gördi ol Kaṭṭār-ı şūm
Şaldı aṭdan yere öziñ bā-ṣulūm

413 Buldı atı Zü'l-feķārı Kird-gār
Kaçdı Kaṭṭār-ı la° ĩn-i ḥāk-sār

414 Yer yerinden el kılnca urdılar
Şāh-ı merdān üstüne tōkildiler

415 Kaçdı Kaṭṭār şāh-ı nā-pāk-i la° ĩn
Yetdi aña Sa° d Vaḳḳāş-ı emīn

416 Ḥavfnāk olmışdı Ḥayderden o şūm
Ditreşürdi cānı ol bed bā-ṣulūm

17b 417 Dutdı Sa° d anıñ kemerinden hemīn
Yere urdı bağladı ol dem yaḳīn

418 Şāh-ı merdān öyle çaldı Zü'l-feķār
Leşkerī küffār oldı tār u mār

419 Cümlesi ol dem çağırdı el-emān
Kıldılar İslāmı ḳabūl ol zamān

420 Cān u gönülden Müselmān oldılar
Tengrini peygamberi Hāḡ bildiler

421 Girdi şehre ol Emīrū'l-mū' minīn
Dil-fürūzı ol nigār-ı nāzenīn

422 Düşdi Hāyder ayağına ol zamān
Atası tahtıñ bezetmişdi hemān

423 Ol Nevādir tahtına çıḡdı ° Alī
Ol Emīrū'l-mū' minīn şāh-ı velī

424 Dil-fürūzı Sa° d içün itdi nikāḡ
İşidiñ bu sözleri ehl-i felāḡ

425 Ol Ebu'l-Mi° cenden işit bir ḡaber
Düşdi yola yaluñuz ol nām-ver

426 Üç gün üç gice yola gitdi revān
Ne yemek ne içmek ü ne şu hemān

427 Gördi dördüncide bir ḡoş merḡ-zār
Hem aḡar āb-ı revān-ı ez-kenār

428 Endi atdan içdi o şudan hemān
Ābdest aldı namāz ḡıldı revān

- 429 Koydı alkan baı altına revn
Aldı aflet yuusu anı hemn
- 430 On bi er stne tkildi hemn
Bekler idi Ra d-ı  Ammrı la n
- 431 ib-i kal a idi Ra d-ı  Ammr
ıradı Bu'l-Mi cen-i aner-gzr
- 18a 432 Bindi aa nki Bi'smi'llh didi
Ra d-ı  Ammra yetidi ol sa
- 433 ekdi ti Ra d-ı  Ammr-ı la n
Kim ura Bu'l-Mi cene ol dem hemn
- 434 Aldı ti elinden ol ser-firz
ini oara ol dem kr-sz
- 435 Ra d-i  Ammr baına urdı hemn
Beline dein ayırdı ol zamn
- 436 Lekeri ol dem yaas yırtđılar
h u feryd ile efn itdiler
- 437 Didiler ey pehlevn-ı nmdr
Lkin itdi iimizi b-arr

438 Gelecekdir bize leşker ey emîn
Bî-ḥisāb ez-ıklīm-i Ḥāver-Zemîn

439 Kārbān-ı Ḥāverānı kırmışuz
Māl u aspāb u ʔurān[ı] almışuz

440 Ḥāverān ger bize leşker göndere
Kimdurur ki anlara yüz döndere

441 Didi Bu'l-Mi^c cen ki ğam çekmez medār
İşimizi oñara Perverd-gār

442 Ben olara vireyim anda cevāb
Hem be-fermān-ı Ḥudāvend-i vehhāb

443 Tengrini bir biliñiz ḥaḫdır Resūl
Tā emān virem sizi idem ḫabūl

444 On biñ er anda Müselmān oldılar
Tengri bir peygamberi Ḥaḫ bildiler

445 Aldılar Bu'l-Mi^c ceni ol dem be-nām
Şehre girdiler hemāndem ve's-selām

446 Dār yerden tengri sizi ḫurtara
Ger şalavāt viresiz peygambere

- 18b 447 İbtidā kıldım yine nām-ı Hudā
Ol Hudā-yı ins ü cīnne reh-nümā
- 448 İſit imdi ſāh-ı merdāndan haber
İbn-i ° amm-i Muſtafa Hayrū'l-beſer
- 449 Ol Nevādir al° asında ūn imām
İtdi Süfyānı kemer-beste tamām
- 450 ūn kemer baqladı Süfyān-ı Emīr
Oldı İslām leſkeriyle dār u gīr
- 451 Sa° d Vaqqāſ hem Emīrū'l-mū° minīn
Cübbe giydiler bular ol dem hemīn
- 452 anber ü Bu'l-Mi° cen iūn nāmdār
Düldüle bindi ° Alī-yi ſeh-süvār
- 453 Dil-fürüz hānı nigār-ı nāzenīn
Zār[1] zārı aqladı ol dem hemīn
- 454 Yüz yere koydı didi kim yā ° Alī
Sa° d Vaqqāſdan ayırmaql benī
- 455 Ol Emīrū'l-mū° minīn ſāh-ı cihān
İtdi tācirlik yaraqlın ol zamān

456 Ykledi ottuz dive cümle kmāş
Māl u aspāb gevher ü kıymetl taş

457 Sa° d Vaqqāş Dil-frzı hem ° Alı
Gıtdiler üç gün gıce gündüz velı

458 Yıtdiler drdncı günde fı-kelām
Bir ° acayib hān gördiler be-nām

459 Yoqđır ādem hıç diyārı ins ü cān
Girdi hāna ol Emış'l-m° minān

460 Gördi ādem başı ıolmış bir bıcaķ
Zer cevāhır saçlu bedr-i bı-mezāk

461 Ykledi Hayder kāmı mālı tamām
Aı [u] kaır yola düşdiler be-nām

19a 462 Gıtdi bir fersaķ yola ol nāmdār
Nāgehān görindi bir toz u ğubār

463 Çıķdı tozdan bir süvār-ı ra° d-ı dıv
Yükleri durdı ° Alıın bā-ğırıv

464 Şāh-ı merdāna yitişdi bā-rehā
Kimse bilmez dıv midir yā ejdehā

- 465 Ditreşür yer atınıñ dırnağına
 Mevc urur gök na^c reler urmağına
- 466 Şāh-ı merdāna didi kim ol süvār
 Sen olupsın dünyāda cāndan bī-zār
- 467 Yā ^c aceb işitmedin mi nām-ı men
 Mīr-i Seyyāfı dilīr şemşīr-zen
- 468 Çekdi tīgi Haydere ol nāmdār
 Girdi meydāna ol iki şeh-süvār
- 469 Ceng-bā-ceng ü zarb hemdīger
 Gün batınca ceng kıldılar meger
- 470 Mīr-i Seyyāfı götürdi ol velī
 Yere urdı şāh-ı merdān-ı ^c Alī
- 471 Dest ü pāyın bağladı ol ser-fīrāz
 Bağladı ol dive üzre kār-sāz
- 472 Didi Sa^c de ol Emīrū'l-mū' minīn
 Muşafānīñ nūrı haqqıyçün hemīn
- 473 Görmedim bunuñ gibi bir pehlevān
 Hem zeber-dest ü dilīr-i nev-civān

- 474 Gıtdiler üç gün dağı andan sefer
Hāverān şehrine yetdiler meger
- 475 Şehre karşı endi düldülden ° Alī
Ol Emīrū'l-mū' minīn şāh-ı velī
- 476 Kıldılar haymeleri anda karar
Hāverāna didiler ey şehir-yār
- 19b** 477 Geldi Seyyāfdan yaña bir kārban
Ādemi çok dağı mālī bī-girān
- 478 Hüküm kıldı Hāverān anda yakīn
Var idi Emlāk adlu bir la° in
- 479 Yüri çağır anlarıñ serdārını
Tā sorayım anlarıñ aḥvālını
- 480 Mīr-i Seyyāfdan nice kırtardı baş
Yāḥud aña uğramadı pür-telāş
- 481 Geldi ol Emlāk nām-ı püt-pāre
Luṭf ile virdi selāmı Haydere
- 482 Didi kim ey pehlevan olgil ° ayān
Seni ister pādişāh-ı Hāverān

- 483 Ol şehenşāh karşıya şaldı beni
Bir neçe haber içün ister seni
- 484 Düldüle bindi Emīrū'l-mū' minīn
Geldi şehre indi düldülde hemīn
- 485 Didi Hāyder kimse ata degmesün
Hem yanına varuban oturmasun
- 486 Benden özge kimseye kılmaz naẓar
Kim giderse yanına çeker zarar
- 487 İçerü girdi Emīrū'l-mū' minīn
Gördi leşker şaf çeküp durmış hemīn
- 488 Pādişāhı gördi ol demde be-nām
Luţf ile şīr-i Hūdā virdi selām
- 489 Şordı Hāyderden o şāh-ı Hāverān
Kānķı yerdensin adıñ eyle beyān
- 490 Söyledi ol dem Emīrū'l-mū' minīn
Kim benim adım Kaşamşamdır hemīn
- 491 Hem cihan-geşte binā hem tācirem
Şimdi berber ülkesinden gelürem

20a 492 Didi Hāverān aşamam pehlevān
Mekke ehryi grmssen eyle beyān

493 Dir imi bir er ki ben peygamberim
Leker-i lām iinde reh-berim

494 Bir yigidi var anı emr-zen
Adı Hāyderdir anı r-i khen

495 Bir ulunı dutuban getrmz
Aparup zindān iine almız

496 Syleriz lāta-perest olgil revān
Lāta la net eyler ol b-dn mān

497 Gāh egilp gāh bklr gāh derāz
Syleriz kim bu nedir syler namāz

498 Syledi ol dem aşamam grmem
Amed ile Ka beye hem varmıam

499 Ol ulāmı getrn bir greyim
Tā anı alı u nesli orayım

500 Hkm ıldı amberi getrdiler
Ol aşamam yanına yetrdiler

- 501 Öyle kim gördi ° Alîni ol ğulām
Şād-mān oldu vü güldi fî-keām
- 502 Hāverān eydür niçün güldüñ hemīn
Ben saña güldüm didi Kamber yaķın
- 503 Kim gerekdir öyle alım cānıñı
Terk idesin mülk-i hānu-mānıñı
- 504 Hüküm kıldı Kamberi hem aşdılar
İkiyüz kırbaç aña hem urdılar
- 505 Yine zindāna buyurdi ol la° ın
Kamberi götürdiler ol dem yaķın
- 506 Şehrūñ bīrūnındadır zindan-ı şāh
Bir hışārdır yüz biñ er olmaz penāh
- 20b** 507 Kamberi zindān içine koydılar
Kapuları bağlayup hem geldiler
- 508 İşidiñ düldülden imdi bir haber
Bir la° ın yanında oturdi meger
- 509 Başını kıparıdı ol demde hemīn
Kılıcıñ sıyırdı ol dem bir la° ın

- 510 Döldüle irişdi ol dem hāk-sār
Bir depikle cāndan eyledi bī-zār
- 511 Bir daḥı vü bir daḥı ol dem hemīn
Diş ile dırnağ ile düldül yaḳın
- 512 Yıḳdı aṭdan yedi mel^c ünı revān
Pādişāha itdiler dād u fiḡān
- 513 Bunıñ aṭı ^c āciz eyledi bizi
Yedi ādem yıḳdı ol aṭ yalḡuzı
- 514 Hāverān der ey Ḳaşamşam pehlevān
Gel bu aṭı şat bize sen yā fülān
- 515 Didi çıplaḳ şataram ey pādişāh
Alur isen şataram bilgil saña
- 516 Virdi Hāver beş yüz altun Ḥaydere
Şatun aldı düldüli ol yeksere
- 517 Taşra çıḳdı ol Emīrū'l-mū' minīn
Döldüle didi ki ey ^c aynū'l-yaḳın
- 518 Tengri bilür bir ḳılıñı şatmazam
Sen bilürsin ben bu işi ḳılmazam

519 Ben gidenden songra ey ° aynü'l-yakîn
Dest-zarbın bunlara göster hemîn

520 Eyeriñ açdı vü hem zîn ü licām
Çıkdı taşra Hayder-i şaf-der tamām

521 Sa° d Vaqqāş yanına geldi ° Alī
İbn-i ° amm-i Muştafā şāh-ı velī

21a 522 Şordı ol dem Sa° d Vaqqāş-ı emîn
Kanı düldül yā Emīrū'l-mū' minîn

523 Didi şatdım düldüli bir Hāverān
Sa° d Vaqqāş güldi ol demde revān

524 İşid imdi Hāverāndan bir haber
Hükm kıldı leşkere ol dem meger

525 Ol la° ĩniñ var idi bir mihteri
Bir zeber-dest kāfir idi Hayberi

526 Mişeler içre gizerdi ol hemîn
Dutar idi şır ü kaplan ol la° ĩn

527 Geldi ol dem ol la° ĩn-i bed-gümān
Düldüli ol dutmağ istedi hemān

528 Yetdi düldüle yakın ol nā-be-kār
Şıçradı düldül bi-emr-i Kird-gār

529 Öyle daşlandı o mel^c ün üstüne
Urup anı qatl qılmaq qaşdına

530 Urdı özin leşkere düldül yakın
Yıqdı öldürdi dağı bī-ḥad la^c ın

531 Qıldı ta^c accüb o şāh-ı Hāverān
Kim nice biner buna ol pehlevān

532 Hükü qıldı varuban çağırdılar
Ol Qaşamşami o dem getürdiler

533 Dir Qaşamşama o şāh-ı Hāverān
Āferīn olsun saña yā pehlevān

534 Aqçeni atı bağışladım saña
Al götür dağı gerekmez bu baña

535 Yetdi düldüle Emīrū'l-mū' minīn
Hem eyersiz bindi ona ol emīn

536 Geldi Sa^c diñ yanına ol ser-firāz
Tengi beste eyledi düldül çü-bāz

- 21b 537 Zü'l-feķārı bağladı beline zūd
Düldüle bindi o dem şîr-i Vedūd
- 538 Sa° d Vaķķāşa didi kim yā emîn
Gideyim Kamberi kırtaram hemîn
- 539 Geldi zindān ķal° asına şîr-i Hāk
Bir ° aceb ķal° a ķapısı bā-sebaķ
- 540 Endi düldülden ° Aliyyü'l-Murtażā
Zü'l-feķārı yere ķoydı bā-şafā
- 541 Kāl° aya şaldı kemendi nāmdār
Çıķdı ķal° aya bi-ķükm-i Kird-gār
- 542 Hāverān şehrinden ol dem gördiler
Düldüli ol dem araya aldılar
- 543 Dutdı ol dem Zü'l-feķārı dişine
Çıķdı bir yana işit Hāk emrine
- 544 Nā-bedīd oldu o düldül Zü'l-feķār
Hem be-fermān-ı Hudā-yı Kird-gār
- 545 Zü'l-feķārıñ vaşfını göturdiler
Hāverānıñ ödünü ķopardılar

546 Hüküm kıldı çağırın ol təciri
Ya° ni kim leşkeri dağı Hayderi

547 Geldiler Kaşamşamı görmediler
Dil-fürüzü ol nigârı gördiler

548 Hâverâna gitdiler ol dem revân
Didiler kim ey şehensâh-ı cihân

549 Ol Kaşamşam çadırında ey emîn
Bir ° acâyib duhteri var nâzenîn

550 Oturupdur serv-қadd-i ser-bülend
Ayı güneş hüsnüne gelmez mânend

551 ° Āşık oldu duhtere ol Hâverân
Hüküm kıldı bir vezîrine revân

22a 552 Varuban ol serv-қaddi şatun al
Geldi Sa° diñ yanına ol bed-fi° âl

553 Sa° d Vaққāşa didi ol dem vezîr
Ne ki māl istersen al bizden pezîr

554 Bu halâyıķı diler ol Hâverân
Söğdi Sa° d anı o demde ol zamân

- 555 Kimse şatar mı helālīn ey emīn
Dön giri git ey la° īn nā-pāk-ı dīn
- 556 Pādişāha geldi ol dem söyledi
Sa° d Vaḳḳāşīñ sözün şerḥ eyledi
- 557 Hüküm kıldı pādişāh ol dem çü bād
Var idi bir pehlevān adı Ḳubād
- 558 Var Ḳaşmaşam mālını talagilin
Kendülerin bağlayup getürgilin
- 559 Aṭa bindi leşkeriyle ol la° īn
Sa° d Vaḳḳāşa yetişdiler hemīn
- 560 Leşkeri gördi o Sa°d-ı nāmdār
Aṭa bindi cübbe cevşen üstüvār
- 561 Urdı leşkere öziñ ol pehlevān
Yıkdı üçyüz ādemi ol dem ° ayān
- 562 Dört yañadan aña kemend atdılar
Sa° d Vaḳḳāşı giriftār itdiler
- 563 Pādişāha virdiler ol dem ḥaber
Sa° d Vaḳḳāşīñ dutulduğı meger

564 Urdılar zindāna ol demde hemān
Geldi leşker Dil-fürūza ol zamān

565 Dil-fürūz hānı nigār-ı nāzenīn
Cübbe cevşen egnine giydi hemīn

566 Didi Seyyāf Dil-fürūza ey nigār
Saña ma^c lūm^c avretiñ ne güci var

22b 567 Aç elim kırtargiliñ bendden beni
İş kılam bunlara bi-emr-i Ğanī

568 Bulayım bu leşkere cümle zafer
Kūh-ı Kāfı eyleyem zīr ü zeber

569 Dil-fürūz didi ki aña yā emīn
Seni bağıladı Emīrū'l-mū⁹ minīn

570 Hem Müselmān olmamışsın cān ile
Nice açım ben seni erkān ile

571 Söyledi ol Mīr-i Seyyāf pehlevān
Dışime geldi Resūl-i dü-cihān

572 Şıdķ ile İslāmı kıldım ihtiyār
Hem be-fermān-ı Hudā-yı Kird-gār

573 Dil-fürüz hân-ı nigârı nâzenîn
Açdı bendiñ Mîr-i Seyyâfıñ hemîn

574 Bindi aña Mîr-i Seyyâf ol zamân
Şanasın kim yer ü gök itdi figân

575 Na° re urdı ol pelengi ejdehâ
Girdi leşker içine ol bî-rehâ

576 Ol Ƙubâdı yıqdı atından pezîr
Leşkerine didi ol demde vezîr

577 Hâverâna didi kim ey pâdişâh
Hem Ƙubâd u leşkeri oldu fenâ

578 Hükûm kıldı pâdişâh ol dem hemîn
Bindi aña Türk-i Emlâķ-ı la° ın

579 On iki biñ kâfiri bed-baht-ı şûm
Girdiler meydân içine fî-hücûm

580 Mîr-i Seyyâf girdi meydâna hemîn
Bir yañadan Dil-fürüz-ı nâzenîn

581 Aḥşama dek itdiler anlar kıtâl
Bunlara irdi ƙazâ-yı Zü'l-celâl

23a 582 Dört yañadan çün kemendler atdılar
İkisini de giriftār itdiler

583 Koydılar zindāna Seyyāfı hemīn
Dil-fürūzı hem getürdiler yaqīn

584 Haverānıñ gōñli düşdi duḡtere
Bī-hūş oldu bir zamān düşdi yere

585 Var idi bir ḡādimi Kāfūr-nām
Dil-fürūzı aña tapşurdı tamām

586 Hüküm kıldı kim Hareme vardılar
Dil-fürūzı hem getürüp geldiler

587 Dil-fürüz ḡān-ı nigār-ı nāzenīn
El münācāta götürdi kim hemīn

588 Didi kim ey Ḥayy-ı Qayyūm lā-yenām
Sen beni kırtar bulardan yā Hudām

589 Ol Muḡammed Muştafānıñ ḡürmeti
Hem ° Aliyyü'l-Murtażānıñ ° izzeti

590 Gün batuban gitdi ber-maḡrib-zemīn
Yeryüzi doldı siyāhān-ı nigīn

591 Ol la° in-i Hāverān nā-pāk şūm
Hareme başdı qadem ol bed-żalūm

592 Dil-fürūza el ura ol bed-fi° āl
Girdi anı öpmeğe ol pür-zevāl

593 Dil-fürūza öyle kim geldi revān
Gördi kim olmuş bir ejdehā ilan

594 Halka çīn olmuş o duhter boynına
Zehresi çāk oldu mel° ünīñ yine

595 Na° re urdı ol la° īn-i bed-gümān
Şehr halkı hep tōkildiler revān

596 Öyle kim ol ejdehānı gördiler
Cümlesi ol dem taḥayyur qaldılar

23b 597 Korkusından Hāverānlar dītređi
Qaçdı taşra içerüye girmedi

598 Dil-fürüz ḥān-ı nigār-ı nāzenīn
Çok şükr qaldı bi-Rabb'ül-'ālemīn

599 Şıdķ ile bil ol  ud vend-i ķad r

Kim  ağırsa a a olur dest-g r

600 Dilersiz bulasız oddan nec tı

Res le viri niz  ok  ok  al tı²

601  şid ol d ld lden imdi bir  aber

Z 'l-feķ r  di ine dutdı meger

602 G zledi yazı yaban  ol hem n

Gitdi bir  o  merĝ-z r[a] ol em n

603 Z 'l-feķ r  koydı di inden yere

 evresinden otladı D ld l deyre

604 N geh n ol dem iri di bir s v r

D ld li g rdi v  t ĝi b -ķar r

² Mısra vezne uymamaktadır.

605 Һavf-nāk oldu o düldülden hemān

Şehre girdi ol la° ĩn-i bĩ-ĩmān

606 Şehre dirlerdi Şabā şehri medār

Pādişāhın adı Mĩr Zinhār-Ĥār

607 Yüz yere koydı o atlu söyledi

Zü'l-feķārı Düldüli şerĥ eyledi

608 Mĩr Zinhār-Ĥār ĥükm itdi hemĩn

Aĥa bindi ol dem on beş biñ la° ĩn

609 Düldülün yanına ol dem gitdiler

Zü'l-feķāra Düldüle māt oldılar

610 Gitdi hem düldül yanına bir süvār

Bir zeber-dest-i la° ĩn-i nāmdār

24a 611 El uzatdı Zü'l-feķārı getüre

Mĩr Zinhār-Ĥāra ol dem yetüre

612 Dldl ol dem öyle didi ejdeh

aşd kıldı ol la^c ĩne bĭ-ruh

613 Hükm kıldı Mir Zinhr-Hr şh

Dldle tkildi on beş biņ siph

614 Meşgl oldu cenge düldül ey emĭn

Z'l-feķrĭ aldılar andan yaķĭn

615 Yıķdı yetmiş kfiri ol rh-vr

Diş ile dırnağ ile düldül be-zr

616 Z'l-feķrĭ aldılar ayıtdılar

ayıduban şehr ĭine yetdiler

617 Mĭr Zinhr-Hr ol demde be-nm

Var idi otuz biņ er cümle tamm

618 Z'l-feķra uvvet itdiler medr

ıķmadı ķından bi-emri Kird-gr

619 Çok tefekkür kıldılar ol dem tamām
Zü'l-feķār çıķmadı kınından ve's-selām

620 İşid imdi řāh-ı merdāndan ģaber
Kamberi kırtarmaģa gitdi meger

621 Yetdi zindāna Emīrū'l-mū^c minīn
Gördi Kamber nāliř eyler yā mu^c īn

622 Kim beni kırtar bu bendden yā Ĥudā
Ĥürmetiyçün ol Muĥammed Muřtafā

623 řāh-ı merdān yüzini bu dem görem
Yüzimi anıñ ayaģına sürem

624 Girdi iķerü ^c Aliyyū'l-Murtażā
Yüz yere kıoydı o Kamber bā-řafā

625 Açdı bendini anıñ ol dem ^c Alī
Ol Emīrū'l-mū⁹ minīn řāh-ı velī

24b 626 Çıkdılar zindān içinden geldiler

Zü'l-feḳārı düldüli görmediler

627 Ḥayrete düşdi Emīrū'l-mū' minīn

Sa° d Vaḳḳāş yerine geldi hemīn

628 Ne Sa° d var ne Dil-fürüz-ı nigār

Leş leşe düşmiş o pür-ḥūn lāle-zār

629 Hem ta° acüb kıldı ol şīr-i Ḥudā

Ḥayrete düşdi ° Aliyyū'l-Murtaḏā

630 Geldi şehriñ ḳapusına ol zamān

Ḥışm ile bir na° re urdı şāh-ı cān

631 Ḥāverān şehri ḳamu ditreşdiler

Na° re darbından ḳamu yügrüşdiler

632 Ḥāverān didi bu ne sırdır ne ün

° Āleme ditretme düşdi iş bu gün

633 Didiler kim ol zamān ey pādīšāh

Ol Qaşamşamdır ki geldi ol āgāh

634 Hüküm kıldı Hāverān anda hemīn

Var idi bir pehlevān anda yaqīn

635 Zeyd bin Eflaḥ aña dirlerdi nām

On biñ ādem aldı gitdi ve's-selām

636 Şāh-ı merdānı araya aldılar

On biñ ādem el kılnca urdılar

637 Şāh-ı merdān kimisin dutar idi

Hem şapan daşı gibi atar idi

638 Aḥşama degin Emīrū'l-mū⁹ minīn

Leşkeri zīr ü zeber itdi yaqīn

639 Zeyd bin Eflaḥ o dem itdi firār

Qaçdı gitdi ol la^c īn-i nāmdār

640 Hāverān yanında yüz koydı yere

Dād u bī-dād itdi ol dem mācere

25a 641 Didi kim ey pādišāhı Hāverān

Bī-ḥabersin bu Qaşamşamdan hemān

642 Na° re uranda zemīn olur fenā

Çün bu sesden yıqılur arz u semā

643 Zeyd bin Eflaḥ sözinden Hāverān

Ditredi yapraq gibi ol bed-gümān

644 Ḥayrete düşdi kamu mīr ü vezīr

Dād u bī-dād onı geldi ki ḥaḳīr

645 Otuz ādem geldi anda bī-ḳarār

Yaḳalarıñ yırtuban eyledi zār

646 Āh u efgān itdiler anda hemān

Şordı anlardan o şāh-ı Hāverān

647 Bu ne sırdır ma^c lūm idin siz baña

Ne şükātdır beyān idiñ bana

648 Didiler ey pādişāh-ı taht-ı tāc

Kārbān idik gelürdik bī^c ilāc

649 Kāl^c a-i hūsn-i fūlāda uğradık

Genc ü mālı cümle teslim eyledik

650 Üstümize geldi anda biñ süvār

Taladılar mālımız ne ki var

651 Sen meded kıl bize ey şāh-ı cihān

Hālimiz budur ki eyledik beyān

652 Şabr idiñ bir dem didi anda la^c ĩn

Gönderim anlara on biñ er yaķĩn

653 Var idi bir pehlevān ol dem tamām

Adı ^c Ammār-ı la^c ĩn-i nā-tamām

654 Hüküm kıldı aña anda pādīšāh
Aldı gitdi ol zamān on biñ sipāh

655 Bir vezīri var idi ol Hāverin
Hem ° İmāme'd-dīn dirlerdi adın

25b 656 Oqumış yazmış idi dānā idi
Ki ° aceb Merdāna bir bīnā idi
657 Hāverān didi ki ol dem yā vezīr
Ey ° İmāme'd-din yūri gör bī-naẓīr

658 Bu Kaşamdır ve yā tacir midir
Pehlevān mıdır ve yāḥūd kimdürür

659 Ol ° İmāme'd-dīn ol demde yaẓīn
Ḥayderiñ ḥidmetine geldi hemīn

660 Öyle kim gördi ° Alīni ol hümām
El el üzere koyuban virdi selām

661 Çökdi iki dizi üste ser-firāz

Ḥaydere söyledi kim ey şāh-bāz

662 Sen ° Alī misin baña söyle revān

Ben seni bengzetmişim aña hemān

663 Didi Ḥayder nice bilürsin beni

Bilmezem ben görmemişem hem seni

664 Didi kim İncīl kitābında qarār

Görmüşem ben vaşfıñı ey nāmdār

665 Bu yeñi şekliñi qadd u qāmetin

Böyle görmüşem tamām ° alāmetin

666 Böyle üç nesne nişānlar sende var

Şāh-ı merdān hem ° Alīsin nāmdār

667 Bir atın var adı düldül şīr-i Ḥaḳ

Bir kılının var ki ucu iki şaḳ

668 Bir uluñ var adı amber ey emīn

Sen   Alīsin řīr-i Rabbü'l-   lemīn

669 S yledi ol dem Emīr 'l-m ' minīn

Uş benim řīr-i H d y 'l-   lemīn

670   niş nlar c mle bendedir be i

B rek-All h şıdk  le bildi  beni

26a 671 İşidicek   n vez r anı  s zin

H yder    nde yere urdı y zin

672 Tevh di z kr eyledi  ıldı  ab l

H k M selm n oldu buldı toğrı yol

673 Durdı ayağa vez r-i n md r

Geldi H ver anı  evvel b - ar r

674 S yledi ey p diş h  H ver n

Bu degil n m-ı  ş mş m bil   ay n

675 Şîr-i Hâk budur ° Alî-yi nâmdâr
Tengrisi birdir hem ol perverd-gâr

676 Ger Müselmân olmaz isen pâdişâh
Ne seni koyar ne leşker ne sipâh

677 Şehrimizi eyliyür zîr ü zeber
Hâk ile yeksân ider ol nâm-ver

678 Bu sözi işitdi şâh-ı Hâverân
Acuğından ditredi ol bî-îmân

679 Vezîrine söyledi ey bî-ḥayâ
Lâtdan özge tengri var mı bî-rehâ

680 Ol ° İmâme'd-dîn didi ey Hâverân
Ben didim söziñ ḥaḳını bil ° ayân

681 Ger Müselmân olmayasın sen yaḳîn
İşte sen işte ° Alî Hâver-Zemîn

682 Hem bu meclis burada oldu tamām

Ol Resūle vir şalāt ile selām

683 İbtidā kıldum be-fermān-ı Hudā

Ol Hudā-yı ins ü cinne reh-nümā

684 Şāhib-i ins ü melek arz u semā

Şāhib-i ° arş-ı mecidî kibriyā

26b 685 Bī-zamāndır hāl-ı devr-i nihān

Bī-mekāndır şāni° -i kevn ü mekān

686 Ol Resūlu'llāh hem faḥrū'l-enām

Ol Ḥabību'llāh nūr-ı lā-yenām

687 Ka° be şehirde oturmuşdı meger

Murtaẓānı görmedi üç gün meger

688 Ba° de ezān şordı Resūlū'l-mürselīn

Ey Ḥasan Ḥüseyn ey ° aynū'l-yakīn

689 Didi anı babaız ey cn-ı men
Bugn  gndr grnmez mi neden

690 Mutafa ya didi anlar ey aa
Bilmezz anda  Aliyy'l-Murtaza

691 n Resl iitdi anlar szn
pdi anda anlar iki gzn

692 İki rek at ıldı peygamber namz
El gtrp eyledi Haa niyz

693 Mutafa anda mnct eyledi
Emr-i Rabb'l- lemn gr neyledi

694 Geldi gkden ol zamn peyk-i cell
Mutafa hdmetine Cebrl

695 Dedi ey r zamn peygamberi
Saa gnderdi selm ol g

696 Dedi Hader gitdi ta Haver-Zemn
Maiki gnder Ha emridir yan

- 697 On iki biñ er ile Mālik temām
Haḡ te° alā emridir bil yā īmām
- 698 Ġāyīb oldu ol zamān Ruḡū'l-emīn
Mālike didi Resūlü'l-mürselīn
- 699 Hāverāna gitmiş ol şīr-i Hudā
Sen daḡı git Haydere ey bā-vefā
- 27a 700 Didi Mālik yā Resūlü'l-mürselīn
Ey ḡabbīb-i şīdḡ-ı Rabbū'l-° ālemīn
- 701 Hāmza ile üç güzīn ey nāmdār
Leşker itdik Hāvere bī-ḡadd şī° ār
- 702 Çāre idebilmediḡ yā Hāverān
Leşkerimiz şındı ḡaçdı der-zamān
- 703 Mālike söyledi ol dem Muştafā
Emr oldu bize ez-Rabbū'l-° alā
- 704 Kim bize musaḡḡhar oldu Hāverān
Bindi aḡa Mālik-i ejder revān
- 705 Gürzi aldı çignine ol nāmdār
Didi şıḡındım saña perverd-ḡār

- 706 Yüridi leşkerle ol merd-i meşāf
Gürziñ aldı çignine çün kūh-ı Qāf
- 707 On iki biñ er ile düşdi yola
Mālik ile yüridi cümle bile
- 708 Ol Ebu'l-Mi° cenden işit bir haber
Hışn-ı fūlāda irişmişdi meger
- 709 Biñ yigid anıñla kılmışdı qarār
Hışn-ı fūlād qal° asında nāmdār
- 710 Hāverāndan geldi ° Ammār-ı la° ĩn
On biñ ādem bilesince bil yaqĩn
- 711 Hışn-ı fūlād qal° asına yetdiler
Qal° aya qarşu muqābil durdılar
- 712 Dögdiler hem kūs u zurnā° vü nefĩr
Ditredi kūh u mağāra ey emĩr
- 713 Ol Ebu'l-Mi° cen dilĩr-i nāmdār
Egnine giydi silāhın üstüvār
- 714 Qal° adan inmek dilerdi ol hemĩn
Qarşudan toz oldu ez-rüy-i zemĩn

- 27b 715 Toz yarıldı çıkdı tozdan ol zamān
Mālik ile on iki biñ er hemān
- 716 Aldı gürzi ele Mālik nāmdār
Urdı bir na° re be-nām-ı Kird-gār
- 717 Leşker-i küffār ile hem Müselimīn
Birbirine urdılar tīği hemīn
- 718 Gürz elinde Mālik-i leşker-güşād
Leşkeri zīr ü zeber itdi çü bād
- 719 Her uruşda ottuz ottuz beş la° in
Hāk ile yeksān iderdi ol emīn
- 720 Bozdı kāfir leşkeriñ ol nāmdār
Hem be-fermān-ı Hudā-yı Kird-gār
- 721 Beş yüzi çıkdı olardan fī-keām
Hāvere dād itdiler cümle tamām
- 722 Kal° adan Bu'l-Mi° cen-i hañcer-güzār
Bildi ki Mālikdürür bu nāmdār
- 723 Mālik andan olmadı hergiz haber
Düşdi kaçan kāfir ardınca meger

- 724 Mālik ile on iki biñ er tamām
Düşdiler ol leşker ardına be-nām
- 725 İşid imdi şāh-ı merdāndan haber
Ol Emīrū'l-mū' minīn hayrū'l-beşer
- 726 Ağa bindi leşkerān-ı Hāverān
Üç yüz elli biñ la^c īn-i bī-īmān
- 727 Ceng içün kūs-ı naķāra urdılar
Şāh-ı merdāna muķābil durdılar
- 728 Yer yerinden çekdiler şemşīr ü tīg
Düşdi Hāyder ortaya ol bī-dirīg
- 729 Birisini yıkdı atından ^c Alī
Kılıncın aldı elinden ol velī
- 28a** 730 Hāyderiñ darbına hīç durmazdı tīg
Zü'l-feķārdan ğayrı kılınc bī-dirīg
- 731 Kimisiniñ kıparurdu başını
Kimisinin akıdırdı yaşını
- 732 Ne hu düldül biledür ne Zü'l-feķār
Kaldı leşker ortasında bī-ķarār

733 Didi ey ma^c bûd baña eyle meded
Ey Hudâ-yı Hayy-ı Kayyûm-ı şamed

734 İşid imdi emr-i Rabbü'l-^c âlemîn
Karşudan toz oldu ez-rûy-i zemîn

735 Toz yarıldı çıkdı tozdan ol zamân
Mâlik ile on iki biñ pehlevân

736 Gürzi aldı ele Mâlik nâmdâr
Urdı bir na're be-nâm-ı Kird-gâr

737 Çekdi tîgi leşker-i İslâmiyân
Girdiler küffâr içine ol zamân

738 Gürz elinde Mâlik-i leşker-penâh
Her urışda kırkını eyler fenâ

739 Ceng-bâ-ceng ü sitiz-i bâ-sitîz
Nîze-ber-nîze vü tîğ-i hûn-rîz

740 Şems gitdi mağrîbe çün âftâb
Yüzine çekdi siyâhân-ı niķâb

741 Taplı bâz-geşten urıldı ol zamân
Birbirinden leşker ayrıldı hemân

- 742 Girdi şehre Hāverānīñ leşkeri
İşit imdi şāh-ı merdān Hayderi
- 743 Mālīki gördi vü şükr itdi hemīn
Haḡ te° ālā emrine şīr-i mu° īn
- 744 Endi aṭdan Mālīk-i leşker-güşād
Karşu geldi şāh-ı merdāna çü bād
- 28b** 745 Birbiriñ kucaḡladılar ol zamān
Şordı Hayder Muştafa hālīñ ° ayān
- 746 Şordı İslām leşkeriñ oḡlanlarıñ
Ol Ḥasan Ḥüseyn ümmet cānlarıñ
- 747 Şehre karşu ḡondılar anlar tamām
Leşker-i İslām on iki biñ be-nām
- 748 Mīr Zinhār-hārdan işit ḡaber
Zü'l-feḡārı ol götürmişdi meger
- 749 Kimse ḡınından çıkarabilmedi
Şāḡibinden ḡayrı çāre bilmedi
- 750 Ol gice yatdı bi-emri Kird-gār
Dişine girdi ° Alī-yi nāmdār

751 Didi ki alk ey la^c n-i b-edeb
Cn ve sin virmeil renc  ta^c ab

752 Zl-fer yerine gtr hemn
Nireden getrd ise oy revn

753 Yosa seni kiserim ben ba
Adurum gzlerinden ya

754 Yuudan uyandı Mr Zinhr-hr
Bengzi tayr olm idi b-arr

755 Zl-fer yerine oydı yan
Dldl yannda atdı ber-zemn

756 T ki odı tb ender-cihn
^clemi itdi mnevver ol zamn

757 Hkm ıldı Hvern- hk-sr
Aa bindi seksen bi nmdr

758 Mr Seyyf v Sa'di aldlar
Dr aacı dibine getrdiler

759 Dra ekmek istediler anlar
it imdi emr-i Hyy- ekberi

29a 760 Kim odur perverd-gār-ı lā-yezāl
Hem tüvānā-yı ḥakīm ü Zü'l-celāl

761 Anları gördi Emīrū'l-mū' minīn
Cānına od düşdi ol demde hemīn

762 Hıışm ile bir na^c re urdı Murtażā
Şanasın kim 'āleme düşdi cezā

763 Ditredi ol dem zemīn ü āsmān
On iki biñ kāfir ol dem virdi cān

764 Mişelerde ditredi her cān-ver
Bī-hoş oldu na^c re ḍarbından beşer

765 Tā Şabā şehrinde düldül ey emīn
Ḥayderiñ na^c resin işitdi yaḳīn

766 Zü'l-feḳārı dutdı ol dem aḡzına
Tütünü çıḳdı hemāndem maḡzına

767 Urdı özin ṭaḡ [u] ṭaşa ol hümām
Şāh-ı merdāna irişdi ve's-selām

768 Zü'l-feḳārı aldı aḡzından ^c Alī
Baḡladı beline ol şāh-ı velī

769 Döldüli şıçratdı anda nāmdār
Çekdi kınından hemāndem Zü'l-feķār

770 Yetdi dārīñ dibine şīr-i Hudā
Leşkeri zīr ü zeber itdi cüdā

771 Mīr-i Seyyāf ile Sa° di ol zamān
Aldı kāfīrler elinden pehlevān

772 Öyle kim kırtardı kāfīrden hemīn
El kıılınca urdı seksen biñ la° ĩn

773 Şāh-ı merdānı araya aldılar
Kūs [u] zurna' vü naķāra urdılar

774 Zü'l-feķār elinde ol şīr-i Hudā
Na° re urdı Mālik-i leşker-penāh

29b 775 Gürz elinde hemçü kūh-ı āhenīn
Her urışda yıķar idi yüz la° ĩn

776 İki deryā aşuban kıavuşıdılar
Mevc urup birbirine aķışıdılar

777 Gölle-ber-gölle vü şemşīr-i dilīr
Nīze-ber-nīze vü ħūn āb-ı ħaķīr

- 778 Leş leş üzre düşüben oldu fenā
Cān alıcı bāzārı oldu binā
- 779 Zū'l-feḳārı öyle çalardı emīn
Ḳan alından lāle-zār oldu zemīn
- 780 Tā ki ḥurşīd-i cihan-ı āftāb
Yüzine çekdi siyāhān-ı niḳāb
- 781 Ṭapl bāz-geşten urıldı ol zamān
Birbirinden leşker ayrıldı hemān
- 782 Endi düldülden Emīrū'l-Mū' minīn
Leşker-i İslām ile Mālik yakīn
- 783 Ābdest alup namāzı kıldılar
Sofre şalup hem ṭa'āmı yediler
- 784 Leşker-i İslāmdan ey nāmdār
Yetmiş ādem şehīd olmuşdı bi-zār
- 785 Şehre girdi leşkerān-ı Ḥāverān
Geldi şehre endiler ender-zamān
- 786 Taḥtına çıkdı hemāndem ol la'īn
Leşkerini şaydılar ol dem hemīn

787 Otuz üç biñ âdemi olmış fenā
Cān virmiş ber-cehennem bi-° anā

788 Dār yerden tengri sizi kırtara
Ger şalāvat viresiz peygambere

30a 789 İşit imdi Mīr Zinhārdan ħaber
Ĥayderi dışinde görmişdi meger

790 Zū'l-feķāra düldüle olmışdı māt
Girdi büt-ĥāneye ol nā-pāk zāt

791 Yüz yere kıoydı vü secde eyledi
Secdeden baş kıaldıruban söyledı

792 Lāte bıkup didi ey ma° būd-ı men
Ey Ĥudāvend-i cihānı dād-ı men

793 Bu kıılnc şāĥibini etgil beyān
Tīġini anıñ idesin sen ° ayān

794 İşit imdi emr-i Rabb-i dād-gār
Büt dile geldi bi-emri Kırd-gār

795 Didi ey mel° ūn hem rüy-i siyāh
Ben kı ĥākim beni eylersin penāh

- 796 Ma° bûd oldur ki yaratdı âdemi
Hem yaratdı ins ü cinn ü ° âlemi
- 797 Ma° bûd oldur ki yaratmışdır seni
Bir avuç toprağdan [ol] Hıyy-ı ğanî
- 798 Ma° bûd oldur ki nihan-ender-nihân
Ol tûvânâ-yı ħakîm ender-cihân
- 799 Ma° bûd oldur ħâlik-ı leyl ü nehâr
Hem Hudâvendi Kerîm ü Kird-gâr
- 800 Ma° bûd oldur seni itmiş pâdişâh
Ma° bûd oldur kim yaratdı şems ü mâh
- 801 Ma° bûd oldur şâhib-i peygamberân
Hâtem-i mürsel Nebiyy-i dü-cihân
- 802 Muşafâdır Ka° be şehrinde hemîn
Kâr-sâz-ı mücrimîn ü müznibîn
- 803 Her kim anîñ dînini kılsa qabûl
Âhiretde destġiri olur ol
- 30b 804 Şâhib-i at u kılinc bilgil ° ayân
° Amûsı oĝlı Emîrû'l-mû' minân

- 805 Murtaẓādır nāmı anıñ ol emīn
Hāverān şehrindedir sen bil yaqīn
- 806 Gel Müselmān olgilin ez cān [u] dīl
Kūfri elden qoygilin olma hacīl
- 807 Bu sözi hatm eyledi lāt ol zamān
İki biñ pāre olup düşdi revān
- 808 Mīr Zinhār-ḡār görüb bu ḡikmeti
Düşdi ol dem cānına Ḥaḡ heybeti
- 809 Cān u göñülden Müselmān oldı tām
Leşkeriyle ser-be-ser cümle tamām
- 810 Leşkeriyle yola düşdi ol zamān
Şāh-ı Merdān yanına geldi revān
- 811 Dār yirden tengri sizi qurtara
Ger şalāvāt viresiz peygāmbere
- 812 İşid imdi Hāverāndan dāstān
Ceng-nāme dögdiler anlar revān
- 813 Bindi seksen yedi biñ kāfir hemīn
Cübbe cevşen dır^c -ı gürz-i āhenīn

- 814 Şāh-ı Merdāna berāber durdılar
Ceng için kūs u naķāra urdılar
- 815 Düldüle bindi Emīrū'l-Mü⁹ minīn
Sa^c d u Seyyāf Mālik ü leşker yaķın
- 816 Hem ^c alem ķalkdı be-nām-ı Murtażā
Yazusı naşru mīn Allāhü'l-hüdā
- 817 Rū-be-rū durdı ķamu leşker sipāh
Kūs önünden cünbüş itdi gāh u māh
- 31a 818 Girdi meydāna hemāndem bir la^c īn
Türki Emlāķ aña dirlerdi hemīn
- 819 Özin ögdi ol la^c īn-i bā-vaķār
Girdi meydāna o Sa^c di nāmdār
- 820 Nīze-ber-nīze urışdılar revān
Ditredi şanki zemīn ü āsmān
- 821 Türki Emlāķ ile Sa^c di nāmdār
Gögsine urdı cüdā-yı şīr-vār
- 822 Ser-nigūn itdi aţından ber-zemīn
Cān virdi ber-cehennem ol la^c īn

823 Bir daḥı meydāna girdi der-zamān
Anide yıḳdı o ṣīr-i pehlevān

824 Bir daḥı vü bir daḥı vü bir daḥı
Yıḳdı aṭdan Sa° d yetmiş dūzaḥı

825 On biñ er Sa° di araya aldılar
Mīr-i Seyyāf ṣāh ṣīr-i pūr-hüner

826 Girdi meydāna çü ṣīr-i ben-rūhā
Ditredi ol dem peleng ü ejdehā

827 Öyle urdı tīḡi Seyyāf-ı emīn
Ḳān elinden lāle-zār oldu zemīn

828 Ḥāverāndan iki yüz on biñ sipāh
El ḳılınca urdılar mīr ü güdā

829 Ḥāverāndan ez-kebīr ü ez-ṣāḡīr
El ḳılınca urdılar mīr ü vezīr

830 Ṣāh-ı merdān daḥı ḳılmadı ḳarār
Na° re urdı çekdi ḳından Zü'l-feḳār

831 Aldı gürzi eline Mālīk medār
Na° re urdı hem be-nām-ı Kird-gār

832 Leşker-i İslām on biñ fī-kelām
El kıılınca urdılar cümle tamām

31b 833 Zü'l-feķār elinde ol şīr-i Hudā
Çağırur benim ° Aliyyü'l-Murtażā

834 Her urışda yetmiş arşūn Zü'l-feķār
Uzanurdu hem bi-hüküm-i Kird-gār

835 Yetmiş ādem eyler idi ser-nigūn
Hem be-fermān-ı Hudā-yı reh-nümūn

836 Gün dutıldı Zü'l-feķārdan bā-ruhā
Şağınursın tōldı ° ālem ejdehā

837 Ditredi ol dem zemīn ü āsmān
Zü'l-feķārıñ heybetinden ol zamān

838 Tā-be mağrib şems-i ruhsār-ı ziyā
Yüzine çekdi niķābı ez-siyāh

839 Leşkerī kāfir kayıtdılar hemīn
Şehre girdiler hemāndem ey emīn

840 Tahta çıkdı pādişāh-ı Hāverān
Leşkeriñ itdi hisāb ender zamān

841 Gördi kim altmış biñ er almış hemān
Bāisi cān ber-cehennem bī-īmān

842 Āh ekdi Hāverān-ı hāk-sār
şaldı özin aşağı tahtdan bi-zār

843 Didi kim bu gice řeb-hūn eylerim
Ol aşamşam üstüne ben giderim

844 Leşkeri altmış biñ er almış be-nām
Yarı gice bindiler aa temām

845 Leşker-i İslām yatdılar hemīn
İşit imdi emr-i Rabbü'l-^c alemīn

846 Ol gice Mālik bi-şükm-i Kird-gār
Leşkere araıydı ol nāmdār

847 Yarı gice gördi kim geldi eri
Leşler-i İslām üzre Hāveri

32a 848 Mīr-i Seyyāfı uyatdı der-zamān
Sa^c d Vaāřı bilesince revān

- 849 Kılmadılar şāh-merdāna haber
Altmış biñ mel^c ün bu üçi nām-ver³
- 850 Yarı giceydi karanlık der-cihān
Göz gözü görmez nihān-ender-nihān
- 851 Mālik u Seyyāf-ı Sa^c di nāmdār
Leşkeri küffāra karşı durdılar
- 852 El kılınca urdı şāh-ı Hāverān
Bilesince leşkeri bī-ḥad girān
- 853 Gürzi aldı eline Mālik hemīn
Çekdi kınından kılinc Seyyāf-ı dīn
- 854 Sa^c d Vaḳḳās yayıñ aldı eline
İşid imdi tengriniñ taḳdīrine
- 855 Tīḡ-bā-ṭīḡ ü gümān ü bā-gümān
Gürz-bā-gürzü vü zarb-ı digerān
- 856 Leş leşe düşdi zü-küffār-ı la^c ın
Ḳān elinden lāle-zār oldu zemīn

³ Mısra vezne uymamaktadır.

857 Tîğ-ı berkinden karanku nāgehān
Şāğınursın çıkdı hūrşid-i cihān

858 Mālik ü Seyyāf-ı Sa° di nām-ver
Leşkeri eylediler zîr ü zeber

859 Kaçdı ol dem leşkerān-ı Hāverān
Tā seher çağına dek ender zamān

860 Şehre girdi Hāverān-ı pādişāh
Leşkeri qalmış yigirmi biñ sipāh

861 Āh çekdi ol la° in-i hāksār
Oldı cānından bî-zār u bî-qarār

862 Tā seher vaqti ki oldı ey emīn
Yuğudan tırdı Emīrū'l-Mū° minīn

32b 863 Baqdı gördi qan çün āb-ı revān
Yeryüzi deryā gibi olmış ° ayān

864 Leş leşe düşmiş idi bî-ḥad ḥisāb
Atları gizer eyersiz bî-kitāb

865 Şordı Mālikden Emīrū'l-Mū° minīn
Bu ne işdir bu ne ğavğādır hemīn

866 Didi Mālik yā ‘Alī-yi nāmdār
Leşker-i Hāver bu gice bī-ķarār

867 Şeb-ḥūn itdiler bizim üstümize
Leşker-i Hāver bizim ķaşdımıza⁴

868 Hāķ-ı te‘ālā bize nuşret eyledi
Anları ķırmaĝa fırşat eyledi

869 Āferīn itdi Emīrū'l-Mū' minīn
Mālik ü Seyyāf u Sa° de ol emīn

870 Cümle-i İslām aldı dest-namāz
Ol seher vaktinde ķıldılar niyāz

871 Hüküm ķıldı şīr-i ḥayy-ı lā-yenām
Leşker-i İslām atlandı tamām

872 Geldiler dervāze-i şehre hemīn
İçerü girdi Emīrū'l-mū' minīn

873 Mālik u Seyyāf-ı Sa° di nāmdār
Leşker-i İslām cümle ne ki var

⁴ Mısra vezne uymamaktadır.

- 874 Hāverāna virdiler ol dem haber
Şehre geldi şāh-ı merdān pür-hüner
- 875 İşidicek ditredi ol bī-īmān
Öteki dervāzeden kaçdı revān
- 876 İki biñ kāfir o dem atlandılar
Taht u tacı terk idüben gitdiler
- 877 Şehre girdi çün Emirü'l-Mū' minīn
Bay u yoḥsul karşı geldiler yakīn
- 33a 878 Cān u gönülden Müselmān oldılar
Tengri bir peygamberi ḥaḳ bildiler
- 879 Hāverānıñ iki oḡlı var idi
Hem zeber-dest ü hünermānden idi
- 880 Birisiniñ adı Fīrūz Kārsāz
Küçüḡin adı Puşeng-i ser-fīrāz
- 881 Hem İmāde'd-dīn vezīr ile be-nām
Cümlesi İslāma geldiler temām
- 882 Yıkdılar kilīsāyı mescīd yaptılar
Terk idüp bütleri ḥāḳḳa tapdılar

- 883 Toldı Hāver şehrine nūr-ı şafā
Cümleñ dilinde zikri Muştafa
- 884 Hem İmāde'd-dīnden şordı ° Alī
Hāverān şāhı nīre gitdi velī
- 885 Ol İmāde'd-dīn hem rüy-ı sefid
Haydere söyledi ey şīr-i mecīd
- 886 Hāverān kardaşına gitdi hemīn
Nām-ı Cemşīd şahdır Hāver-Zemīn
- 887 Şordı Hayder Cemşīdiñ aḥvālını
Fīlini hem dīnini aḥvālını
- 888 Ol İmāde'd-dīn didi yā Murtaza
Cemşīdiñ aḥvālını diyem saña⁵
- 889 Cümle mekriñ anası oldır hemīn
Buğzu küfriñ āyesi ey şahdīn
- 890 Leşkeri bī-ḥadd ü bī-ḡayet sipāh
Yedi iḡlīme olupdır pādīşāh

⁵ Mısra vezne uymamaktadır.

891 Rûm-ı Hindû Zengî vü mâçîn-i Çîn
Leşkeri bî-ḥad tâ Hâver-Zemîn

892 Cemşîde tâbî° dūrūr ol taḥt u tâc
Yedi iḳlîmden gelūr aña ḥarâc

33b 893 Dinler idi ol Emîrû'l-Mû' minîn
Karşudan toz oldu ez rûy-i zemîn

894 Çıkdı tozdan Mîr Zinhâr-ḥâr şâh
Leşkeriyle bile ottuz biñ sipâh

895 Öyle kim gördi Emîrû'l-Mû' minîn
Kânberi gönderdi kim git gör hemîn

896 Bu ne leşkerdir ki geldi ez-kücâ
Tîz getür ḥaber bize Kânber revnânâ

897 Geldi Kânber leşkere karşı revân
Şordı leşkerden ḥaber ender zamân

898 Kânķı yirden geldiñiz kandan sefer
Dîniñiz ne dîndir viriñ ḥaber

899 Didiler kim biz Müselmânuz hemîn
Şâh-ı merdân yanına geldik yakîn

- 900 Şehrimiziñ adıdır şehri Şabā
Pādişāhın adı Mīr Zinhār şāh
- 901 Geldi Kānber şehre ol demde revān
Şāh-ı merdāna haber virdi hemān
- 902 Mīr Zinhārdan Emīrū'l-Mū' minīn
Oldı āgāh kim Müselmāndır yaķīn
- 903 Dūldüle bindi o şīri Kird-gār
Çıķdı dışharu şehirden nāmdār
- 904 Kāřu geldi Mīr Zinhāra ° Alī
Leşker-i İslām ile şāh-ı velī
- 905 Endi atdan Mīr Zinhār-ķār şāh
Düşdi şāhın ayağına bā-sipāh
- 906 Şāh-ı merdānıñ ayağıñ öpdı zūd
Leřkeri bī-ķad idi řağın ki dūd
- 907 Şāh-ı merdān ile şehre girdiler
Zevķü ° işret hoş temāřa kıldılar
- 34a 908 Yedi gün yedi gice řīr-i Hūdā
Hāverān şehrinde ķaldı bā-nedā

- 909 Sekizinci yol yarağıñ itdiler
Şehrden dışharu ol dem çıkdılar
- 910 Mîr Zinhâr-hâr u Mâlik pehlevân
Hayder ü Seyyâf Sa° di nev-cüvân
- 911 Elli biñ leşker ile İslâm nâm
Çıkdılar dışharuya cümle tamâm
- 912 Yarı gice şâh-ı merdân-ı Murtażâ
Dişine girdi Muḥammed Muştafâ
- 913 Dedi kim kalk ey Emîrû'l-Mû° minîn
Hısn-ı fülâd Kal° asına git hemîn
- 914 Anda der Bu'l-Mi° cen-i ḥancer-güzâr
Leşker-i İslâm cümle ne ki var
- 915 Yuḡudan şıçradı ol şîr-i Hudâ
Şükr kıldı Ḥâliḡe ol Murtażâ
- 916 Yeryüzi açıldı ez-perde nihân
Çıkdı şems ve rûşenâlandı Cihân
- 917 Şehri tapşurdu Emîrû'l-Mû° minîn
Ol İmâde'd-dîn-i firûze hemîn

- 918 Mālike tapşurdu İslāmı ° Alī
Yola şaldı Düldüle bindi velī
- 919 Mālik aldı leşkeri düşdi yola
Mīr Zinhār Sa° d u Seyyāfı bile
- 920 Şīr-i yezdān ol Emīrū'l-Mū ° minīn
Hışn-i fūlāde irişdi ol yaqīn
- 921 Sürdi ol gün tā şebān-gāh-ı cihān
Yarı gice tā olinca pehlevān
- 922 Yarı giceydi qaranlıq yeryüzi
Şāh-ı merdāndır hemān ol yalguzı
- 34b** 923 Nāgehān bir ses işitdi bā-ruhā
Oldı peydā bir süvār-ı ejdehā
- 924 Na° re uranda zemīn ü āsmān
Ditrer idi hem cihān-ender-cihān
- 925 Çekdi tīği çün peleng-i şīr-vār
Şāh-ı merdāna yetürdi nāmdār
- 926 Zū'l-feḡārı çekdi kınından ° Alī
Çaldı aña kuvvet ile ol velī

- 927 Ceng-bā-ceng ü zarb bā-diger
Giceniñ bir baħşı giçince meger
- 928 Çaldı yetmiş kez Emīrū'l-mū' minīn
Zū'l-feķārı ol süvāra ey emīn
- 929 İşlemedi hergiz āna Zū'l-feķār
Hem acūğlandı Alī-yi nāmdār
- 930 Ol dilāver daħı seksen tīg-i ħarb
Şāh-ı merdāna yetürdi tīg-i zarb
- 931 Ne buña oldu ħatr ne ħor āna
Ġayīb oldu ol süvār ol dem ruhā
- 932 Hışm-ı saħt oldu Emīrū'l-mū' minīn
Endi düldülden yire ħalb-i ħazīn
- 933 Koydı ħalkān başı altına revān
Ġaflet uyķusına gitdi der-zamān
- 934 Öyle kim yatdı ° Alī-yi nāmdār
Dişine girdi Ĥabīb-i Kird-gār
- 935 Didi kim ġam çekme ey şīr-i Ĥudā
Ol Ebu'l-Mi° cen idi bilgil revā

936 Yuḡudan uyandı şır-i bī-zevāl
şükr kıldı bir Ĥudā-yı Zü'l-celāl

937 Hem seher çağıydı aldı dest-namāz
şaldı seccāde o dem kıldı niyāz

35a 938 Zīn-i rikāba pāy başdı ol dilīr
Düldüle bindi be-fermān-ı ḡadīr

939 Düşdi yola tā ki çaçt ve'd-duhā
Ĥıřn-i fülāda irişdi bā-vefā

940 Ḳal° adan baḡdı Ebu'l-Mi° cen hemīn
Ḳarřudan toz oldu ez-rüy-i zemīn

941 Ḳal° adan endi Ebu'l-Mi° cen revān
Düşdi Ĥayder ayaḡına ol zamān

942 Endi düldülden Emīrū'l-mū° minīn
Ḳoçdı ol Bu'l-Mi° ceni öpdı hemīn

943 Birbiriñ aḡvāliñ ol dem şordılar
Ĥaḡ te° ālā fazlına şükr itdiler

944 Biñ yigid Bu'l-Mi° cen ile nāmdār
Yaraḡ itdiler hemāndem şır-vār

945 Taşra çıkdı ol şeh-i düldül-süvār
İbn-i ° amm-ı Muştafā ol nāmdār

946 Ağa bindi cümlesi ol dem hemīn
Düşdiler yola ki tā Hāver-Zemīn

947 Kuvvet-i destūr Allahü'l-° ālīm
Fazl-ı Bi'smillāhi-r Raḥmāni-r-Raḥīm

948 İbtidā kıldım be-nām-ı ān Hudā
Ol Hudāyı ins ü cinne reh-nümā

949 Ol tüvānā-yı ḥakīm-i Zül'-celāl
Bī-şerīk ü bī-vezīr ü bī-zevāl

950 Rāzıķı rezzāk-ı ma° būd-ı ilāh
Ḥālīķ-ı leyl ü nehār-ı şems ü māh

951 Ol Hudā-yı ° arş-ı kürsī āsmān
Ol Hudā-yı nüh felek ḥūr-i cinān

952 Arz u gāh u māhı taķdīr eyleyen
Gice kevkeb rüz-ı ḥurşīd eyleyen

35b 953 Ḥālīķü'l-maḥlūk ez kudret-i medār
Vaḥş u ṭayr u ins[ü] cin ü mūr [u] mār

- 954 Yaradandır ādemi ez-ḥākdan
Yüzü gözü hem-zebān güftārdan
- 955 Şükr kı l ol Ḥālīke her dem be-nām
Ol Resūle vir şalāt ile selām
- 956 Kim odır maḥbūb-ı Ḥayy-ı Kird-gār
Ḥātem-i Mürsel heme efzāde-gār
- 957 Muştafādır nām-ı Faḥrū'l-° ālemīn
Kār-sāzı mücrimīn ü müznibīn
- 958 İbn-i ° ammı rūḥına viriñ selām
Murtaẓādır şīr-i Ḥayy-ı lā-yenām
- 959 İşit imdi bir ° acayib dāstān
Leşker-i İslām u Mālikden hemān
- 960 Düşdiler Ḥāver-Zeminiñ yolına
İşit imdi ḥaḳḳ-ı te'ālā emrine
- 961 Yürüdiler üç gün üç gice bular
Nāgehān bir tağa karşı yetdiler
- 962 Merğ-zār u lāle-i sebz ü çimen
Ṭāğın altı çün-ı behişt mülk-i Ḥoten

- 963 Bir ° aceb aṣlān ez-seng-i sefid
Ṭağ eteginde düzetmişler ḳadīd
- 964 Ağızını açmışdı aṣlan ey emīn
Şu anıñ ağızından aḳardı hemīn
- 965 Deşt ü ṣaḥrāya aḳar āb-ı revān
Cennete bengzer bu dāğ ile'l-° ayān
- 966 Hüküm ḳıldı Mālīkī leşker-güşād
Ḳurdılar ḥayme serā-perde çü bād
- 36a 967 Endi atdan Mālīk ü Seyyāf u Sa° d
Leşker-i İslām cümle bī-° aded
- 968 Bārgāh çetr ü ḥayme ḳurdılar
Girüben çadırlara oturdılar
- 969 Batdı ḥurşīd-i cihan-ı kār-sāz
Ḳıldı İslām leşkeri mağrīb namāz
- 970 Şaldılar şofra getürdiler ta° ām
Yediler getürdiler ol dem tamām
- 971 Hem be-fermān-ı Hudā-yı pāk-i zāt
Yatdı leşker ins ü cin ü maḥlūḳāt

- 972 Tā seher açıldı ez-perde nihān
Çıkdı şems vü rüşenālandı cihān
- 973 Geldi ābdeste o Mālik-i nāmdār
Çeşme başına o demde şīr-vār
- 974 Gördi Mālik şu kenārında revān
Leşker-i İslāmdan beş pehlevān
- 975 Şu kenārında düşübdür ğarķ-ı hūn
Leşkeri hazır u başı ser-nigūn
- 976 Na° re urdı Mālik-i leşker-güşād
Leşker-i İslām geldiler çü bād
- 977 Hayrete düşdi kamu mīr ü vezīr
Mālik ü Seyyāf ol Sa° di dilīr
- 978 Çārsu her çend gizdiler medār
Görmediler ins ü cin ü şīr ü mār
- 979 Bindi aṭa Mālik ol demde revān
Gürzi aldı çignine ol pehlevān
- 980 Yalguzı baṣdı kadem bir kūhsār
Çıkdı ṭaġa hem bi-hūkm Kird-gār

981 Gizdi ʔađı ārsu leşker-güşād
Bir mağāra gördi ol dem hemçü bād

36b 982 Endi aʔdan Mālik-i sāhib sipāh
Hağ te° ālāya o dem kıldı penāh

983 Sen meded kıl ey Hudāyü'l-° ālemīn
Gürzi aldı içerü girdi hemīn

984 Ol mağāra rüşen oldu ol zamān
Gördi dāmmış apuda üç atrā an

985 Aldı gürzi ignine Mālik hemīn
Ol mağāra içine girdi yağın

986 Gördi bir dīvi neheng-i nāmdār
Bir fīlīñ üstüne olmışdır süvār

987 Na° re urdı Mālikī görünce dīv
Ditredi kūh u mağāra bā-ğirīv

988 Didi Mālik sen meded kıl yā Kerīm
Ey tüvānā-yı heme ° ālim Hađīm

989 Eline almış idi gürz-i girān
Urdı dīvin başına ender zamān

990 Ser-nigün oldu o dīv-i nā-bekār
Bir siyahān-ı zemīn ol hāksār

991 İçerü başdı hemān Mālik kadem
Bir °acāyib pīr gördi bā-ẓulm

992 Raht-ı espābı vü şekli nārdan
Çehresi puttañ beyāz hem kārđan

993 Mālik ol pīre yetüb virdi selām
Mālikin aldı selamın pīr-i nām

994 Mālike söyledi pīr-i nā-bekār
Sen cānıñdan doymışsın ey nāmdār

995 Kim budır bender gehī šāh-ı nigīn
Ol Süleymān-ı Nebīyü'l-°ālemīn

996 Şad hezārān şad hezārān şad hezār
Ejdehā vü dīv mel° ün bunda var

37a 997 Mālik itdi Hāḡḡ-ı te° ālāya penāh
Didi kim ey Hayy-ı kādīr pādīşāh

998 Sen meded kıl ey Hudāyü'l-°ālemīn
Gürzi aldı içerü girdi hemīn

- 999 Ol mağāra rūšen oldu ol zamān
Bir °aceb dervāze görindi hemān
- 1000 Girdi gārın içine ol şīr-vār
Bir °aceb şahrā görindi merġ-zār
- 1001 Bir cihāndır kim nihan-ender-basīt
Bir deñiz gördi çü deryā-yı muḥīt
- 1002 Gördi bir dīv bir file binmiş revān
Kamçısı vardır elinde bir ilān
- 1003 Mālikī görince na° re urdı dīv
Kaynadı deryā hemāndem bā-ġirīv
- 1004 Mevc urdı ol deñiz ol dem hemīn
İşit imdi emr-i Rabbü'l-° ālemīn
- 1005 Çıkdı deryādan hemāndem bī-° aded
Ejdehā vü pīr ü şīr ü mu° temed
- 1006 Hem peleng ü hem neheng bī-ruhā
Dīv ü dūd mār u mūr u ejdehā
- 1007 Cümle āteş bāz idi bu cān-ver
Dökdiler deryāya āteş ser-be-ser

- 1008 K̄aynadı deryā hemāndem bā-ġirīv
 Geldi yetmiş ejdehā vü nerre-dīv
- 1009 Mālikī ortaya aldılar hemīn
 Na° re urdı Mālik-i ejder emīn
- 1010 Dutdı gürzi iki eliyle revān
 Urdı dīvlere o Mālik pehlevān
- 1011 Öyle urdı gürzi Mālik pehlevān
 Yeryüzi deryā yüzi tek oldu kıan
- 37b 1012 Ejdehā vü şīr ü pīr ü nerre-dīv
 Kırdı Mālik bī-hisāb bī-ġirīv
- 1013 Cümle deryā şuyı tıldı kıandan
 Leşleşe düşdi peleng ü dīvden
- 1014 Tāġ dibinde leşker-i İslāmiyān
 Gördiler ol şı aķardı oldu kıan
- 1015 H̄ayrete düşdi kıamu mīr ü vezīr
 Na° re urdı Sa° d Vaķķāş-ı dilīr
- 1016 Çıķdı taġa yālñız ol şīr-vār
 Ol maġāraya irişdi bī-karār

- 1017 Ol pīri görüb o dem virdi selām
Didi Sa° de pīr ol demde be-nām
- 1018 İçerü gir Mālike eyle meded
Yālñız meşğöldurur cenge bi-cehd
- 1019 İçerü girdi o Sa° di pehlevān
Yetdi ol deryā kenārına revān
- 1020 Gördi düşmiş leş leş üzre bī-ħisāb
Hem peleng ü ejdehā der zīr-i āb
- 1021 Nāgehān irişdi ol dem ber-ğırīv
Çıkdı deryādan hemān bir nerre-dīv
- 1022 Sa° d Vaḳḳāşñ kemeriñ dutdı zūd
Aldı gitdi āsmāna hemçü dūd
- 1023 Na° re urdı Mālikī dīv ol zamān
Sa° d Vaḳḳāşı apardım bī-emān
- 1024 Baḳdı Mālik gördi der-rüy-ı felek
Sa° d Vaḳḳāşı dutubdır dīv tek
- 1025 Mālike söyledi gözle işiñi
Bunda apardım seniñ yoldaşñı

- 1026 Söyledi bu sözi oldı nā-bedīd
Gıtdi ber-evc-i felek kes o nedīd
- 38a 1027 Āh çekdi Mālik-i şāhib sipāh
Hak te° ālāya o dem kıldı penāh
- 1028 Cān-ı dilden çekdi ol gürz-i girān
Ditredi şağın zemīn ü āsmān
- 1029 ° Āciz oldı yālñız hayrān-ı zār
Tākatı kalmadı gürze bī-қarār
- 1030 Düşdi gürz anıñ elinden ber-zemīn
Bī-қod oldı Mālik-i ejder hemīn
- 1031 Gün irişdi tā ki çaşt ve'd-duhā
Issıdan ° ālem şağın oldı fenā
- 1032 Tāğ dibinde leşker-i İslāmyān
° Āciz oldı ıssı darbından hemān
- 1033 Şuları hūn oldı ez-deryā kenār
Bunlara irdi қazā-yı Kird-gār
- 1034 Yeryerinden yıkdılar çadır ° alem
Bindi leşker cümle қayıtdı o dem

- 1035 Ahtaru kayıtdılar anda hemîn
Nāgehān toz oldu ez-rûy-i zemîn
- 1036 Toz yarıldı çıkdı tozdan ol zamân
Şîr-i ma° bûdî Hudâvendî cihân
- 1037 Leşkeri gördi hemândem şîr-i haq
Âh çekdi şîr-i yezdân bâ-sebaq
- 1038 Didiler kim yâ Emîrû'l-mû' minîn
Ġayıb oldu Mâlik ü Sa° di hemîn
- 1039 Leşker-i İslâmdan beş pehlevân
Ġarq-hûn olub yatır anda hemân
- 1040 Çıkdı tağa Mâlik ü Sa° di revâ
Hâlimiz oldu za° if ey Murtażâ
- 1041 Döndi leşker yine tağın dibine
Kurdılar hayme serâ-perde yine
- 38b** 1042 Çıkdı dağa şîr-i Rabbü'l-° âlemîn
Ol mağāraya irişdi ol emîn
- 1043 Gördi ol pîri ki durmuşdı be-nâm
Luţf ile şîr-i Hudâ virdi selâm

- 1044 Didi pīr ey šāh-ı merdān-ı cihān
Mālike iriş ki qaldı bī-emān
- 1045 Geçdi ġārı ol yüze şīr-i Hūdā
Yetdi ol deryā kenārına revā
- 1046 Gördi kim hūn-āb-ı deryā mu^c temed
Leşleşe düşmiş kırılmış bī-^c aded
- 1047 Geldi ol deryādan āvāzı ġırīv
Geldi ol Sa^c di aparan nerre-dīv
- 1048 Hāyderiñ dutdı kemerinden hemīn
Qıuvvet itdi qaldıra yerden yaqīn
- 1049 Şīr-i Rabbü'l-^c ālemīn ol nāmdār
Çekdi qınından hemāndem Zü'l-feqār
- 1050 Urdı dīviñ başına çün şīr-i mest
İki nīme eyledi dīvi şikest
- 1051 Na^c re urdı şīr-i yezdān-ı cihān
Hem be-nām-ı Hāyy-ı Qayyūm-ı nihān
- 1052 Na^c resin işitdi Mālik Hāyderiñ
Bī-hoş olmışdı şadāsından anıñ

- 1053 Cān u gönli geldi ol dem özine
İki eliyle yapışdı gürzine
- 1054 Urdı bir na° re daḥı Mālīk hemīn
Na° resin işitdi şīr'l-° ālemīn
- 1055 Nāgehān bir dīv çağırdı el-fiḡān
Dur men ey dīvler size direm emān
- 1056 Kaça görüñ geldi şīr-i Kird-gār
Uş eline aldı tīḡ-i Zū'l-feḡār
- 39a 1057 Nāgehān irişdi bir dīv-i siyāh
Bir fīle binmiş çü kūhı Ra° d-i māh
- 1058 Na° re urdı Ḥaydere ḡatlin didi
Ben gelince yā ° Alī eglen didi
- 1059 Söyledi vü gözden oldı nā-bedīd
Var idi şahrāda bir mīşe ba° īd
- 1060 Gitdi ol dīv-i siyāhī bī-ruhā
Mīşeden aldı ele bir ejdehā
- 1061 Aldı geldi Ḥaydere ol nerre-dīv
Ejdehānı gördi Ḥayder bā-ḡırīv

- 1062 Söyledi dīve ° Alī-yi nāmdār
Uş benim elimde tīgi Kird-gār
- 1063 Ben ne pākım var ez-şīr ü peleng
Ejdehā vü dīv ü mār u yā neheng
- 1064 Zū'l-feḳārı çaldı dīve nāmdār
Ejdehānı dīvi biçdi çün hıyār
- 1065 Ser-nigūn şedd ü dīv ez-darb ° Alī
Hem be-fermān-ı Hudāvend-i ḡānī
- 1066 Öyle kim deryāya girdi hūn-dīv
Cünbüşe geldi o deryā-yı ḡırīv
- 1067 Mevc urdı ol deñiz eyledi cūş
Bir tütün çıkdı deñizden bā-hurūş
- 1068 Düşdi zulmāta zemīn ü āsmān
Bir āvāz işitdi Ḥayder ol zamān
- 1069 Didi kim dest-i nedīde yā ° Alī
Nice öldürdiñ bu dīvi yā velī
- 1070 Gir deñiz içine yā şīr-i Hudā
Ḥaḳ te° ālādan saña oldu nidā

- 1071 Çün ҡadem bařdı Emīrū'l-Mū' minīn
Ol deñiz oldu řağın rūy-i zemīn
- 39b 1072 şu kenārında hemān Mālik dilīr
Gürz ile dīvleri eylerdi řamīr
- 1073 Geldi deryādan hemān bir ejdehā
şağınursın kūh-ı ķāf-ı bī-ruhā
- 1074 Yedi başı var idi anıñ hemān
Arķasınañ attı yüz arşun revān
- 1075 Cümle-i deryāya serdār idi ol
Cümle āteř-bāz idi her ağız ol
- 1076 Dökdi āteř yeryüzine ejdehā
şağınursın yandı dünyā vü māfīhā
- 1077 Ditreği ol dem zemīn ü āsmān
Öyle kim Mālik anı gördi revān
- 1078 Gürzi şaldı ditredi ol dem hemīn
Řaçdı pīriñ öñüne ° aynū'l-yakīn
- 1079 Söyledi Mālike pīr-i nāmdār
Neye řaldıñ gürzi şaçdın bī-ķarār

- 1080 Didi Mālik ol zamān ey pīr-i ḥāl
Pehlevānı der-cihān-ı heftād sāl
- 1081 ° Amm-i peygamber ki Ḥamza idi hemīn
Ben āña qā'imaḳām idem yaḳīn
- 1082 Dünyāda çok dīv gördim bī-ruhā
Ḳırmışam dīvi pelengi ejdehā
- 1083 Buncalayın görmedim heybetlü çīn
Ejdehā vü dīv ü der rūy-i zemīn
- 1084 Ḳarşu gitdi ejdehāya Murtaẓā
İbn ° ammü'l-Ḥāfızīnü'l-Muṣṭafā
- 1085 Ejdehā od dökdi der deryā-yı ḳār
Şāh-ı Merdān çekdi ḳından Zü'l-feḳār
- 1086 Ejdehā söyledi ey ādemi zād
Ḳılıncından ḳorḳaram ya° ni çü bād
- 40a** 1087 Fikīr ḳılma ḳurtulursın ya° ni sen
Tā olunca der-cihān ez-bend men
- 1088 Zü'l-feḳārı çekdi ol şīr-i Ḥudā
Kesdi başını teninden ez-cüdā

- 1089 Na° re çekdi ejdehā urdı nefes
Hayderi ottuz kadem çekdi zī-pes
- 1090 Tökdi âteş Hayder üstüne hemîn
Şanki deryā yandı hem rüy-i zemîn
- 1091 Engdi Hayder ol dem ism-i Kird-gār
Biline urdı hemān bir Zü'l-feķār
- 1092 Ğarķ-ķūn oldı zu-deryā bā-ruhā
İki nīme oldı mel° ün ejdehā
- 1093 Kān tōkildi eyledi deryā ħurūş
Mevc urdı ejdehālar kıydı cūş
- 1094 Çıķdı deryādan hezāran şad peleng
Şīr ü kaplān hizber ü hem neheng
- 1095 Cümle âteş-bāz idi hercā-i nūr
Tōkdiler deryāya âteş ser-be-ser

- 1096 Şāğınursın yandı arz u gāh u māh
Yer ü gök oldu siyāhān-ı tebāh
- 1097 Zū'l-feḳār elinde ol şīr-i Hudā
Şāğına vü şolına çalar cüdā
- 1098 Yine geldi Mālik-i leşker güşād
Aldı gürzi eline mānend-i bād
- 1099 Na° re urdı hem be-fermān-ı İlāh
Her urışda kırkını eyler tebāh
- 1100 Tā ki aḫşām mağribe irişdi şems
Kalmadı deyyār dīv ü cinn ü kes
- 1101 Düşdi Mālik şāh-ı merdān pāyına
İşit imdi ḫaḫ te° ālā emrine
- 40b** 1102 Didi Mālik Ḥaydere ey şīr-gīr
Ḥaḫ te° ālā saña olsun dest-gīr

1103 Kim beni kırtardıñ ez-bend-i ħatar

Ol Ĥudāvend eylesün saña nazār

1104 Mālik-i ejderle ol düldüle-süvār

Ol pīriñ yanına yetdiler medār

1105 Sa° d Vakķāşı o pīrden şordılar

Anıñ aĥvālını ma° lūm itdiler

1106 Didi pīr ol dem eyā şīr-i Ĥudā

Sa° d Vakķāşdan hemān olġil āġāh⁶

1107 Öyle kim dutdılar anı gitdiler

Şehr-i Virāne anı yetürdiler

1108 Ol Süleymān-ı nebī zindānıdır

Şehr içinde bir mu'azzam kıyıdır

⁶ Mısra vezne uymamaktadır.

- 1109 Koydılar zindāna urdılar anı
Olgilin āgāh ey şīr-i ġānī
- 1110 Mālik-i Ejder Emīrū'l-mū' minīn
Tağdan endiler aşāğı ey emīn
- 1111 Leşker-i İslāma karşı geldiler
Haq te° ālā fazlına şükr itdiler
- 1112 Cümle leşker aṭa oldılar süvār
Düşdiler yola be-emri Kird-gār
- 1113 Gıtdiler menzil-be-menzil ey hümām
Yetdiler bir deşt-i şahrāya tamām
- 1114 Merġ-zār u lāle-i sebz ü çimen
Hem aḳar āb-ı revān mülk-i Hoten
- 1115 Şāh-ı merdān gördi nāgāh bir hışār
Kerkes ü bayġuşlar dutmış qarār

1116 Yok içinde ins ü cinn deyyār-ı nām

Budur ol Virāne şehri ve's-selām

41a 1117 Bildi Ḥayder bundadır Sa° d-i dilīr

Leşkeri dıṣḥāru gönderdi pezīr

1118 İndi Düldülden Emīrū'l-mū° minīn

Girdi Virān şehrine ol şīr-i dīn

1119 Hem Ebu'l-Mi° cen ü Mālik nāmdār

Mīr-i Seyyāfu vü Mīr Zinhar-ḥār

1120 Geldiler zindānıñ üstüne hemīn

Budur uş bend-i Süleymān nigīn

1121 Bir kuyudur çāh bī-ḥād u ḥisāb

Aşağısın ḥaḳ bilürdi bī-kitāb

1122 Şāh-ı merdān-ı cihān ol Murtaẓā

Bile bağladı kemendi bī-ḳazā

- 1123 Maḏhar-ı ĩmān kā' n-i mu' cizāt
Seydi 'ālem Resule's-şalāt
- 1124 Çün-ı kemendi baġladı şır-i Cihān
Pehlevānlar eline virdi revān
- 1125 Didi Bi'smi'llāhi-r-Raḥmāni-r-Raḥīm
Kuyuya endi be-fermān-ı ḳadīm
- 1126 İkiyüz yetmiş ' arec ḥalka kemend
Tā ki yetdi zīr-i cāha müstemend
- 1127 Dibine endi ' Alī-yi nāmdār
Gördi bir eyvan-ı pür-zīnet medār
- 1128 Hem ḳurılmış anda bir taḥt-ı ' azīm
Taḥtda oturmışdı bir pīr-i ḳadīm
- 1129 Eline dutmışdı bir mār-ı siyāh
Ejdehā destinde olurdı tebāh

1130 Hem öñünde var bir gürz-i girān

Na^c re urdı Һayderi gördi ^c ayān

41b 1131 Didi ādem cānıñdan doymışmısın

Cān u cisminden bī-zār olmışmısın

1132 Kim dağı yokdır saña bundan Һalāş

Gürzi aldı eline ol pīr-^c āş

1133 Eyledi gürzin Һavāle Һaydere

Kendini gizletdi Һayder ispere

1134 Çaldı gürzi Zü'l-feķāra nā-bekār

Gürzi yardı Zü'l-feķār-ı Kird-gār

1135 Öyle kim yarıldı ol gürz-i girān

Çıkdı gürziñ āteşi ender zamān

1136 Doldı āteş tütününden ol kuyı

Çıkdı taşra kuyudan merdār būyı

- 1137 Leşker-i İslām itdi el-fiğān
Şāh-ı Merdān içün anda el-emān
- 1138 Öyle āteş çıkdı kuyudan hemīn
Sağnursın yandı dünyā vü zemīn
- 1139 Kuyı içinde hemān şīr-i İlāh
Haq te° ālāya o dem kıldı penāh
- 1140 İsm-i a° zām okudı ol nāmdār
Emr-i haq āteş aña itmedi kār
- 1141 Na° re urdı hışm ile pīr ol zamān
Yediyüz dīv ejdehā geldi hemān
- 1142 Şāh-ı merdān üstüne tōkildiler
Hayderi görüb kamu ditreşdiler
- 1143 Didi pīr ol dem urıñ ne durasız
Rüstem-i dāstānı siz zār idesiz

- 1144 Didiler dīvler pīre ey ihtiyār
Uş budır şīr-i Hūdā-yı dād-gār
- 1145 Gücilen kaçdık elinden biz anıñ
Eyler idi cümlemizi ser-nigün
- 42a 1146 Cümle dīvler oldı ol dem nā-bedīd
Zü'l-feḳārı çaldı ol şīr-i mecīd
- 1147 İki pāre eyledi pīri bi-zār
Hem be-fermān-ı Hūdā-yı dād-gār
- 1148 Gıtdi āteş gıtdi zulmet der-cihān
Rūşen oldı ol kıuyı ender zamān
- 1149 Gördi bir ḳapu Emīrū'l-mū' minīn
Ḳapuya geldi ḳulaḳ virdi hemīn
- 1150 Gördi kim bir on gelürdi yā İlāh
Sen beni ḳurtar bu bendden pādīşāh

1151 Ey kerim-i bu'l-kerem ey Kird-gār

Ey cemi° ĩ halkasın sen dād-gār

1152 Ey tüvānā-yı başīri lem-yezel

Ey Hudā-yı cümle maḥlūka bedel

1153 Muştafānīñ ḥürmetiyçün ey Kerīm

Şāh-ı merdānı bana yetür muḳīm

1154 Çün münācāt itdi Sa° di nāmdār

İçerüye girdi şāḥib Zü'l-feḳār

1155 Şükr kıldı Ḥālīka Sa° d ol zamān

Düşdi Ḥayder ayağına der-zamān

1156 Bendiñ açdı Sa° d Vaḳḳāşīñ ° Alī

Ol Emīrū'l-mū' minīn şāh-ı velī

1157 Hem kemend dutub āvlara çıqdılar

Ḥāḳ te° ālā şun'ine şükr itdiler

- 1158 Sa^c d gördi leşker-i İslām-nām
Şordılar aḥvālını cümle tamām
- 1159 Hüküm kıldı şāh-ı merdān-ı dilīr
Düşdiler yola kamu mīr ü vezīr
- 1160 Gıtdiler çend ferseḥi rāh-ı ^c azīm
Gördiler bir çöl şahrā-yı kadīm
- 42b** 1161 Gördiler kim leşkerān-ı Hāverān
Elli darbından kamu virmişdi cān
- 1162 Bī-hisāb-ı ādem kırılmış bī-^c aded
Elli darbından be-fermān-ı şamed
- 1163 Fikre düşdi ol Emīrū'l-mü⁹ minīn
Gıtdiler üç ferseḥi yolu yakīn
- Kışsa-i penc rāh evvelki yola Mālīk-Ejderiñ gıtdigidir

1164 İşit imdi emr-i Hıyy-ı Kird-gār

Penc rāha yetdiler ey nāmdār

1165 Orta yerde vār bir tāş-ı ° azīm

Yazılı üstünde yā ism-i qādīm

1166 Olgilin āgāh ey bunda gelen

Yollarıñ dördi belādır bilgilin

1167 Kim gider bu yollara kim yā emīn

° Ākıbet görmez dağı dünyā yüzīn

1168 Biri ma° mūr yoldurur ey nāmdār

Kimse bilmez qandadır ey şehr-yār

1169 Māt qaldı şāh-ı merdān-ı cihān

Çār rāhı qanqıdır bilmez ° ayān

1170 Endi düldülden ° Alī-yi nāmdār

Cümle İslām leşkeri her ne ki var

- 1171 Hayme-i ħargāh çādır ķurdılar
 Girüben çādırlara oturdılar
- 1172 Aldı ābdest leşker-i İslām niyāz
 Ħayder ardınca ķamu ķıldı namāz
- 1173 Şaldılar şofra getürdiler ta°ām
 Yediler götürdiler cümle tamām
- 1174 Yatdı ins ü yatdı maĥlūk-ı cihān
 Leşker-i İslām yatdılar °iyān
- 43a** 1175 Girdi ġaflet yuķusına Murtażā
 Dişine girdi Muĥammed Muştafā
- 1176 Didi kim ey ibn-i °amm-i nāmdār
 Ğamm yeme ey şīr-i Ħayy-ı Kird-gār
- 1177 Leşkeri şay beş ķısm eyle emīn
 Böyle emr oldu ze-Rabbü'l-°ālemīn

1178 Herbirñiz bir yola ey Murtaẓā
Şol yola sen git be-fermān-ı Hūdā

1179 Yuẓudan uyandı ol şīr-i cihān
Leşker-i İslām ile heb şād-mān

1180 Leşker-i İslām ser-ā-ser ne ki var
Elli biñ İslām idi ey nāmdār

1181 Dört kemer-beste vü ol şīr-i ° Alī
Leşkeri beş böldi ol şāh-ı velī

1182 Virdi on biñ Mālike ey nāmdār
Aldı gitdi bir yola ol şīr-vār

1183 Hem Ebu'l-Mi° cene on biñ virdi zūd
Vardı gitdi bir yola emr-i vedūd

1184 Virdi on biñ Mīr-i Seyyāfa hemīn
Aldı gitdi bir yola ol şīr-i dīn

- 1185 Sa° d u Zinhār-ḥār ile on biñ sipāh
Düşdiler bir yola bi-emr-i İlāh
- 1186 Daḥı on biñ leşker ile Murtaẓā
Şol yola gitdi be-fermān-ı Hudā
- 1187 İmdi Mālikden işit bir dāstān
On biñ ādem bilece idi revān
- 1188 Gice gündüz gitdiler üçgün sefer
Nāgehān bir bāğa yetdiler meger
- 1189 Ҷapusını açdı girdi içeri
Merğ-zār u bāğ gördi rū-be-rū
- 43b** 1190 Bir ° acayib taḥt-ı zerrīn-i zer-nigār
Bāğ içinde kurulub ey nāmdār
- 1191 Ne ḥod ādem ne ḥū ins ü ne ḥū cān
Ne ḥū mūr u ne ḥū mār u ne yamān

1192 Tahtıñ üstünde yazılmışdı medār
Bu cihān kimseye qalmaz paydār

1193 Şāh Süleymāna beķāsı olmadı
Şāh İskender murādın almadı

1194 Bāķi oldır Kird-gār-ı lā-yezāl
Ol tüvānā-yı ĥakīm-i Zü'l-celāl

1195 Rāzıķ-i rezzāk ma° būd-i İlāh
Ĥālīķ-i leyl ü nehārı şems ü māh

1196 Ol gice ol bāğda kıldılar ķarār
Gün ki çıķdı yine oldılar süvār

1197 Yüridiler ta ki çaşt ve'd-duhā
Nāgehān toz oldu ķarşudan revā

1198 Leşker-i İslām ditreşdi hemān
Bunlara irdi ķazā-yı āsmān

- 1199 Çıkdı tozdan iki biñ kurtlar rehā
Şağınursın her biri bir ejdehā
- 1200 Her biriniñ şāhları başı çü tīg
Leşker-i İslāma yetdiler dirīg
- 1201 Na° re urdı Mālik-i leşker-güşād
Gürzi aldı eline mānend-i bād
- 1202 On biñ atlun çün kılınclar urdılar
Kurtlarıñ elinde ° aciz kaldılar
- 1203 Şındı İslām leşkeriniñ tīgleri
Nīze vü hancer ü hem cümle varı
- 1204 Kurtlara kār itmedi şemsīr ü tīg
Leşker-i İslām oldu bī-dirīg
- 44a** 1205 Urdı kurtlar leşker-i İslāma şāh
İtdiler İslāmı cümle şāh şāh

1206 Ne hū ādem aldı ne at ey emīn
Ėayr-ı Mālik emr-i Rabbū'l-° ālemīn

1207 Mālikin atın daı öldürdiler
Cānına yetmiş cerāat urdılar

1208 Düşdi leşler içine Mālik hemīn
İşit imdi emr-i Rabbū'l-° ālemīn

1209 almadı deyyār ez-İslāmiyān
Yine ayıtdı o urtlar der-zamān

1210 İşidiñ Mālikden imdi bir aber
Yatdı bī-od tā ikindüye adar

1211 Özine geldi vü yetmiş zamı var
Durdı ayaa hemāndem şīr-vār

1212 On adem gitmez düşerdi ber-zemīn
Bir maāra gördi ol demde yaīn

- 1213 Girdi ol ġār içine Mālik bizār
Düşdi bī-ħod zaħmden ol bī-ķarār
- 1214 Yaralarından aķar āb-ı revān
Ne yuķu gelür ne ħod ārām-ı cān
- 1215 Fikre düşdi zaħm-i derdinden hemīn
Ėaflet uyķusu anı aldı yaķīn
- 1216 Öyle kim yuķuya gitdi ejderi
Dişde ġördi Muştafa peygamberi
- 1217 Sürdi Mālik zaħmına destin Resūl
Ol Ėabību'llah ol kā³ in-i uşūl
- 1218 İşit imdi emr-i Rabbū'l-^c ālemīn
Ol Resūlün ħātırıyçün ey emīn
- 1219 Mālike el sürdü çünki Muştafa
Emr-i Ėāķķ Mālik hemān buldı şifā

44b 1220 Şağınursın ne hū zaḥmı var idi

Ne hū leşker bilesince var idi

1221 Muştafa dimiş idi yā pehlevān

Şol ele biryol gider olgil revān

1222 Durdı ol dem hem be-fermān-ı İlāh

Gürzi aldı çignine oldu ber-āh

1223 Düşdi şol yol üzre Mālik ey emīn

Nāgehān bir köye irişdi hemīn

1224 Sāve adlu ol köye dirler idi

Hük-m-i Cemşīd anlara işler idi

1225 Girdi köye Mālik-i Ejder medār

Bir ive oldu konağ ol nāmdār

1226 Şordılar qandansın ey şīr-i dilīr

Didi bāzergān idim ˆālī nazīr

1227 Bî-ḥisāb aspāb u māl u yüklerim

Akçe-i rızķım var idi kullarım

1228 Kurtlar uğradı bize cümle hemîn

Kırdılar öldürdiler bizi yakîn

1229 Gücilen ben kaçuben kurtulmuşam

Tā bu menzile kadem yetürmişem

1230 Pes getürdiler aña ol dem ta° ām

Yedi içdi Māliki ejder tamām

1231 Yatdı köyde ol gice Mālīk hemîn

Erte olunca yine bindi yakîn

1232 Şaldılar yola hemāndem Mālīkī

Hāverān yolına yalğuz ey Zekī

1233 Düşdı yola Mālīk-i leşker-güşād

Tā gün orta şehre irişdi çü bād

1234 Şehre yaqun bir yere irdi hemîn

İşit imdi emr-i Rabbü'l-° âlemîn

45a 1235 Karşudan toz oldu görindi ğubār

Çıkdı tozdan ol zamân elli süvār

1236 Cümlesi kızdır be-fermân-ı qadīm

Mālike irişdiler cümle remīm

1237 Mālik ol dem anlara baqdı medār

Gördi bir kız bunlarıñ içinde var

1238 Kız degil ādem degil yā ins ü cān

Bir ° acāyib māh rüy-i bī-zamān

1239 Gözleri şem° -i şeb-efrüz-ı dilīr

Zülf-i müy1 ° anber-efşān-ı pezīr

1240 Kaşları çün qāb-ı qavseyn-i cihān

Şaçları çün şeb-i rüy āh1r zamān

- 1241 Lebleri āb-ı hayāt-ı bī-miṣāl
Dişleri incū dehānı ҡandbāl
- 1242 Hüsñ ruḥsārı çü ve'-şems-i duhā
Hūrı nisbet hem peri-ruḥ innemā
- 1243 Şems anı görende dutardı niķāb
Ay añā baķmaķa eylerdi hicāb
- 1244 Hūbları °ālem anıñ barmaķına
Degmez ola bil ki bir dırnaķına
- 1245 Adı Gülçehre idi anıñ be-nām
Hüsñüne ay u güneş nūr-ı ğulām
- 1246 Mālīk añā °āşık oldu bī-ķarār
Duķtere didi hemāndem yā nigār
- 1247 Gizme dışķaruda ey serv-i revān
Saña yaman göz deger bilgil °ayān

- 1248 Kız ki gördi Mālîki hem gürzini
Gürze māt oldu unutdı özini
- 1249 Sürdi atın gitdi ol duḡter yaḡîn
Yetdi bir ṭāḡ dibine ol nāzenîn
- 45b 1250 Ol tāḡa āhen-rübā dirlerdi nām
Var içinde bir kilīsa ey hümām
- 1251 Hem kilīsa içre bir ḡubbe siyāh
Anı düzmişdi Süleymān pādīṣāh
- 1252 Var idi bir dīv-i ° ifrīt-i be-nām
° Āleme ḡulmi doḡunurdu tamām
- 1253 Anı dutmışdı Süleymān-ı nebī
Bende urmışdı hemān ol mel° ūni
- 1254 Kimseye tā kim ziyānı degmesün
Kimse anı ḡurtaruban almasun

1255 Hem tılsım itmişdi çevresinde dāl
Ol Süleymān-ı nebiyy-i Zü'l-celāl

1256 Bir siyāh demür kubbe düzmiş idi
Kubbe içre dīvi bend itmiş idi

1257 Hem yavūz sehḥār idi ° ifrīt-i dīv
Şāhib-i mekr idi bed-fi° l-i ğırīv

1258 Sihr iderdi Cemşīde ol nā-tamām
Hāk benim der idi ol tuḥm-ı ḥarām

1259 Ol dīve Cemşīd inanmış idi
Kird-gār-ı Ḥayy unutmış idi

1260 Eylemişdi çār şad büt ol la° ĩn
Ol siyāh kubbede koymışdı hemīn

1261 Anlar eylerdi aña ḥamd u sipās
Bağlamışdı küfr-gīn içre esās

- 1262 Ya' ni kim dört yüz Hudā'sı var idi
Cemşīd anlar emrine der-kār idi
- 1263 Duḡteri Cemşīd ol Gülçehre nām
Anda giderdi tavāfa ve's-selām
- 1264 Mālike uğradı yolda ol nigār
Hem be-fermān-ı Hudā-yı Kird-gār
- 46a 1265 Yetdi ol āhen-rübāya nāzenīn
Hem tavāf itdi vü qayıtdı hemīn
- 1266 Yine döndi şehre duḡter ol zamān
Çıkdı tahtında oturdı ol hemān
- 1267 Mālike hem gürzine olmışdı māt
Duḡteri Cemşīd Gülçehre nebāt
- 1268 Atasına didi ey Cemşīd-i şāh
Ey şehi iklīme sen püşt ü penāh

1269 Ben ʔavāfa gider idim ser-be-ser

Ya^c ni ol āhen-rübāya ey peder

1270 Yolda gördim bir ^c acayib pehlevān

Hem şicā^c -ı şāhib-i gürz ü girān

1271 Almışıdı çignine ol bir ^c amūd

Ṭāg u ṭāşa ursa eyler idi ḥürd

1272 Mālikin hem ḫadd u ḫametiñ didi

Nice kim görmiş idi şerḫ eyledi

1273 Öyle kim işitdi ol Cemşīd şāh

Mālike on aṭlu gönderdi ber-āh

1274 Kim nice ādemdir anı göreler

Cemşīdiñ ḫidmetine getüreler

1275 Geldiler bāzāra ol demde hemīn

Māliki gördiler ol demde yaḫīn

- 1276 Söylediler Mālike ey pehlevān
Gel seni okur şehenşāh-ı cihān
- 1277 Geldi Mālik anlar ile fī-kelām
Cemşīdīñ hīdmetine anda tamām
- 1278 Girdi Mālik içerü anda hemīn
İşid imdi emr-i Rabbü'l-° ālemīn
- 1279 Şordı Mālikden o dem Cemşīd şāh
Kankı yirden gelişīñ eyle āgāh
- 46b** 1280 Didi bāzergān idim ° ālī-cenāb
Māl u espābım ki bī-ḥadd u ḥisāb
- 1281 Sefere çıkdım ki tā Hāver-Zemīn
Rast geldim kırtlara yolda hemīn
- 1282 Kullarım cümle tavārım kırdılar
Baña daḥı çok cerāḥat urdılar

- 1283 Uş budır hâlim eyâ şâh-ı cihân
Vâkı^c mden ser-be-ser olgîl^c ayân
- 1284 Didi kim adıñ nedir söyle bilem
Didi kim adım benim Hamân-ı Rûm
- 1285 Didi Cemşid aña kim ey nâmdâr
Pehlevân ol pây-i tahtında medâr
- 1286 Vireyim mâl u hazîne ben saña
Ger ki hizmet eyler isen sen baña
- 1287 Hamân ol dem Cemşide kıldı du^c â
Pây-i tahtında karar dutdı revâ
- 1288 Ya^c ni kıızı hatrı içün Cemşidiñ
Pehlevân oldu aña Mâlik hemîn
- 1289 Giçdi on gün ortadan ol dem medâr
Geldi eyyâm-ı bahâr hoş merg-zâr

- 1290 Çıkdı seyrāna o dem Cemşīd šāh
Bilesince duḡter ü mīr ü sipāh
- 1291 Yetdiler bir merg-zāra ḡondılar
Taḡt-ı ḡayme pādīšāhı ḡurdılar
- 1292 Çıkdı taḡta šāh-ı Gölçehre nigār
Ḡarşu durdı leşkeri her ne ki var
- 1293 Var idi bir pehlevān Şāpūr-nām
Hem zeber-dest kāfir idi fī'l-kelām
- 1294 Cemşīd aña virmiş idi duḡterin
Anıñ içün pehlevān idi güzīn
- 47a 1295 Yok idi hemtāsı hergiz pehlevān
Cemşidiñ taḡtına ḡarşu ol zamān
- 1296 Söyledi Cemşīd Şāpūra hemīn
Kim durur ḡarşusına dura yaḡīn

1297 Her kim itse seni aţdan ser-nig n

Vir rem G l ehremi a a bug n

1298 Var idi bir pehlev n-ı k r-g r

Adı Ferh d-ı h ner-mend-i dil r

1299 P di  ha ol zam n kıldı du   

 ar u durdı   p ra ol r -be-r 

1300  ki   r-i pehlev n-ı n md r

N ze-ber-n ze urı dılar med r

1301 Dutdı ol   p r Ferh d  hem n

Ser-nig n yı dı a ından ber-zem n

1302  erm-s r oldu o dem Ferh d-n m

Yire tikdi g zini ma c b tam m

1303 Endi a ından yire   p r-n m

Secde kıldı Cem  de  ar u tam m

- 1304 Var idi bir pehlevān Īrmān-nām
Karşu durdı Şāpūra anda be-nām
- 1305 Nīze-ber-nīze urışdılar hemīn
Cemşīdin öñünde ol demde yaqīn
- 1306 Yıkdı Şāpūr anda Īrmānı yire
Bārek-Allāh söylediler Şāpūra
- 1307 Didi aḥsen Şāpūra Cemşīd şah
Leşker ü mīr ü ḥaşem cümle sipāh
- 1308 Rehberī dīn ol Ḥabīb-i lā-yenām
Seyd-i   ālem Resūle e's-selām
- 1309 İşit imdi bir   acāyib dāstān
Şıçradı ol demde Mālīk pehlevān
- 47b** 1310 Na  re urdı Şāpūr-ı s gdi hemīn
Ey siyah-r  n -bek r  b -yaq n

1311 Uş benim saña Һarīf ey nāmdār

Göstereyim saña arlık kār u zār

1312 Depdi atın Mālike Şāpūr-nām

Hem yayan idi o Mālik ve's-selām

1313 Şıçradı ol Mālik-i leşker-güşād

Dutdı Şāpūrıñ kemerinden çü bād

1314 Atı üstünden getürdi hemçü şır

Yere urdı Cemşīd öñünde pezīr

1315 Bī-Һod oldı anda Şāpūr-ı süvār

Tā bir aş bişince oldı bī-қarār

1316 Mālike söyledi ol Cemşīd şāh

Destiñe yüz āferīn ey yüzi māh

1317 Mālike Gülçehreyi virdi revān

Һil° atı Һaftān-ı māl-ı bī-girān

1318 Ȑoy yarağın itdiler anda hemîn

Rûşenâ oldı tamâm rûy-ı zemîn

1319 Yedi gün yedi gice Ȑoy itdiler

Mâlike Cemşîd kıızıñ tapşurdılar

1320 Gerdege girdi çü Mâlik nâmdâr

Yâdına düşdi Resûl-i Kird-gâr

1321 Hâķ te° âlâ emrini şındırmadı

Degmedi Gülçehreye el urmadı

1322 Tâ ki gelsün bunda şîr-i Kird-gâr

Şehr-i İslâm eylesün ol nâmdâr

1323 Hâķ te° âlâ buyrığını Murtażâ

Gerdege Ȑoysun hem ol şîr-i Hüdâ

1324 İşit imdi çünķi Şâpûrdan haber

Mâlike çün mekr kıldı pür-hüner

- 48a 1325 Mālike oldu muşāhib ol la^c ın
Mekr ile ol nā-bekārı bī-yaqīn
- 1326 Mālike qurbān iderdi cān u dīl
Ol la^c ın Şāpūr-ı bed-baht-ı hacil
- 1327 Pādīşāh idi hem ol Şāpūr-nām
Şehr-i Cemde ol la^c ın-i nā-tamām
- 1328 Yedi biñ leşkerlere serdār idi
Cümle Şāpūr emrine der-kār idi
- 1329 Leşkerine didi Şāpūr-ı la^c ın
Cübbe cevşen giydiler anda hemān
- 1330 Yazıya gönderdi anları tamām
Mālike mekr itdi ol tuḥm-ı ḥarām
- 1331 Mālike geldi didi ol ḥīle-bāz
Gel gidelüm āva ey Hamān be-nāz

- 1332 Mālîki yoldan çıkardı ol la°'ın
İşit imdi emr-i Rabbü'l-° âlemîn
- 1333 Bindi ata Mālîki leşker-güşād
Aldı gürzi çignine ol hemçü bād
- 1334 Şāpūr u Mālîk hemāndem gitdiler
Altı fesraḡ tā ki yola gitdiler
- 1335 Nāgehān toz oldı qarşudān ğubār
Toz içinden çıkdı yetmiş biñ sūvār
- 1336 Yeryerinden el kılnca urdılar
Mālîkî ol dem araya aldılar
- 1337 Çekdi tîġi anda Şāpūr-ı la°'ın
Ḥamle kıldı Mālîke ol bî-yakîn
- 1338 Öyle kim gördi o Mālîk pehlevān
Aldı ol dem eline gürz-i girān

1339 Urdı bir na° re be-nām-ı Kird-gār

Urdı gürzi Şāpūra ol nāmdār

48b 1340 Ser-nigūn itdi o Şāpurı hemīn

Urdı gürzi leşkere Mālik yaķīn

1341 Urdı gürzi leşkere ol bī-ruhā

Na° re urdı şaġınursın ejdehā

1342 Her urışda ottuz ottuz beş la° ĩn

Gürz ile yıķardı Mālik bil yaķīn

1343 Öyle urdı gürzi Mālik pehlevān

Şalmadı deyyār-ı ez-leşker hemān

1344 Girü döndi Mālik-i leşker-güşād

Raĥt u espābı vü şan olmış çü bād

1345 Geldi Cemşīd yanına ol nāmdār

Söyledi aĥvāli bir bir řīr-vār

1346 Leşkeri yalguz nice kırdı yaķın
Āferīnler söyledi Cemşīd hemīn

1347 Virdi hil^c āt Mālike Cemşīd şāh
Virdi on biñ Mālike leşker sipāh

1348 Virdi Cem şehrini Mālike hemīn
Şāpūr anda hūkm iderdi bil yaķın

1349 Mālike itdiler ol demde yaraķ
Leşkeri on biñ sipāh idi nazaķ

1350 Cemşīdiñ duķteriñ aldılar bile
Mālik ile düşdiler ol dem yola

1351 Gıtdiler on gün gice gündüz müdām
Yetdiler Cem şehrine ol dem be-nām

1352 Şehr-i Cemde Mālik oldu pādişāh
Bilesince duķter ü cümle sipāh

- 1353 Her gice Mālik bī-ḥükm-i kār-sāz
Yarı gice alur idi dest-namāz
- 1354 Tā seher vaḳti namāz kılur idi
Ḥaḳ te° ālā buyruḡın dutār idi
- 49a 1355 Geçdi bir ay ortadan anda hemīn
İşit imdi emr-i Rabbü'l-° ālemīn
- 1356 Bir gice Mālik kılur idi namāz
Ḥaḳ te° ālāya ider idi niyāz
- 1357 Cemşīdiñ duḡteri anı gözlemiş
Mālikiñ aḡvālını çün añlamış
- 1358 Bildi kim duḡter Müselmāndır hemīn
Ra° i kıldı özine ol kız yaḳīn
- 1359 Tā ki yarın çıḳdı ḥurşīd-i cihān
° Ālemī itdi münevver ol zamān

- 1360 Tā ki çāşt oldı vü çekildi ta^c ām
Gör ne kıldı Mālike duḡter be-nām
- 1361 Şaldı bī-hoş-dār ta^c āma kız hemīn
Duymadı kes ġayr-i Rabbü'l-^c ālemīn
- 1362 Yedi Mālik tā doynca ez-taām
Bī-hoş oldı işidiñ şerḡ-i kelām
- 1363 Kız hemānden Māliki bend eyledi
Pale-heng zincīri ile baġladı
- 1364 Māliki zindāna şaldı kız hemīn
Duymadı kes ġayr-i Rabbü'l-^c ālemīn
- 1365 Var idi bir Ḳal^c a kim zindān idi
Hem rabi^c -i ḡasin aña dirler idi
- 1366 Var idi içinde bir mel^c ūn be-nām
Adı keş şayd-ı serādık nā-tamām

- 1367 Aña t p şurdu hem ndem M lik 
Urd  meyd na o mel   n-i Zek 
- 1368 K z bil rdi M liki anda yak n
Bilmedi kes  ayr-ı Rabb 'l-   lem n
- 1369 C mle  sl m-ı H d vend-i cih n
 aklasun d ny da ez-mekr-i zeb n
- 49b** 1370 K z kay td  atasının yanına
Gi di oturd  hem ndem ta tına
- 1371  ord  k zd n M lik  Cem  d   h
Didi ata  astadır M lik fen 
- 1372 B   uz rd r  ehr-i Cemde ol dil r
  r  ad b t a a olsun dest-g r
- 1373 Acu   geldi hem n Cem  d   h
S yledi kim k zına ey r -siy h

1374 Ne içün Hamāna h̄idmet itmedin

Nā mizācdır aña ° izzet itmediñ

1375 Tūr buradan gitgilin ey bī-şafā

At ile tīg zende hīç yokdır vefā

1376 Korkusından duḡteri Cemşīd şāh

Bindi aṭa leşker ile rū-be-rāh

1377 Gıtdiler hem şehir-i Cemde kaldılar

Duḡter ü leşker ferāḡat buldılar

1378 Mālikī zindānda koy ey nāmdār

Başlayam bir yenñi kışşa uş medār

1379 Şafī° i-üm̄met Ḥabīb-i lā-yenām

Ḥafızü'l-ḡurān Resūle e's-selām

İkinci yola ĩmām 'Alīnin gitdigidür

- 1380 Söyleyim ez-faẓl-ı ḥanān-ı ẓadīm
Şimdi Bi'smillāhi-r Raḥmāni-r Raḥīm
- 1381 İsmu'llāh nām-ı yektādır be-nām
Ḥayy-ı Ẓayyūm u dūd-ı lā-yenām
- 1382 Ol Ḥudādır Kird-gār-ı bā-şafā
Hem Resūlidir Muḥammed Muştafā
- 1383 Vir şalavāt okuyam bir dāstān
Kim ne mu^c ciz gösterir Ḥayder hemān
- 50a 1384 Penc-rāhdan çünki ayrıldı ° Alī
Gitdi üç menzīl be-fermān-ı velī
- 1385 Rūz-ı çārım şīr-i yezdān-ı cihān
İrelü beş ḥāneye irdi hemān
- 1386 Özi daḥı düldüle bindi hemīn
Leşker-i İslām ile on biñ yaḳīn

1387 Nāgehān görindi bir hoş merg̃-zār

Hem aḳar āb-ı revān u bī-ḳarār

1388 Gider idi şād u ḳām şīr-i cihān

Geldi beş ḥāneçiler itdi fiḡān

1389 Dād u bī-dād ey Emīrū'l-mū' minīn

Ejdehālar menzilidir bu hemīn

1390 Yetmiş adam yediler vü aṭlarıñ

Ne sümügün ḳoydılar ne etleriñ

1391 Ḥayrete düşdi Emirū'l-mū' minīn

Geldi dāḡın dibine ol şīr-i dīn

1392 Leşkere ḥükm itdi ḥayme ḳurdılar

Bārgāha girüben oturdılar

1393 Sürdi dāḡa Düldüli şīr-i İlāh

Yālñız ḳanber bilesince sipāh

- 1394 Bir zamānda dāğın üzre çıkdılar
Bir ° acayib deşt-i şahrā gördiler
- 1395 Tahtın üstünde oturmışdı hemîn
Ejdehāyı fîli kûşı hem laîn
- 1396 Ağzın açsa kıysalar ol ejdehā
Hayder ü leşkeri utar bā-ruhā
- 50b 1397 Ağzı dolmaz cümlesinden bil henüz
Ağzın açdı Haydere karşı rumûz
- 1398 Engdi Hayder ol dem ism-i Kird-gār
Çekdi kınından hemāndem Zü'l-feķār
- 1399 Ejdehānı başına urdı hemîn
İki nîme eyledi ol dem yakîn
- 1400 Öyle kim kânı yere akdı medār
İşit imdi emr-i hayy-ı Kird-gār

1401 Dāğ u dāş ol demde tekrār eyledi

Yer ü gök ol demde ikrār eyledi

1402 Çok sükür Allāha ey şîr-i Hudā

Kim bizi kırtardıñ ez-cevri belā

1403 ° Ācîz olmışdık çü zîr-i pâyına

Bu la° ĩn-i ejdehānıñ kārına

1404 Hağ seni cümle kazādan şāhılasun

Cümle-i küffārı a° dā eylesün

1405 Kim seni sevse cihānda ya ° Alī

Haşrı kıysun seniñ ile yā velī

1406 Kim saña yaman dirse dünyāda

Āhiretde tamuya bî-şek gide

1407 Sensen ol Hayder ki şîr-i Kird-gār

Hele ataşa ne ki didi dād-gār

1408 İbn-i   ammi Mu taf sın y    Al 

La mike la m  v  hem   r-i  an 

1409  erm-s r olsun ze-der-g h  H d 

Kim yam n s yler sa na y  Murta  

1410 İ it imdi emr-i Rabb 'l-   lem n

Mevce geldi d   u d   anda hem n

1411 Geldi on bi  ejdeh y  f l-k  

D rt ya nadan H ydere kıldı  ur 

SÖZLÜK

A

Acuğ: Hiddet, gazap, öfke, üzüntü

Āgāh: Bilgili, haberli, uyanık

Āhen: Demir, zincir, kılıç

Āhenīn: Demirden yapılmış, demir gibi

Aḥsen: pek güzel

Aḥtarmak: Aramak, araştırmak

Aḳvāl: Sözler

Aparmak: Götürmek, alıp götürmek

Ārām: Durma, eğlenme, dinlenme

Aşḥāb: Sahipler

Āsmān: Gök, semâ

Aspāb: Elbise, çamaşır

A° dā: Düşmanlar

B

Bā: Bazı Arapça ve Farsça kelimelerin önüne gelerek zarf fonksiyonunda şekiller yapan "ile" anlamında ön ek.

Bād: Rüzgâr, yel

Bārgāh, Bārgēh: yüksek huzur, padişah huzuru, otağ

Başīr: Görüp anlayan

Bāz: Geri, gerisin, tekrar, yeniden

Bāzergān: Bazirgān, tâcir

Ba^c īd: Uzak, ırak

Be: Farsça edattır ile anlamına gelir

Bedīd: Meşhur, görünür, açık, meydanda

Behişt: Cennet

Be-nām: Adlı, isimli, adlandırılmış

Be-nāz: Nazlı

Bend: Bağ, zincir

Bengzer: Benzer

Berd: soğuk

Bermiyān: Ezberleyen

Bezār: Bıkmış, usanmış, bezmiş

Bī: Farsça ve Arapça kelimelerin başına gelen ve dilimizdeki "-siz,-mez" eklerin anlamını karşılayan ön ektir.

Bī-dād: Zulüm, işkence

Bīdār: Uyanık, uymayan

Biḥār: Denizler

Buğz: Kin, nefret, düşmanlık

Bular: Bunlar

Cā: Yer, mevki, makam

Cānib: Taraf, cihet, yan

C-Ç

Cemm: Büyük sayı, çokluk, kalabalık

Cemm-i ğafîr: Kalabalık topluluk

Cerāhat: İrin, yara, cerrahlık

Cevlān: Gezinme, dolaşma, dolanma

Cevr: Haksızlık, ezâ, cefâ, eziyet

Cevşen: Zıhırlı giysi

Cüş: Çoşku, kaynama

Cüdâ: Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış

Çağ: Vakit

Çarh: Tekerlek, çarkı felek, felek,

Çend: Birkaç, kaç

Çetr: Gölge, şemsiye

Çigin: Omuz

D

Dād: Adalet, doğruluk

Dād-gār: Adil, doğru

Dam: Çatı, tavan, teras, ev

Dān: Kelimelerin sonuna gelerek yer, mahfaza, kap ve âlet isimleri yapar

Dānā: Bilen, bilici, bilgiç

Dār: Ev, yurt, sahip olan, bulunduran, dar ağacı

Dāstān: Destān

Daş: Taş

Dehān: Ağız

Depmek/tepmeğ: Sıkıştırmak, sokmak, doldurmak

Derāz: Uzun

Dervāze: Ana kapı, kale kapısı, şehir kapısı

Dest: El

Dırnağ: Tırnak

Dil: Gönül

Dilīr: yürekli, cesur, yiğit

Dirīg: Esirgeme, elinden geleni yapan

Diş: Düş, rüya

Don: Kıyafet

Dū: İki

Dūd: Duman

Ḍuḥā: Kuşluk vakti

Duḥter: Kız

Dūzaḥ: Cehennem

Dügün: Düğün

Düz: Eğri olmayan, doğru olan her hangi bir şey

Düzmek: Dizmek, düzene koymak, sıraya koymak

E

Emrive: Emrine

Ender: daha, nadir, çok seyrek ve az bulunan, içinde

Envār: Ziyâlar, aydınlıklar, ışıklar

Ergavān: Erguvan denilen kırmızımıtrak bir çiçek

Erte: Erken

Eyyām: Günler, gündüzler

-Ez: Türkçe-den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.

F

Fī: İçinde

Fikre salmak: Hatırlamak

Fi° āl: İşler

Fi° l: İş, eylem

G-Ğ

Gāh: Zaman bildiren edat

Ġār: Mağara

Ġarķ: Suya batma, batırma, boğulma, boğma

Ġavġā: Kavga, dövüşme, vuruşma, gürültü, harp, savaş

Gedā: Dilenci, yoksul

Geşt: Dolaşma, gezinti

Giriftār: Yakalanmış, tutulmuş, esir

Ġubār: Toz

Ġulām: Köle, genc

Gümān: Zan, şüphe

Gürz: Ateşli silâhların icadından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper

H

Ĥacel: Utanma, utanıp şaşırma

Ĥalāik: Yaratılmışlar, Halayık

Ĥamīr: Hamur, maya

Ĥār: Diken

Ĥattar: Tehlike

Ĥayber: Hz. Muhammed'in Hayber vak'ası'nda ganîmet olarak aldığı bir eşeğin adı

Ĥayme: Çadır

Ĥayy: Diri, canlı, Allah'ın adlarındandır, diri, canlı

Heftād: Yetmiş

Hemāndem: O anda

Hemīn: bu, işte bu

Hem-rāh: Yoldaş, yol arkadaşı

Hemtā: Eş, benzer, denk

Hergiz: Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir sûretle

Hezāran: B lb ller, Binler, binlerce

Hışm: Kızgınlık,  fke

Hil  at: Kaftan

H b: G zel, iyi

H d: Kendi

Hud : Allah

Hud vend: Tanrı., Padişah; efendi

H n: Kan

H n-h r: Kan i en

Hurd: K   k, ufak; kırık;  nemsiz

Hurş d: G neş

Hur ş: Coşku, coşma

H c m: Saldırış, saldırma

H m m: Himmetli, bir işe sımsıkı sarılıp o işi başaran

H ner: M rifet, bilme, ustalık

H ner-mend n: Marifetli, h nerli

 

 bn-i   amm: Amca oğlu

 btid : Başlangı , başlama

 htiy r: Se me, se ilme

 hv n: S dık, samim , candan dostlar

K

Ḳadd: Boy

Ḳadem: Ayak, adım

Ḳamer: Ay

Ḳāmet: Boy

Ḳamu: Bütün, hep

Ḳand: Şeker

Ḳandan: Nereden

Ḳanı: Hani, nerede

Ḳankı: Hangi

Ḳaranḳu: Karanlık

Kār-sāz: İş yapan, becerikli

Ḳayıtmak: Geri dönmek, avdet etmek

Ḳayyūm: Allah

Ka° be: Beytullâh

Kebīr: Büyük, ulu

Kemer-beste: Kemerle bağlanmış, hizmete hazır olan

Kenīz: Cârîye, halayık

Kerān: Uç, son, nihayet

Ket-Ḥudā: Kâhya

Kevn: Olma, var olma, varlık, vücut

Ḳılnc: Kılıç

Ḳıtāl: Savaş, birbirini öldürme

Kirām: Soyu temizler, cömertler

Kūh: Dağ

Kūh-ı ḳāf: Kafdağı

Kūh-sār: Dağlık yer

Kūs: Kös, büyük davul

Küffār: Kafirler

Kūhen: Eski

L

Laḥm: Et

Lāt: Put adı

La^c ĩn: Lanetlenmiş

Leb: Dudak

Leyl: Gece

Licām: Gem

M

Māfihā: Dünya ve dünyanın içinde olan her şey anlamına gelir.

Māh: Ay

Mānend: Benzer, eş

Mār: Yılan

Māt olmak: Şaşkın

Medār: Yörünge, dönünce, vesile, vasıta

Mekr: Hile

Menāt: Put adı, sanem

Mevc: Dalga

Mezāk: Tat alma, lezzet duyma, tat, lezzet

Mīr: Emir, baş, kumandan

Muhtār: İhtiyâr eden; seçilmiş, seçkin

Mūr: Karınca

Musahhar: Teshir edilmiş, ele geçirilmiş

Muşāhib: Biriyle musâhabe eden, sohbette bulunan

Mūy: Kıl

Mu° in: İâne eden, yardımcı

Mu° temed: Güvenilir

Mücrimîn: Cürüm işlemiş olanlar, suçlular

Müşteri: Jüpiter gezegeni

Müznibîn: Günah işleyenler, suç işleyenler

N

Nā-: Genellikle Farsça, bazen de Arapça sıfatların başına gelerek Türkçede "olmayan, değil" anlamını karşılar.

Nā-bekār: İşsiz, işe yaramaz

Nāgehān: Ansızın

Nāmver: Ünlü

Nazīr: Benzer, eş

Nebāt: Nöbet şekeri., Toprakta biten çıkan her türlü şey, bitki

Neçe: Ne kadar, kaç

Nedā: Çiy, rutubet, nem

Nehār: Gündüz

Neheng: Timsah

Nışf: Yarı, yarım

Nigār: Resim, Put, Sevgili

Nihān: Gizli, saklı

Nīme: Yarı, yarım, buçuk

Nīze: Kargı, mızrak, süngü, harbe

Nüh felek: Dokuz gök

O-Ö

Olup: Olmuş

Ög: Ön, reis, baş, ileri gelen

Öz: Kendi; bir kimsenin benliği, kendi manevi varlığı, nefis

P

Pā: Ayak

Pāy: Ayak, dip

Peleng: Leopar, kaplan

Pelīd: Pis, mundar, alçak, rezil

Penāh: Sığınma, sığınacak yer

Penc: Beş

Perverd-gār: Allah

Pezīr: Kabul eden

Püşt: Sırt, arka

R

Raht: At takımı; yol levâzmı; döşeme ve ev takımı

Rāzıķ: Rızık veren

Rā^c īy: Çoban

Reh-nümā: Yol gösteren, kılavuz

Renc: Ağrı, sızı, zahmet, eziyet, sıkıntı

Res: Erişen, yetişen, ulaşan

Revā: Yakışır, uygun, yerinde

Revān: Yürüyen, giden

Rū: Yüz

Rū-be-rū: Yüz yüze

Ruşenālanmak: Aydınlanmak

Rūz: Gün, gündüz

Rzzāk: Bütün mahlûkların rızkını veren Allâh

S

Şad: Yüz sayısı (100)

Şad-hezārān: Yüz bin

Şağīr: Küçük

Sāl: yıl

Şalābet: Sağlamlık, peklik, katılık

Şalmak: Bırakmak, elden atmak

Şāni^c : Yapan, Yaratıcı, tanrı

Sebağ: Ders, öndül

Sebze-zār: Çimenlik

Sefīd: Beyaz, ak

Seḥḥār: Büyüleyci

Semāvāt: Gökler

Serā-perde: Saray perdesi, büyük perde

Ser-firāz: Başı yüce

Sipāh: Ordu, asker

Sipās: şükretme, dua etme

Sī-şad: Üç yüz

Sitiz: Kavga, çekişme

Sögmek: Küfretmek, sövmek

Sümüg: Kemik

Ş

Şād: Sevinçli

Şād-mān: Sevinçli

Şafī° : Şefaatçi

Şāh: Padişāh

Şeb: Gece

Şehenşāh: Büyük şāh, şāhlar şāhı

Şehr-yār: Hükümdar, şāh

Şeh-süvār: Usta binici, binici

Şems: Güneş

Şemşir: Kılıç

Şerm: Utanma, utanç

Şikār: Av, av hayvanı

Şīr-vār: Aslan gibi

Şi°ār: Slogan, işaret

Şūm: Uğursuz, şom

Şūrb: İçme

T

Tāb: Güç., Sıcaklık., kıvrım., Eğen, büken., Aydınlatan

Ṭabl: Davul

Ṭağ: Dağ

Tağāir: Değiştirme

Taht: Hükümdarların oturduğu büyük koltuk, hükümdarlık makamı

Ṭamu: Cehennem

Tapşurmak: Verilmek, teslim edilmek

Tār: Karanlık

Ṭavīl: Uzun

Ṭayr: Kuş

Ta°ab: Yorgunluk, sıkıntı, zahmet

Tebāh: Yok olmuş, yıkılmış, bozulmuş, çürümüş

Tekellūf: Külfetli, zahmetli iş görme

Temāṣā: Seyretme

Tengri: Tanrı

Teṣvīṣ: Karıştırma, karma karışık etme

Tīg: Kılıç

Tünd: Hızlı., Keskin., Acı., Şiddetli

Tüvānā: Güçlü, Allah

U-Ü

Urmak: Vurmak, çarpmak, baskın yapmak

Uş, üş: İşte, şimdi, çünkü, ancak

V

Vaḥş: Yabani, ürkek;, insandan kaçan hayvan

Vedūd: Çok muhabetli, çok şefkatli (Allah'ın sıfatlarından)

Velvele: Gürültü, patırtı

Y

Yalguz: Yalnız, tek başına, sadece

Yarağ: Hazırlık, levazım, teçhizat, silah

Yeksere: Yalnız başına, tek başına

Yektā: Tek, eşsiz, benzersiz, yalnız

Yetmek: Yetişmek, erişmek, ulaşmak, vasıl olmak

Yezdān: Allah

Yigirmi: Yirmi

Yuķu: Uyku

Yumırlamak: Yuvarlak hale getirmek **Z**

Zaķm: Yara

Zār: Aēlama, inleme Aēlayan, inleyen

Zebān: Dil, lisan

Zeber: Üst

Zemīn: Yer,

Zen: Kadın

Zer-nigār: Altına işlenmiş, yıldızlı, kadın adı

Zeyn: Süs

Zī-: Türkçedeki, "dan, den" manasını ifade eder.

Zīn: Eyer

Zīr: Alt

Zūd: Çabuk

Zühre: Venüs gezegeni

° Aded: Sayı

° Ālem: Dünyâ, cihan

° Amū: Amca

° Amūd: Direk, sūtûn

° Îtāb: Azarlama, tersleme, paylama

SONUÇ

Ceng-nâmeler Türk ve İslâm dünyasında önemli bir değere sahiptir. Elimizde bulunan Hâver-Zemîn kitabı 5638 beyitten, 381 varaktan oluşan manzum bir Ceng-nâmedir. Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlât vezniyle yazılmıştır. Ülkemize kültürel katkıda bulunabilme inancıyla yapılan çalışmada Hz. Ali'nin Hâver-Zemîn kitabını Arap alfabesinden Latin alfabesine çevirerek, şekil, üslup ve amaç bakımından ayrı ayrı incelendi. Kitabı istinsah eden kişi Halil Münevver'dir. Eserde Arapça ve Farsça sözlükler olmakla beraber Irak Türkmen Türkçesi yerel sözlüklerde bulunmaktadır.

Ceng-nâmelerin Türk edebiyatında görülmeye başlandığı dönemler, Türk toplumunun en hareketli, savaşları yaşadığı bir devirdir. Hâver-Zemîn'de dinî motifler çok görülmektedir. Bu durum eserin İslamiyetin ilk dönemlerindeki mücadeleyi konu edilmesinden, savaşların din adına yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Hz. Ali Hâver-Zemîn savaşında gazi olarak ön planda görülmektedir. Hz. Ali Cengleri'nin merkezinde her daim Hazret-i Muhammed bulunur onun emriyle ya da izniyle cenge çıkılır ve cenk sonunda ona dönülür. Aynı zamanda Hz. Ali'nin yanında onunla birlikte mücadele eden kişilerde bulunmaktadır. Hz. Ali'nin savaşlarda en büyük yardımcısı kılıcı Zülfikâr ve atı Döldül'dür. At ve kılıç dışında kalkan, ok, süngü, gürz, gibi savaşta kullanılan araçları da kullanılmaktadır.

Ceng-nâmeler İslâm'ın yayılmasının efsaneleridir. Savaşlardan amaç İslâm'ı yaymak Müslüman olmayanları Müslüman yapmaktır. Türklerin İslâmı kabul etmesiyle birlikte Hz. Ali Cengleri önemli bir değer taşımaktadır. Sonuç olarak Hz. Ali ceng-nâmeleri, iki temele dayanmaktadır. Bunlar da İslâm dinî ve Türk kültürüdür.

KAYNAKÇA

- Alkayış, M. Fatih (2013). Hāverān-Nāme (1. Baskı). İstanbul: Kesit Yayınları.
- Atalan, Mehmet (2008). Türk Kültüründe Hz. Ali Cenknemeleri. E-makalat Mezhep Araştırmaları, I/2, 9.
- Atalay, Besim (1985). Divanü Lugat-it -Türk Tercümesi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Atilay, Ali (2020). Kitāb-ı Hāver-Nāme'nin Metindaşlığı ve İncelemesi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin, İsmet (1997). Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknemeleri. Ankara: TC. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Demir, Rugeş (2019). Manzum Hz. Ali Cenklerinden Yemame Cengi Üzerine Bir İnceleme. Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Develi, Hayati (2010). Osmanlı Türkçesi Grameri (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Devellioğlu, Ferit (2017). Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dilçin, Cem (2018). Yeni Tarama Sözlüğü (4. Baskı). Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları.
- Hürmüzlü, Habib (2003). Kerkük Türkçesi Sözlüğü. İstanbul: Kerkük Vakfı Yayınları.
- Hürmüzlü, Habib (2013). Irak Türkmen Türkçesi Sözlüğü. Kerkük: Türkmeneli işbirliği ve Kültür Vakfı yayınları (2. baskı)
- Kanar, Mehmet (2010). Osmanlı Türkçesi Sözlüğü. Ankara: Say yayınları.

- Kartallıoğlu, Yavuz (2011). Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar) (1. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Koyuncu, Zeynep (2020). Edebi Türlerden Cenk-Name/Gazavat-Name karşılaştırılması ve Muhammed Hanefi- Tabut Cengi'nin yeni bir nüshası. Alevilik-Bektaşılık Araştırmaları Dergisi, 21, 138.
- Mustafa, Musa Zeki (1971). Unutulmuş Halk Ozanlarımızdan Halil Münevver. Kardeşlik Dergisi, 11(5), 22-24.
- Olgun, İbrahim ve Draşan, Cemşit (1967). Farsça- Türkçe Sözlük. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi Yayınları.
- Özaydın, Abdulkirim (1995). EŞTER. Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, XI, 486-487. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı.
- Sağlam, Alaattin (1975). Hz. Ali'nin Billuru Azam Haverzemin Cengi. İstanbul: Doyuran Matbaası
- Saraç, M. A. Yekta (2017). Klasik Edebiyat Bilgisi (Biçim-Ölçü-Kafiye) (10. Baskı). İstanbul: Bilimevi Basın Yayın A.Ş.
- Toprak, İsmail (2016). Hazret-i Ali Cenklere (2. Baskı). İstanbul: Büyüyenay Yayınları.
- Yaşar, Hülya (2007). Haver-Name Cenklere (inceleme-metin). Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Elektronik Kaynaklar

- Etimoloji-Türkçe Türkçe-Etimolojik Kelime İncelemeleri. Erişim: 25.09.2021, <https://www.etimolojiturkce.com>
- Kubbealtı Lugatı. Erişim: 20. 09. 2021. <http://www.kubbealti.org.tr>
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Erişim: 27.09.2021. <http://turkmenelinews.blogspot.com/2013/05/census-of-population-and-land-in-kirkuk.html>

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	DUNYA MOHAMMED ALDAMIRJEE
Doğum Yeri:	KERKÜK
Doğum Tarihi:	27.04.1996
Medeni Durumu:	Bekar

Öğrenim Durumu

Derece:	Okulun Adı:
Lisans.	Kerkük Üniversitesi- İnsani Bölümler- Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Yüksek Lisans.	Selçuk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü- Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
E-mail:	dunyamehmet1996@gmail.com
Adres:	Kerkük- Bağdat yolu caddesi

İmza
:

خاور زمین کنشایی

دولت اور پرنس و زاده سعید چلبی

صافی

فهرست کتاب خاورزمین

سعد وقاص ایلد ابوالمحسن ناهید شاه ایلد اولان محاربه لری	۱۶
قطال شاه جین ایلد سعد و ابوالمحسن دعوا و جنگ لری	۱۷
حضرت علی المرتضیٰ قنبر ایلد خاورزمین تشریف لری	۱۸
میرسیاف حضرت علی المرتضیٰ قنبر اولد و غیره	۱۹
میرز بنهار غار دلایل ایلد اوغرا شوب ذوالفقاری دلدن الدین بن ایلد	۲۰
حضرت علی بن مالک و میرسیاف و سعد وقاص خاورن ایلد اولد و عواری	۲۱
قصه پنج راه اولدی یول مالک اذدر ایلد اون بیک ایلد کتک لری	۲۲
ایکدی یول حضرت علی ایلد اون بیک ایلد کتک کلوریدر	۲۳
اولی یول میرسیاف ایلد اون بیک ایلد کتک کلوریدر	۲۴
دویم یول ابوالمحسن ایلد اون بیک ایلد اسلام کتک کلوریدر	۲۵
شیمی یول سعد وقاص ایلد میرز بنهار خاورن ایلد کتک کلوریدر	۲۶
حضرت بنیامین و بنیامین شاه و خوار ایلد اولان محاربه سی	۲۷
بابا عیارلک یا لکز خاورزمین کتک بیکد	۲۸
بابا عیارلک لشکر جمیع هتک و سیاست ایتد بیکد	۲۹
اسلام ایلد کفارلک محاربه سی و کون دوتله سی	۳۰
بابا عیارلک آهنگ عیارلک بیکد و پتخانه نی یاند و بیکد	۳۱
دویم شاهن حصن میل کیم و بیکد و جادو نی کتور بیکد	۳۲
حضرت علینک آهنگ و باده اولان بیکد	۳۳
حضرت علی ایلد ابوالمحسن قنبر مان شاه ایلد محاربه لری	۳۴
حضرت علینک کوه بلالوره عروج ایلد بیکد	۳۵
مالک اذدر اسلام عسکر بیک ساحل زمین اولد و عواری	۳۶
شاه مردان ایلد ابوالمحسن و بابا عیارلک شهر و قصبه لری	۳۷

صلصال شاهن قهما	۲۶۰
امیر المؤمنینک صلصال شاه اوردینه کتد کلریدر	۲۷۸
علی المرتضایک صلصال ایله اولاد اول محاربه سید	۲۸۷
صلصال شاه کتد حرمی اولاد شمامه به نامه یازد یکیدر	۲۹۰
فرق ایکی بیک غازی شهیدک مد فونلری	۲۹۰
شاه مردان ایله شمامه و بابا عمر و صلصال شهر زده کتد کلریدر	۲۹۰
شهر زده نجایب و غریب اولاد طلسما	۲۹۰
صلصال شاهن قما	۲۹۸
قهما س شاه ربیع مغربیه نامه یازد یکیدر	۲۹۹
شاه مردان ایله لشکر اسلامن خاور زمینک حرکت و عود کلری	۲۷۹
و مکه مکرمه به مراجعتی بیا ملک در	

کتاب خاور زمین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱. سولیم از فضل حنان قدیم شمد بسم الله الرحمن الرحيم
۲. ابتدا قلدیم بفهمان خدا اول خدی انس جنبه رهمنما
۳. اسم الله نام یکتا در بنام حتی قیوم و دود و لاینام
۴. صانع شمس و قمر لیل و نهار خالق ارض و سموت بحار
۵. خالق عرش مجید نه فلک هر فلک صد هزاران وار ملک
۶. رازق رزق معبود ایلاه انس جن و شش طیر کاه ماه
۷. حتی بی همتا و دانا و بصیر جمله عالمه حکمی قدیر
۸. اول خدی کود کاری با صفا هم رسولید محمد مصطفی
۹. شافع امت جیب کائنات حافظ القرآن رسولہ الصلا
۱۰. ویر مملوت او قور بر دستان جنک حید ایله شاه خاورن
۱۱. بن بونظمی ایله مرشروت شما ابتدای موسم فصل بهار
۱۲. اولمش ایک باغ شد دیو و جن غرق الفوار ایک ارض و آسمان
۱۳. از غون اولمشک عالم جایجا بلبل او قوردی کلد صدر حبا

قرید

١٤. قۇربار او قور هواده رو برو جملہ قوشار ذکر اید ری سوبسو
١٥. ارغون ایلہ شقایق نیلہ سون سنبله عرض ملاحت ایلسون ١٥
١٦. نیلوفر اولمش بنفشہ لاجدا سون اولمش چمکہ کتخدا
١٧. هر یکا صولر اقادری قار ایلہ سولیشور قوشار زبان حار لیلہ
١٨. نظمہ کتورہ مر بود استانی تمام ایک ایلک سر بسر ای ینک نام
١٩. ایشد ایمک مکہ شہر نند خبر اول رسول المرسلین خیر البشر
٢٠. قرق ایک اصحابی و اید همین هر بری براژدها فتاح دین 2٠
٢١. ایک اصحاب رسول المرسلین اوہ کتدیار بفرمان معین
٢٢. بر سینک ادی بولمجن بنام بر سینک سعد و قاصای همام
٢٣. کتدیار اوہ بولار اولدم میکر یکسه یه ویرمد یار اولدم خبر
٢٤. زیوایم سیرانہ کتدیار تمام تاجہانی کشت اید بونار بنام
٢٥. ناکهان برکون بتقدیری خد خالق انس ملک ارض سما 25
٢٦. کتدیار اوچلو کیجه کوند زمدار ناکهان کورد یار انلر بر حصکا
٢٧. اکا دیولردی نوادر قلعه سی پت پرستد بونارک هر برسی
٢٨. اول بولمجن و سعد پهلون بونلری قاپوچیلر کوردی همان

۴۹ پادشاه و پسر دیار اولدم خبر دید یارای پادشاهی پرهنر
 ۵۰ ملک ایک پهلوان چوق نامدار اژدهایه بنکر اول یکی سور
 ۵۱ تند خویو پر صلابت شیر وار تیغ هندی بر میان نامدار
 ۵۲ اول نواد پادشاهی آن حصا بوزیری و رایک کی اختیار
 ۵۳ اول وزیرک دیدرجیم وزیر انی کونب ردی همتا شیر دلیر
 ۵۴ ملک اولدم پهلوانی کوره پادشاهن خدمتینه کتوره
 ۵۵ ملک اول جیم دلاور یتکنام پهلوانره یتوب ویرک سلام
 ۵۶ دید یکم ای پهلوان پرهنر نیره دن کلو سرک ویرک خبر
 ۵۷ سویک بولمجن لشکر کشاد یولمز بریر زمینک بیل مراد
 ۵۸ ینه دیک اول وزیر نامدار پادشاه استرسزی ایشیر وار
 ۵۹ قارشوکه پادشاه صابازی برینجه خبر صور استرسزی
 ۶۰ اول بولمجن وسعک نامدار کیر دیار شهره بحکم کردکار
 ۶۱ پادشاهک قاپوسینه کلدیلر پهلوان اولدم اطلک ایند یار
 ۶۲ بارگاه کیر دیار اولدم بنام صف چکوب دوشنک لشکر فلام
 ۶۳ کور یار یکم چار ایوان سزا خوش مرتب در کوه ره طلا
 صهران

۴۴ صد هزاران پهلوانان فی الکلام
 ۴۵ بر عجایب تخت زرین زرنگار
 ۴۶ یکدیگر ایلا و ویرد یار سلام
 ۴۷ ایکی کوسی قورد یار از زرنگار
 ۴۸ صورت بونلرد نوادر اولوک
 ۴۹ سعد وقاص اولرما ویردی خبر
 ۵۰ اوش بونک ایدر در همارو
 ۵۱ حالیمز بود که ایلک بیان
 ۵۲ پادشاه بونلره دیک اولرما
 ۵۳ ویره یم مال و خزینه بن سزه
 ۵۴ سزی سردار ایلیم بولشکره
 ۵۵ قایل اولک پهلوانلر نامدار
 ۵۶ ویردی انلره نوادر مالو کنج
 ۵۷ حکم قیلک تاکورد یار طعام
 ۵۸ ملک ساقی صحبت ساز شراب
 ۴۵ الاله قاوشد یروب دوشن تمام
 ۴۶ تمغک اوستند او طور مش شهریار
 ۴۷ آلدیلر اولدیر سلامن خاص عام
 ۴۸ کرسه اوستند بولاد قیلک قرار
 ۴۹ نیره دیک غم سفر ایتدی کارک
 ۵۰ کیم بنم شعبا مصری بیل خبر
 ۵۱ داغور ایشار تیغک ایشند مو
 ۵۲ کیده رز بر بر زمینه بیل عیان
 ۵۳ ای هنرمندان شیر پهلوان
 ۵۴ یتیم بونک دخی یولو کوزه
 ۵۵ حکم ایدک سز سربسیر بو عسکره
 ۵۶ اولدی یار بولشکره سردار وار
 ۵۷ خلعت اسپاب قفتان سرنج
 ۵۸ ید یار کتورد یار اولدیر تمام
 ۵۹ ساز ایله سنطور شراب هم کیاب

۵۹ یورید جامی اشراب لعل کون ایتدی یار انلردخی اول کون دکن
 ۶۰ پادشاه اولدند برجام شرب ویری بولمجنه اندک بی عتاب
 ۶۱ دیک بولمجن که ای شاهجهان سیم بنم برسیو کلم وارد رعیان
 ۶۲ عهد اید و بن اندک ابرو ایچم یوقسه سوزند سنک بن کیچم
 ۶۳ سح او زاتدی همانده پادشاه دیک سعد ای پادشاه اولکل آگاه
 ۶۴ بند عهد ایتشم ای عالی جناب غربت ایلک ایچم اصل شرب
 ۶۵ ایچشم سوکند بالاقومنا هیچ اولورمی ضدی بر عهدک نرات
 ۶۶ کیچک او چک او رته دچو کلام ناکهار یاربان کلک ز شام
 ۶۷ بحساب سیاب مال انلر ایله یو کلیوبد لعل مرجا زر ایله
 ۶۸ کاربان شامرند بونار بنام هم مسلمان ای سر جمله تمام
 ۶۹ قوند یار هر برایی کو کوچدی یکب منزل اندک اوته کیچدی
 ۷۰ حکم قیلک بیک لعین اطلند یار کاربان اردنجه یلغار ایتدی یار
 ۷۱ دیک بولمجن اودم ای پادشاه بن یکم بوخند مته اولکل آگاه
 ۷۲ صحرای طنه بیک شیر وار تیغ صحنه بر میان نامدار
 ۷۳ بیله سجه کند هر اون بیک لعین کاربانه یتدی یار اندک یقین
 کاربان

۷۶ کاربان اندک بوحالی کوردیلر حق تعالیه مناجات ایتدیلر
 ۷۵ جمله سے چاغردیلر قادر ایلاه سن بزی قورتارسنی ایتدی پناه
 ۷۶ مصطفائک نوری حقیق ایتین سن بزی مفاقله بولورن یا معین
 ۷۷ حاشاکه اسلام اوله زار حقر مفاقله بولورن بزی یادستگیر
 ۷۸ اول ابوالمجین دلیری نامدار حق تعالی ادرین ایشتی بزار
 ۷۹ بلدیکه اسلامدر بولور هین لشکرینه سویلک اول شیردین
 ۸۰ کیرودونک کیده لور جمله تمام بولوره یوقدر ضرر ای نیکنا
 ۸۱ اولکارلر بوحالی کوردیلر یریزنک ال قلیجه اور دیلر
 ۸۲ کاربان اوسته کلدیوردون نعه اوردی اول ابوالمجین هما
 ۸۳ تیغ هندون قفند چکدی صاعنورن قاپلک دینانی دود
 ۸۴ اوردی اوز لشکرینه تیغ امین قان انک لاله زار اولک زمین
 ۸۵ لشکرینک یک یوز یقک مدار باقیسه قاچک فرار ایتک فرار
 ۸۶ کندیلر زار و حقر و بی مان پادشاهه وارپ ایتدی لر فغان
 ۸۷ بونه سوردایک همراه ایلک لشکر قییه دی قو کوندردین
 ۸۸ کاربانه ایتک هرگز ضرر یقک بزدن یک یوز اول پوهانر

۸۸ یومغین دیشلک اولدمه هین نره اورک سعد و قاصه لعین
 ۹۰ مگو ایله بوشهره کلش سزمکر طوغریسین دیم سکر حال و خبر
 ۹۱ ییرینک صیحه کیشکر روان ایتد یار سعاد کرفتار اول زمان
 ۹۲ پاله هنک زنجیرا کالجو اورد یار اپاروب زندان ایچنه صالید
 ۹۳ حکم قیلک لشکر اطلنک هین اچله بیک بردخی اون بیک لعین
 ۹۴ قلعه کد ریشخار اولدم چقیدل جنک ایچو کوس نقاره اورد یار
 ۹۵ دکله کل بولمجه لشکر کشتاد کاربانی ایتلک اولدم ازاد
 ۹۶ لشکره یقین چوکلک اولهمام کورک لشکر صف چکوبه و ششام
 ۹۷ برلعین میدانه کیرک خاکسار سوتیلک بولمجه ای نامدا ر
 ۹۸ بونه ایشک ایلک ای بی رب الیزدن کوره سن رنجو تعب
 ۹۹ دیک بولمجه طورای بیخت شوم تنکریف بر بیلکون ای بد طلوم
 ۱۰۰ ال قلیجه اورک اولمغوبنا م تا اوره بولمجه اول نامتام
 ۱۰۱ تیغ هندینه سیردی اول امین چاکلک ملغوباشنه نده یقین
 ۱۰۲ او یله اوردیم یکی بولک الح طامویه ارنجه قاملدی جان
 ۱۰۳ ییرینک ال قلیجه اورد یار اون بیک آد بوز ارایه الد یار

قلک

- ٨
- ١٠٤ قالک بلغوز اورتیه بده نامدار ایشی اوکاره اول پروردگار^ا
- ١٠٥ صاغنه وصولنه اول پهلوان اوردی تیغی اول چریه اولزما
- ١٠٦ صانرایک برق اوردی اسمنا زهر لچاک اولورایک درزما^x
- ١٠٧ اویله قیرک کافری اول نامدار قان الله یویوزی چولاله زار
- ١٠٨ اخشام اولد کتک خوشید جرها یوزینه چکک سیاهان نقاب
- ١٠٩ شهر کیرک کافران خاکسار صایید یار لشکرون هرنگه وار
- ١١٠ کور یاربیک یک یوز اولمشنا حیرته دوشک قومیر و سپاه
- ١١١ سعد و قاصک یایک کور یار پادشاهک یانته یتور دیار
- ١١٢ حیرته دوشک اولشکونکه وار سیم نیجه چیکران اول شهرسوار
- ١١٣ ضحبت ایتک پادشاه اندرون قزیه کوندی عیای اولزما
- ١١٤ اول لعینک ورا یک بردختری اکاحیران ایتک زهره مشتری
- ١١٥ کون کورنک افی دو ترکی نقاب ای اونه باقاعده ایلردی عجاب
- ١١٦ حسن خساری چوما چاه کوزلی حوت شعله اوارده
- ١١٧ قاشاری چوبای کجه ابرو کما زلف موی غبرافشان جرها
- ١١٨ لبرای اب حیات بی مشا ریشاری بخودیهان قد بال

- ۱۱۹ خزینه دورمزایک شیرینک
۱۲۰ سیم نیجه اولیا به باقی اول نکار
۱۲۱ الله الذي تماشا ايلدى
۱۲۲ اول نيجه ياتى دل افزونكار
۱۲۳ ديك اكا اول رسول المرسلين
۱۲۴ هر مسلمان اول كان از جادل
۱۲۵ چو بونى كوردى او دختر با صفا
۱۲۶ لجادل قيلمك اسلامى قبول
۱۲۷ سن مل قیل ديك اى حى خدا
۱۲۸ برك شورى كپروب و لارزين
۱۲۹ هر طرف كيزدى بفرمان قدیر
۱۳۰ كودكیم براون كلوركى يا خدا
۱۳۱ اى كوپر پادشاهى كودكار
۱۳۲ مصطفىانك حرمچو يا كوپر
۱۳۳ چو مناجات پلك اول نامدار
۱۳۴ اتى كندك اچر ویه نكار
۱۳۵ سن مل قیل ديك اى حى خدا
۱۳۶ برك شورى كپروب و لارزين
۱۳۷ هر طرف كيزدى بفرمان قدیر
۱۳۸ كودكیم براون كلوركى يا خدا
۱۳۹ اى كوپر پادشاهى كودكار
۱۴۰ مصطفىانك حرمچو يا كوپر
۱۴۱ چو مناجات پلك اول نامدار
۱۴۲ اتى كندك اچر ویه نكار
۱۴۳ سن مل قیل ديك اى حى خدا
۱۴۴ برك شورى كپروب و لارزين
۱۴۵ هر طرف كيزدى بفرمان قدیر
۱۴۶ كودكیم براون كلوركى يا خدا
۱۴۷ اى كوپر پادشاهى كودكار
۱۴۸ مصطفىانك حرمچو يا كوپر
۱۴۹ چو مناجات پلك اول نامدار
۱۵۰ اتى كندك اچر ویه نكار

دوتى

دیشرو چقک بفرمان قدیر	دوتی کندک او جن سعدی دلیر	۱۳۶
چو شکر قیلک بضع کرد کار	بندک آچک سعد و قاصک نکار	۱۳۵
بن سکا مشاقم رای خون دین	دیک سعد اول نکاری نازنین	۱۳۶
ایده لومنا هید شاهی سزنگو	بو کیجه فرصتد رای ذوفنو	۱۳۷
تنکری بر پیغمبری حق بلمشم	نجاودلک بن مسلمان اولشم	۱۳۸
بارگاه اولدی یار اولدم رون	سعد ایله اولد فروزی نوجوا	۱۳۹
پاساندا یکسه بیدار اولدی	قد ریت حق بویله اظها ابلک	۱۴۰
بارگاهنی ناهید باصک قدر	دل فروزی نازنین محترم	۱۴۱
بے خبر پاتمش ایکی ایوی خراب	کوری مست اولمش که از جام شرب	۱۴۲
ال اوز اتدی تیغ بران ستمینه	ایار و کلک چوتختک او شنه	۱۴۳
قان ایله طولدری کوزلی باشنه	اورد بوینند ایردی باشنه	۱۴۴
کیسک اتدی هم بفرمان خدا	باشنی باشک باشه قیلک حیا	۱۴۵
بایاسنه قصد قیلک اول گزین	صاحب خلایک اول نازنین	۱۴۶
چقد یار طشره بفرمان غنی	اللی خجوله کمر شمشیری	۱۴۷
ناهیدک بن قتل قیلدم ای امین	دیک سعد دلفروز نازنین	۱۴۸

۱۲۹ بلمشه تکریمه بر در با صفا هم رسولید محمد مصطفی
 ۱۵۰ صد هزاران لعنت بعد شمار اول لعین ناهیده اولک سواشکا
 ۱۵۱ سعد اکا سولیدیکم صد افرین بارک الله اوله ایچور جمین
 ۱۵۲ شمس بن بلدر که اسلام یقین هم کنیزی شاه مردان سن همین
 ۱۵۳ باشلدیلر صحبت اول ایکی ماه بری عاشق بری معشوق خدا
 ۱۵۴ فکره صالدیلر اودم بولمجنه بویجه بزینجه بوله لومرانی
 ۱۵۵ دنگله بولمجنه ایکی بر خبر قاله شهرک طشهره سنه نامور
 ۱۵۶ اندک اهنک بیره اول پهلوان فکره دوشک اول هنرمند جهان
 ۱۵۷ قلقلان اوسته باشن قویدها غفلت او یقوسه انی لای عینا
 ۱۵۸ خیمه دیقود اول لشکر پناه سن مد قیل دیک ای قادر ایلاه
 ۱۵۹ سندرگم یوقدر در فریادرس زمره بیکساره سن که کس
 ۱۶۰ کلک قلعه السنه اول پهلوان قوی اطن پر غراره اولزمان
 ۱۶۱ قلعه یه صفا کند حلقه چین جققل قلعه اوسته فتاح دین
 ۱۶۲ ناکه ابریا سیان کورک انی بیگشور اولک اولزمان کتک جان
 ۱۶۳ کیرک شهر اول بولمجن بنام حومه یتشد اولدم فی کلام
 چندی

۱۷۷ چقدر دامن باجه سینه اول مین کوریند رتقدیر رب العالمین
۱۶۵ باجه کد باقی اودر اول نامدار کوردی بر دختر نور شعله وار
۱۷۶ سعد و قاصد پاروش یا نه عشقی کار ایتشد انک جاننه
۱۷۷ چونکه کورک بوناری قنار دین دیک سعد نه طویرن ای مین
۱۷۸ سعد ایله معین دل فروزی کار چقدر یار طشره بامری کور کار
۱۷۹ چونکه بونار چقدر یار اوچی بیه دوشی اولدم کافر ایچره ولوله
۱۷۰ نغمه چکد یار بولار از هر طرف چونکه کورک کافران دین تلف
۱۷۱ داد و بیداد ایتد یار انده همین قاجد یار ناهید شاهه ای مین
۱۷۲ کورد یار کیم تخت اولمش نکون باشه کس مش و اولمش غرق خون
۱۷۳ لشکری اولدم بوحالی کورد یار یاقه لری توین داد ایتد یار
۱۷۴ صف دو تو بیدانه انده کور دیار تیر و کوز و تیو کشته ال ایتد یار
۱۷۵ دُرُت طرفد لشکر بقتل دیان الد یار اور تپانه بوناری روان
۱۷۶ نغمه چکد سعد و بولمچین اورد یار کفار یغی و لرمان
۱۷۷ دلفروز خان نکاری نازنین کوردی میدانه بفرمان معین
۱۷۸ نغمه چکد لشکره اول پهلون رستمه بتکوردی دَرمان زندان

- ۱۷۹ لشکرک صاغی بوکک صولنه قامون یومرلک بر قولنه
 ۱۸۰ هر بری باشلک بر شپانه جنک ایتدی یار دنیا یوزک کافره تنک
 ۱۸۱ قوبک فریاد و فغان الامان روز محشر صانده سن اولد عینا
 ۱۸۲ ایتدی یار زیر و زبر اول لشکری تیردی یار میدان ایچنک کافری
 ۱۸۳ تیردی یار بشیک آراز کفاریا جانلری کتک جهنمه روان
 ۱۸۴ باقی لشکر چون بو حال کوردیلر نجادلک خوش مسلمان اولدیلر
 ۱۸۵ دید یار بر در خدای کرد کار هم رسولید محمد شهر یار
 ۱۸۶ یقیدیلر کلسانی مسجد یاپدیلر یاندی یروب پتلی حق تاپدیلر
 ۱۸۷ سعد و بولمجن دل فرود نکار ناهیدک تحنک ایتدی یار قرار
 ۱۸۸ شهر سردار اولدیلر انار همین شکر قیلدی بر رب العالمین
 ۱۸۹ دایردن تنکری سزی قور تره
 خوش صلاوة و یریکز پیغمبره
 ۱۹۰ ديه لومر ايمک عجایب دستان لشکری ناهید ملعونک عینا
 ۱۹۱ چون قیلک قاچدی یار بر قیاح نفر یاقه لرین یرتوبن داد ایتدی یار
 ۱۹۲ یعنکیم دریای چینه کتدی یار شا ک قطاله خبر لر ویزدی یار
 ناهیدک

- ۱۹۶ تاهيڭ قوشيد بونا بكار شهر چينه ايلش ايدى قرار
 ۱۹۷ ورايى او چوز بىك انك لشكر روز جنگه هر پرى بر خيبرى
 ۱۹۵ داد و بىد دايته ديلر اى شهر يار قتل اولنگ قوشك اى نامدار
 ۱۹۶ جنك غوغانى اكا بلد ديلر سعد و مجند شكاييت قلديار
 ۱۹۷ دلفروزك را حقه كلديكن شهر ناهيد شاهى شمان الدكن
 ۱۹۸ سربى بلد ديلر اكا همين چو ايشى جوشه كلدى اول العين
 ۱۹۹ تفتك اشاغه لوزين صابون ياقه سن برنگى وايى الفغان
 200 امر قىلك لشكرى اولك سوز اطه بنگ اولزمان سيصد هزار
 كچه كوند ز دورمد يلو كند يار تاكه ناهيد شهر نيه چو تيد يار
 شهر ياقون بريره قونك لعين قورديار چادر سراپده نكين
 خيمه خوكا چادر قورديار كيروبن چادر لره اولور ديلر
 قلعه دكوز چي چوكوركي انلرى كورديكه چوق كلدى كفتار لشكرى
 205 سعد ايله بولمجنه ويرد خبر كلدى كافر لشكرى سرتا بسر
 كلدى قطار ايله اولوز بىك لعين يريوزينه قابلمشدر طوز كين
 چونكه انلر بوسوزى ايتيد يار جنك اچون كوس بقايمه اورد يار

ص ۱۸۸
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 200

۱۰
 ایکوچا نینگ چالنگ طبل کوس چرخه کیری چرخه سابع ابنوس
 سعد و بولمجن دلفوز نکا ر قارشودد کافره اوچی مدار
 21۵ دور دیار قوشو بقرشوای امین دلفوزی کوردی قطل العین
 سویلک قیزه که ای یوزی سیاه قیزا تاسک ایل یورمی هیچ فنا
 عدم اولتولات غرایه یقین پاره پاره اید یمر سنی همین
 امر قیلک بر لعینه شهریار شومر وادی هلال خاکسار
 کیرکلن میداننه مثل اژدها دلفوزی بند اید و کتور بکا
 21۶ کیرک میداننه هلال نامدار ایلک جولان پنچ شیر شکار
 قارشو چمک اکا بولمجن همین اول هلاله دیک ای ناپاک دین
 تنکریخ بریل رسولینه اینان تاقلجنک سکا ویرم آمان
 بر در بریلکل خدی اکبری مصطفادر هم انک پیغمبری
 اول هلال شومر ایشید بوسوی خشمه کلک قان ایلله طولک کوری
 22۵ دیک اطلک مجنه قیلدی هجوم نغم چلک خشمیله کفار شوم
 واریک اندک برلوزون جدا اون یک ارشون طویل اید رها
 اوردی مجنه جدا فی اولعین لایزه برنیزه اورشد یار همین
 آخری

آخری بولمجنی خنجر کنار
 اوردی کوکینہ جدا اول شیرور
 ارقہ سنک چقک فرمان ایلاہ
 دوشک الطہک اوبرخاک سیاہ
 225 بودخی و بردخی اول نامدار
 یقک اون یقک لعین اول شہسوار
 اون ایکہ بیک ارقود وکلدی
 پیلوانی اور تہیرہ الدیلر
 تیغ ہند چکک قینک رون
 اوردی کفارہ ہما اول پیلون
 سعد وقاص دل فروز نکار
 ال قلجہ اوردیلر ای نامدار
 اون ایکہ بیک کافہ اوچ پیلون
 230 بربرند اوچنے ایردی
 یقک یارہ دل فروزہ اوردیلر
 شمرکندی مغربہ چوقتاب
 یوزینہ چکدی سیاہان نقاب
 دہت طرفت چوکند لراتدی
 دل فروز خانی کو قاتار ایتدی
 دوشک سعد جانہ اش نزار
 چالک تیغ جان دلک بیقرار
 نھ اوردی باشک شیرانہ جنک
 ایلدی دنیا یوزک کفارہ تنک
 235 ایشدایمک امر رب مستعا
 سعد ایرشک قضای اسمان
 اینک اولدم گرفتار ایتدی
 آلرینی بوینہ بند ایتدی
 طیل سایش اورلک اولرما
 کیر و دونک لشکری کفار بیان

چند تخته اول لعین نامدار شاد اولت قیغود کوکلی قرار
 لشکری جمع اولتیا ننده تمام باشلدیلر شرب می از لعل جام
 240 ساز سنطور چکنو نیا و هر باب ساقی سازنده نوازنده کباب
 یوریند جام شرب لاله کون قیلدیلر انار او کون طویود و کون
 بونلری بونک قویا لوم ای کرام

مصطفیانک روحنه یوز بیک سلام

دنکله بولمچندک ایمک بر خیر یلغوزی قالدک او میداندک مکر
 مغرب اولمشک قراقوای مین چقک میدان لورته سنک شیردین
 245 دلفروز و سعیدانچو قوالغلاک خزن ایله جان و جگر لرداغلاک
 دیدیم سندن مدیا کرد کار سکا تا پشوردم بولاری داد کار
 ای کریم ذوالجلال دستگیر صقله بونلردن بری حتی قدیر
 سوره اطن مرغاره شکار اندی اطنک یره اول پرهلوان
 "لدی بدست هم قضا قیلدی نماز حق تعالییه اودم قیلدی نیاز
 250 معجزه قوی بوراده ای نامور ایشید اول قطلال ملعونک خبر
 اول لعین قطلال اول بد بخت حکم قیلدی قاز دیلر بر قبر قوم
 سعدایله

سعد ایله اول دلفروزی ای مین قوی یار بوضد قی اچره بیل یقین
 ایا رب بوضد و قی قوین یوه ایکوز کافر ایا ردی یکسره
 اول یار بوضد قی طشه چقد یار قهره قویما غانی ایا ردی یار
 255 اول ابوالمحب اوشیری پهلوان کوردی کافرلی اطلنک روان
 دیک اطن اورتیه اول سوزاز نهر اوردی چکک تیغ اول نامدار
 دتوه کوردی بونی لشکر یقین صالون بوضد قی قی اچدی یار همین
 اچکک بوضد قی اوشیر نامدار سعد کوردی هم دل افروز نکار
 شکو قیلک حق تعالیه اودم اناری قور تاردی از بند ستم
 260 دید یار قطاره لشکر افغان الی بزک بوضد قی اول پهلوان
 بر مغین دیشکک اول ناپاک شوم دو کدی کوس نقاره زیل بومر
 یروزی کورتک اچلدی جهنم چکک خورشید خدا از اسمان
 اول لعینار جمله اته بند یار صف چکوب اولدم بر بود یار
 اول لعین قطار اول خونخوار نهر اوردی کپر کپدانه روان
 265 دیک اطن سعد و قاص یارو اول لعینه قار شودوردی روبرو
 اول لعینه اوردی بر تیغ اول یار ایشلمدی ملعونه تیغ دلیر

سعد و قاصد كرك و تندرود اطن او سندن يره اوردي ربود
 اويله كيم كوردی ابوالمجن ۲۷۰ نره اوردي ديدك اي حقي غني
 اله الك يتغني چون بيرها يتك ملعونه صناسن اردها
 ۲۷۰ چكك قلقان باشنه قطار شور اوردي شمشيره ابوالمجن چه بوم
 يتغ بزن كيسك اول قلقان چكسه كچك و قان دوتك تني
 چكك چككن اول العين خاكسا دكدي تيعي اطي كسك چوخيار
 قولشكر آل قلنجه اورديار پهاواني اره يره الد يار
 اوردي يتغني كافره اول برلون كون كيد بنجه مغربه اندها
 ۲۷۵ چكك لشكون اوشير نامدار كلك دختر يانته اول شهر سور
 اول لعينك ياره سن باغلديار صانه سن كيم جكوك دغلديار
 كيردي بتخانه به ملعونه فناءك سجدت يه قوتيك باشن بردي خاك
 كيردي بت تركينه ابليس لعين ديدك اي قطار شالا سرزمين
 جمع قيل لشكري چال طيل علم بندخي يارك سكا ياري قلم
 ۲۸۰ لشكري يغان انده هدين كعبه شهر نيك برغن كورين
 بريكيده وركعبه ده نامر علي فتنه لري قوپران شالا ولي

اني

يقون صحراى بولمجن بنام مصطفىايه صند ايله وپردى سلام
 كوردى برجم غفيري اشكار بر بلوك كفار از صحراى تار
 اته بنگ مردمجن سرفراز ديك صيغندم سكايا كار ساز
 300 ديك اطن اورطيه اولامدار اوردى تيغى لشكره اول شرسور
 بوراقوب صند و قاچديلر ديا ديد يار قطعه اولدم الفعا
 خشم سخت اولك اوقطار لعين كوردى بتخانيه اولدم يقين
 يوزيره قويك و سجد ايلدى ال دعايه قالد پرو بن سويلدى
 ديك معبودينه ايلات منات شاد ايقداك بنى اى بر صفات
 305 ينه پيدا اولك ابليس و زنا ديك قطاره ايشت اى پهلوان
 بن بيوردم سعك وار اولك كن عبه شهر نيك يراغن كور كن
 پنجه دو تمدن سوزيچى ن بوكون سرنكون ايشك سى اناز بوكون
 ديك قطار اولدم اى معنومن امريوه فرمان اولم هر نه دسين
 بويله ديك ايلك بوته پناه يوزينه قويك اوبر خاك سياه
 310

بار يردن تنكوى سزى قورترم
 كر صلاوة ويره سز پيغمبره
 قوت

قوت دستور الله العليم فضل بسم الله الرحمن الرحيم
 ايشت ايمك مصطفىان بر خير اول رسول المرسلين خير البشر
 باقك اصحابي ايجنده مصطفىا كورمك بولمجنه سعي روا
 صورك اولدم مصطفىان انلري ^{اوله علفه} نيجه اولك انلرك احوال لري
 315 اولك يهچ كيمسه انلرك خبر صالحى وملك انلرك مكر
 چار سوز صور ديار انده خبر اولك اكاه اول خير البشر
 فكره دوشك اول رسول المرسلين مرتضايه باقرايك اول امين
 ناهان بركون على المرتضا كورد يكيم بر قافله كلك رها
 قافله صورك چيك اول زمان كورد يكيم بوضعتا و پهلوان
 320 ديد ياراي شير رب العالمين بزه توكلك حراميار همين
 بز خديه نال شل تيك يا قديم سن بزي قورتا بولون يا حكيم
 ناكهان بر نامداري پهلوان ال قلنجه اوردى انلردن همان
 اوردى تيغى لشكر سني يا ايمام بلمك اولك ايميك بز والسلام
 شير رب العالمين اول مرتضا بلمك اودر ابوالمجنه روا
 325 قنبره بيورك اولدم همين دلدي چك طشه ييت يا امين

۲۸۵
 ۲۹۰
 ۲۹۵
 ۳۰۰

انی دو قوب قتلہ یتور بی توب
 قاید و بن تکی اول تخم حرام
 سعد و قاصی اودم کتور دیار
 حکم قتلہ کلک جلا دیارو
 بروزی و رایک سفینا نام
 ای شہنشاہ جہا اولکل اکاہ
 قیزی ہما دخی دو تکل یقین
 پس پورک اولرما اولخا کسا
 سعد و قاصی اباروب کندیار
 یوزیکوی کافر اطلنک ا قہ
 سعدینہ صندق ایجرہ قوبدیلر
 قوبک قلقان باشی التہ رون
 کوردی دیشہ مصطفی پیغمبری
 دیک بولمجنہ ای خنجر کذار
 کیم قراقویہ دوشوبک اول لہار

مکہ مدینہ ایلہ خراب
 یکچی تختہ اولوردی و التلاک
 پادشاہن باینہ یتور دیار
 تیغ چکک دوردی سعد و پرو
 دیک قطارہ هماندم فی کلام
 بونی صار زندانہ اولد ریمہ نگاہ
 ہراوچن قتل آیلہ ای شاہ امین
 بنک اطہ یوزیکوی نامدار
 یروزندہ انی محبوس ایتدیار
 لاجور شاہ امرینی کرک دوتہ
 اول بولمجنہ ایشہ بر خیر
 یقویہ کتک ہمان اول بر ملون
 اول رسول المرسلین اول رہبری
 تیزیش سعد چوشہری نامدار
 بند ایچنہ قوتار اولست و اسید

شاه مردان اول علی نامدار قیلدی یراغین اوساعت استوار
 جبهه جوشن از سیلیمان بنی قولنه قولجاغ اول ادرم صفی
 یاری کیجه دلد له بنک علی ذوالفقاری باغلدی شاه ولی
 دوشک قنبر او کینه شیر دلیر دویمک کیمسه صغیر و از بکیر
 330 تنکری انک یولد شیه اپک همین قاتل الکهار امیر المؤمنین
 کندیار بش کون مدینه کوسف کورد یار بر مرغزار اولدم مکر
 سبزه زار اولمش قوروی زمین هم قواب رون اند یقین
 اندی دلد لکیره اولشیر حق ناکهار توز اولک با سبق
 چقدی توزدن بر عجایب شهر سوم جبهه جوشن سلاحی استوار
 335 شاه مردانی چوکوردی اول العین دیک سن قند کلور سن ای امین
 یولچیم دیک اودم شاه جوشا ابن عم مصطفی اولکل عیان
 حیدر دیک همانم اول سور ویرا طن دونن قلنجن هر نه ور
 تا امان ویرم سنی اولدریم قانکی بومپر غراره دویمکیم
 سوکلتانی اول امیر المؤمنین ال قلنجه اوردی اول ملعون همین
 340 صحره دوتک مکوند علی یوه اوردی انی اول شاه ولی
 ناکهان

ناگهان طوز اولک از روی زمین
 کلاک لشکر اندک او تو بیک ^{لعین}
 یریرندن ال قلنجہ اور دیار
 شاه مردانی ارایہ الدیار
 او یلہ اوردی ذوالفقار ^{امین} اول
 کون دوتلک غرق خون اولدی ^{زمین}
 نعرہ اوردی شیر حق نامدار
 چکک قینتک هانده ذوالفقار
 345 یرلویرنک چاغ دیار آمان
 اول امیر المؤمنین شاه جهان
 باشند ایاغہ مسلمان اولدیار
 تکرینی پیغمبری حق بلد یار
 اول ایکد کیم اجل کشتار پند
 شاه مردان ایلہ جنک ایتیشل یکن
 او ایش در شهر عنقا پادشاه
 او ایش انور سردار سپاه
 ادینی صوکر انک شیر خدا
 دید یار چپان زنگیدر اکا
 350 لجا کوکک مسلمان اولدیار
 حق تعالیہ اودم شکر ایتدیار
 قالک او چاکون انور ایلہ مرضا
 قالدی او چاکون انور ایلہ مرضا
 روز چارمک امیر المؤمنین
 دوشد قنبر او کنه اول سرفراز
 دوشد قنبر او کنه اول سرفراز
 داغ دینده اندی دلدلک ^{علی}
 قالدی مغرب فرضی شاه ولی
 355 قالدی سنت قلماغہ اولچلوان
 کلاک داغک بر اواز یار فغان

360 قنبره دیک که سن یا راحت اول
 یا تندی قنبره دل له بندگی علی
 کوردی برزنگی کتورش بریکید
 اول یکید غلیو بن ایار فغان
 360 باقی زنگی کوردی ولدم چنگ
 شاه مردانه دیک اول ناتمام
 اول یکید صلتک کلک حیدر
 ذوالفقار چنگ اولزوج البتول
 ایک بولک زنگی اول شیر حق
 365 اول یکید کتور اولده علی
 دیک باندکان ایدم ای نامد ر
 کیمزید یار کیم قاطشوز
 ناکهان قوق زنگی ایلک خروش
 شیر یزدانی ارایه ال دیار
 370 ذوالفقار الله اول شیر خدا
 چنگ ییغی ناره شیری غزا
 قرقی ده

قرقق ده سرنگون آیتدی علی اول امیرالمؤمنین شاه ولی
 یکن دوستانه اندام و واراند زکیلر الله کرفتار ایدی
 جمله سن قور تارک اول شاه جهان مالک ویرک اولارک درزما
 قبر و حیدر ایش بر خیر طاع دیننده قالمش اول قبر مکر
 375 یاری کیمه کلک کافرشکری دوتدی یار یار دیار اول قبری
 خوشاله الله قبری چو کورمک طاقه طاق اولک صبری قالمک
 دوشک یوله قاتوشویش ایلیم ناکه بان برقلعه یه یتک عظیم
 اونه سفیا قلعه سه دیر لر اید مصطفائی دیشک کور مشلوانک
 اناره دیمش یکن فخری جهان کیم عم اوغلی کلور سوزه عیان
 380 اادی حیدر در او شیر داد کار بغی پیغمبر میلان حق کرد کار
 هم بود نیاده اوله زیوزی ق رخی بلشته واره سزجی مراق
 کوردی سفیا شاه مردانی همین چقک طشره لشکر یله اول امین
 چند اوکنده یوه باش قوید یار نجاکو کلک مسلمان اولد یار
 شهره کیرک حیدر و سفیا شاه خدمت آیتک حیدر اول یوزی ماه
 385 یقند یار تنخانه مسجد یاپد یار صد پروب پوتاری حقه تاپد یار

شالا مردان ابن عم مصطفی
 شالا مردان و زمان و پردی ازان
 ساسی ایشتی بولمجن همین
 کور بوسس قند کوریم دیدی
 390 بلکه هم اسلام در بونامد ر
 بند اطه سعد و قاص و زمان
 دوریزند بولمجن همین
 سعد و قاص ایدی سفیاشنه
 باقی اولم جید کوردی همین
 395 شالا مردان باشک لک ریزینه
 صویر اولم حاله شیر خد
 دیدی جید قانی بولمجن رون
 دیدی ای سعد شیر حی لاینام
 اکا قارشودر بولمجن همین
 400 سعد و قاص یله اولم کلدیار
 فرض و سنت بوناره قیلک ادا
 دیدیکم الله اکبر اولما ن
 سعد و قاصه دیدیکم یا امین
 دیدیکم الله اکبر با اصول
 قارشو کیت کوریکم در اول شهر
 بیک سفیان قلعه سینه اولما
 بیک اطه باشا لوب کتک یقین
 بی تکلف کیرک شهرک ایچنه
 بیهوش اولک دوشک املک بر زمین
 سعد و قاص که کلک اوزینه
 اوپک جید النی اولم روا
 حالکری ایلین جمله بیان
 بر لعین ورا دیدر قطار نام
 دلدی بند امیر ملو منان
 لشکری قطار قارشو دور دیار
 پنجیم

نېجه کیم اختار د یار بولمېځنې کورم د یارانډه بامری غنی
 اول لعین قطاره ویر د یار خبر دید یار برار د هاکلک مکر
 نابید اولک ولی هاها راو جنک اچو برار د هاکلک پنجه نوم
 حکم قیلک چو درو اطلند یار جنک اچو کوس نقاره اورد یار
 405 کنک کیرک جبه جوشنه هین ایکی تیغی اینه الی لعین
 شاه مردانه مقابل طور د یار صف چکوب اولد مقابل اول یار
 کیرک میدان او قطاری لعین بر قلنج الی بری بیلک هین
 نعره اورد اول لعین بیگمان کیردی میدان امیر لومنان
 اوردی تیغی حیدره اولنا بکار د قیلک تیغی جنک نامدار
 410 ذوالفقاری چکک قینک عالمی اوردی قطاره هماند اول ولی
 ذوالفقاری کورد اول قطار شوم صالک اطلن یره اوزلک با ظوم
 بولک اطلی ذوالفقاری کردار قاچک قطار لعین خاکسار
 یریزنک ال قلنجه اورد یار شاه مردان اوسته توکل یار
 قاچک قطار شاه ناباک لعین تیغی اکا سعد وقاص امین
 415 خوفناک اولمشک حیدر دتره شور د جان اول بد با ظوم

دوتک سعد انک کړنک همين يره اوړدی با غلگ اولدیر يقين
 شاه مردان اوليه چالك ذوالفقار لشکری کفار اولد تاروما ر
 جمله سے اولد چاغردی الامان قیلدیر اسلامي قبول اولزمان
 جان وکولک مسلمان اولدیلر | تنکیرینی پیغمبری حق بلدیلر
 420 کیردی شهرة اول امیر المؤمنین دل فروزی اول نکاری نازنین
 روشک حیدر ایاغنه اولزمان اته سی تختک بزتمشک همان
 اول نوادر تختنه چقک علی اول امیر المؤمنین شاه ولی
 دلفروزی سعلانچوایتک نکاح ایشدک بوسوزلری اهل فلاح
 اول ابوالمجننک ایشد بر خبر دوشک یوله یا لکر اول نامور
 425 اوچکون اوچ کجه یوله تنک رون نه یمک نه ایچک ونه صوهکها
 کوردی درد بخیدک بر خوش پر غزار هم قاراب رون از کنار
 اندی اطلن ایچک اوصوهکها ابدست البک نماذ قیلک رون
 قویک قلقان باشه التسه رون الی غفلت یقوی انی همان
 اون بیدک ار اوستنه توکلک همين بکرایک رعد عماری لعین
 430 صاحب قلعه ایدک رعد عمار صیحه دی بوالمجنی خنجر کذار

بندی

بند اطه چونکه بسم الله دیکد رعده عماره يتشک اول سخی
 چکک يتغی رعد عماره لعین کیم اورده بولمجنه اولدم هین
 الله يتغی الله اول سرفراز ایشینی اوکاره اولدم کار ساز
 رعد عماره باشنه اورده همان بیلنه دکلین ایردی اولرمان
 435 لشکری اولدم یقاسک برتدیلر ادا فریاد ایله افغان ایتدیار
 دیدیلر ای پهلوان نامدار لیکن ایتدک ایشیمز بیقرار
 کله جکد دبره لشکرای مین بی حساب ز اقلیمی خاور زمین
 کار بان خاوران قیر مشول مال واسپاب وطوارن المشور
 خاوران کربزه لشکر کوندرد کیم در که انلره یوز دوندرد
 440 دیکد بولمجن که غم چکمن مدار ایشیمز اوکاره پروردگار
 بن اولدر ویره یه انده جوب هم بفرمان خداوندک و هاب
 تنکری بی سیکر حقدر رسول تا امان ویرمیزی ایدم قبول
 اون سیکر انده مسلمان اولدیر تنکری بر پیغمبری حق بلدیلر
 الدیلر بولمجنه اولدم بنام شهید کیر دیار هماندم والسلام
 داریدون تنکری سوزی قورتر
 کرصلوت ویره سز پیغمبر

445

ابتدا قیلم ینه نام خد
 اول خدای انرجته رهنا
 ایشتمک شالا مردانن خبر
 ابن عم مصطفی خبر البشر
 اول نوادر قلعه سنکچو ایمام
 ایشتمک سفیان کربسته تمام
 چو کمر باغک سفیان امیر
 اولک اسلام لشکر یله دار و گیر
 450 سعد وقاص هم امیر المؤمنین
 جبه کید یار بولار اولدم همین
 قنبر بولمجن ایچو نامدر
 دلله بنک علی شمسوار
 دلفروز خانی نکاری نازنین
 زار زاری غلک اولدم همین
 یوزیرلا قوید دیدیکم یا علی
 سعد وقاصک ایرمغل بنی
 اول امیر المؤمنین شاهجهان
 ایشتمک تاجرلق یراغن اولرما
 455 یوکلک او تو ز دیوه جمله قما
 سعد وقاص لفروزی هم علی
 مال واسپاب کوه و قیمتلو طاش
 کندی یار اوچکوی کجه کوند زولی
 یتدی یار در بنجی کوندن کلام
 بر عجب اینجان کوند یار یتام
 یوقدر ادم هیچ دیای انج
 کیرد خانه اول امیر المؤمنان
 کورک ادم باشی طولمشن بریجا
 زرجواهر صاچلوید بی مرق
 460 یوکلک جید قومالی تمام
 اط قاطریوله دوشد یار بنام
 کندی

کتک بفرسخ یوله اولن امدار ناکهان کوزنک بر قور و غبار
 چتک توند بر سوار عید دیو یوکلری دورک علینک باغ بو
 شالامردانیتشک بارها کیمسه بلمز دیومبک یا اژدها
 دتو شور یواطنک درناغنه موج اوردرکونفره کور غنا
 465 شالامردان دیدیم اول سوار سن اولوبن دنیا ده نجا بزار
 یا عجب ایشتمد نمی نام من میر سیاه دیر شمشیر زن
 چتک یتغی جیده اولنا امدار سیرک میدانه اول ایکی شسوار
 جنک باجنک و ضرب همدیکر کون با تخته جنک قیلد یانیکر
 میر سیاه کورتور دی اول ول یرلا اوردی شالامردان علی
 470 دست پاین باغلک اول سرفراز باغلک اول دیوه اوزره کار ساز
 دیک سعد اول میرالمومنین مصطفی نک نوری حقیق و همین
 کوردم بونک کجه بر پهلوان همزبردست دیر تو جوان
 کتدیلا و چکون دخی نند سفر خاوران شهرینه یتدیلا مرکو
 شهر قارشوانک دلدلک علی اول میرالمومنین شالاه ولی
 475 قیلد یلرخمه لری اندک قرار خاورانه دیدیلای شهر بار

۴۴
 کلک سیافک یکا برکار بان
 ادمی چوق دخی مالی بیکران .
 حکم قیلک خاوران اند یقین
 و رایک املاق ادلو برلعین
 یروی چاغرانلرک سردارین
 تاسوره یه انلرک احوال
 میرسیافک اینجه قورتاردی باش
 یاخودا کا اوغره ^{مک} پرتلاش
 ۴۸۰ کلک اول املاق نامریت پاره
 لطف ایلد ویردی سلامی حیدره
 دیدیکم ای پرلوان اولکل عیان
 سنی استر پادشاه خاوران
 اول شهنشاه قارشویه ^{کلک} صابانی
 برنجه خبر اچون استر سنی
 دلده بنگ امیرالمؤمنین
 کلک شهر اینک دلده لکاهین
 دیک حیدر کیمسه اته دکنو
 هم یاننه واروبن اولورمه شو
 ۴۸۵ بنگ اوزکه کیمسه یه قلمز نظر
 کیم کید رسه یاننه چکر ضرر
 اچرو کوردی امیرالمؤمنین
 کوردی لشکر صف چکوب و شهن
 پادشاه کوردی اولده بنام
 لطف ایلد شیر خد ویردی سلام
 صور حیدرک اوشاهی خاوران
 قفق یردن سن اولک ایلده بیان
 سویلک اولدر امیرالمؤمنین
 ۴۹۰ هم جهان کشته بیا هم تاجور
 کیم بنم ادمر قشمد هین
 شمد بربر اوککه بنگ کلورم
 دید

دیک خاوردان قشتم شمش پهلون مکه شهرت کورشن ایله بیبا
 دیرایشن برار که بن پیغمبرم لکری اسلام ایچنه رهبرم
 برایکند وار انک شمشیر زن ادی حیدر د رانک شیر کهن
 بر قولنه دو توبت کتور مشور اپاروب زندان ایچنه صالحشور
 495 سویلر لاته پرست اولکل لاته لعنت ایلر اول بیدین ایمان
 سگاه اکوب کاه بوکلور کاه درز سویلر کیم بوند رسویلر نماز
 سویلک اولدر قشتم شمش کورشم احمد ایله کعبه یه هم وارشم
 اول غلامی کتورن بر کوریم تا انک اصلک و نسلک صوریم
 حکم قیلک قبری کتور دیار اول قشتم شمش یاننه یتور دیار
 500 اویله کیم کور یعلینه اول غلام شادما اولک و کولدی فی کلام
 خاوردان ایدر نیچو کولک همین بن سکا کولدر دیک قبری یقین
 کیم کرکدر اویله الم جانکی ترک ایدک سن ملک خانو مانکی
 حکم قیلک قبری هم اصد یار ایتکوز قیر یاج اکا هم اورد یار
 ینه زندانه بیور یول لعین قبری کتور دیار اولدر یقین
 505 شهرت بیرونک در زندان شاه بر حصار دیون بیلک راولریناه

قبری زندان ایچنه قوید یار قاپولری باغلیوب هم کلد یار
 ایشمه لک دلدک ایمک بر خیر بر لعین یانتنه او توردی مکر
 باشنه قوپار تدمی ولده همین قیلجک صیرک اولده بر لعین
 دلدله یرشک اولده خلکسار برد پکله جانک ایلک بیزار
 510 بردخی و بردخی اولده همین دیش ایلده درناغ ایلده دلد یقین
 یقک اطلک یتک ملعونی رون پادشاهه ایشدی یار داد و فغان
 بونک اطلی عاجز ایلک بزی یتک ادم یتک اول اطلی غوزی
 خاوندان دیرای قشقم شمشیر لوان کل بوا طی صات بزه سن یا فلان
 دیک چیلاد صاتم ای پادشاه الورالین صاتم بلکل سکا
 515 ویردی خاور بشیون التوحید صاتون الک دلدی اول یکسره
 طشره چقک اول امیر المؤمنین دلدله دیک یکه ای عین یقین
 تنگری بیلور بر قیلک صاتمزم سن بیلور بن بوایشی قیلرزم
 بن کیدنک صکره ای عین یقین دست ضرب بونلوه کوستر همین
 ایه رک ایچک و هم زین و لجام چقک طشره چک صفدر تمام
 520 سعد و قاص یاننه کلک علی ابن عیمره مصطفاشاه ولی

صوردی

صورتی اولدم سعد وقاص امین قفی دلدل یا امیر ملو منین
 دیک صباتم دلدلی بر خاوران سعد وقاص کولک اولده رون
 ایشدایم خاورانن بر خور حکم قیلک لشکره اولدم مکر
 اول لعینک ورائی بر همتی برز بدست کافرائی خیبری
 ۵۲۵ میشه لرایچه کیزدی اول هین دوترائی شیر و قیلان اول لعین
 کلک اولدم اول لعین بد کمان دلدلی اول دوتوق استی همان
 یتدی دلدله یقین اولن بکار صیحه ی دلدل بامری کرد کار
 اویله داشلنک اوملقو اوسته اوروب ای قتل قیلنق قصد نه
 اوردی اوزین لشکره دلدل یقین یقنک اولدردی دخی بیحد لعین
 ۵۳۰ قالک تعجب او شاهی خاوران سیم نیجه بتر بونه اول پرهلوان
 حکم قیلک واروبن چاغز دیار اول قشمشعی اودمر کور دیار
 دیر قشمشه او شاه خاوران افرین اولنکوسکا یا پرهلوان
 آنچه فی ای باغشلم رسکا ال کو تور دخی کرکنز بو بکا
 یتدی دلدله امیر ملو منین هم ایا سز بنک اونه اول امین
 ۵۳۵ کلک سعلک یاننه اول سرفراز تنکی بسته ایلک دلدل چوباز

ذوالفقاری باغلی بیلنه زود دل له بند اودم شیرینی وود
 سعد و قاصه دیدیم یا امین سید میر قبری قورتارم همین
 کلک زندان قلعه سینه شیر حق بر عجب قلعه قیوس یلم سبق
 انک دلک علی لمر تضا ذوالفقاری یره قویک با صفا
 ۵۴۰ قلعه یه مهالک کند ی نامدار چقک قلعه یه بحکم کرد کار
 خاوران شهر ندان اولدم کورد یار دل لی اولدم ارایه الد یار
 دوتک اولدم ذوالفقاری دیشنه چقک بر یانه ایشت حق امرنه
 نابید اولک اولدل ذوالفقار هم بفرمان خدای کرد کار
 ذوالفقارک وصفنه کورتور دیار خاورانک و دانی قویار دیار
 ۵۴۵ حکم قیلک چاغزک اول تاجری یعتکیم لشکری دخی حیدری
 کل دیار قشتم می کورم دیار دل فروزی اول نکاری کورد یار
 خاورانه کتدی یار اولدم روان دید یار کیم ای شهنشاهی جهان
 اول قشتم شم چادر ندیم ای امین بر عجایب دختری ور نازنین
 او تو بهدر سروی قد سر بلند ای کونش حننه کلزماسند
 ۵۴۵ عاشق اولک دختره اول خاوران حکم قیلک بروزیرینه روان
 درون

۴۸
 داور بن اول سرو قد صبا تون ال کلک سعد یاننه اول بد فعال
 سعد وقاصه دیک اولدم وزیر نکه مال استرسن ال بزک پزیر
 بوخلایق دیلر اولجا ویران سوکک سعد الف اودمدک اولرما
 کیمسه صبا ترمی حلالن ال عین دون کیری کیت ای لعین ناپاک
 565 پادشاه کلک اولدم سویتک سعد وقاصک سوزک شرح ایلک
 حکم قیلک پادشاه اولدم خوباد ورا یک بر پرلوان ادی قباد
 وار قشتم شم مالفی تالا کلن کند ولک باغلیق کتور کلن
 اطه بنک لشکر یله اول لعین سعد وقاصه یتشد یار همین
 لشکر کوردی اوسعد نامدار اطه بنک جبه جوشن استوار
 565 اودی لشکره اوزک اول پرلوان یقک اوچیوز اده می اولدم عینا
 درت یکادن اکا کند اتد یار سعد وقاصه کرفقار ایتد یار
 پادشاهه ویردی یار اولدم خبر سعد وقاصک دوتلد و غی مکر
 او دیلر زندانه اولدم همان کلک لشکر دلفروزه اولرمان
 دلفروز خانی نکاری نازنین جبه جوشن کنه کیک همین
 570 دیک سیاف دلفروزه ای نکار سکا معلوم عورتک نه کوچی وار

اچ الیم قورتارکت بند دینی ایش قیلام بونلره بامرغنی
 بوله یم بولشکره جمله ظفر کوه قافی ایلیم زیر و زیر
 دلفروز دیدیکه اکا یا امین سنی باغلتک امیر المؤمنین
 هم مسلمان اولماش سنی ایلله نیجه اچم بن سنی ارکان ایلله
 575 سویلتک اول میر سیاف برلوان دیشمه کلتک رسول روحیهان
 صدق ایلله اسلامی قیلد اختیار هم بفرمان نحدی کرد کار
 دلفروز خان نکاری نازنین اچک بندک میر سیافک همین
 بنک اطه میر سیاف اولزمان صانه حکیم یروکول ایتدی قضا
 نعره اوردی اول پلنکی زدها کیردی لشکر اچنه اول بیرها
 580 اول قبادی یقک اطنک بیزر لشکرینه دیک اولدمه وزیر
 خاورانه دیدیکم ای پادشاه هر قباد و لشکر او کتک فنا
 حکم قیلک پادشاه اولدم همین بنک اطه ترک املاق لعین
 اون لیک بیک کافر بخت شوم کیردیار میدان اچنه فوجوم
 میر سیاف کیردی میدانه همین بریکادن دلفروزی نازنین
 585 اختامه دکت ایتدیار انار قتال بونلره اوردی قضای ذوالجلال

درد

درت يكادن چو كند لواند يار ايكي سنده كرفتار ايشد يار
 قويد يار زندانه سيافي هين دل فروزي هم كتورديار يقين
 خاورنك كوكوردوشك دخيره بيهوش اولك بربزادوشد يره
 ورايت بر خادمي كافور نام دل فروزي اكا تابشودي تمام
 590 حكم قيلك ايم حرمه وارديار دل فروزي هم كتوروب كلديار
 دلفروز خاني نكاري نازنين ال مناجاته كتورديك همين
 ديديك اى حى قيوم لاينام سن بى قورتار بولارن يا خدام
 اول محمد مصطفىانك حرمي هم عايي المرتضيانك عزتي
 كون باتوبن كتك بر مغرب زمين بربوزي دولك سياهان نكين
 595 اول لعين خاوران ناپاك شوم حرمه باصديقدم اول بد ظلوم
 دلفروزه آل اوره اول بد فعال كيردي لني او پماغه اول پرزوال
 دلفروزه اويله كيم كلك روان كورديك اولمش بر ازدها ايلان
 حلقه چين اولمش او دختر بوينه زهره سچاك اولك ملعونك يينه
 نعل اوردى اول لعين بد گمان مشهر خلق هپ توكلديار دون
 600 اويله كيم اول زدها كورد يار جمله سني اولدم تحيرت قالديار

قورقوسنگ خاوراندرتیه کی قاجک طشره اچرویه کیرمک
 دلفروزخان نکاری نازنین چوق شکر قیلک برت اعلالین
 صد ایل بهیل اولخوندقدیر کیم چاغرسه اکا کولور دستگیر
 دیار سز بوله سزاوددن پنجاتی
 رسوله ویریکز چوق قچو صلاقی

۶۵۵ ایشد اولد لدلک ایمک بر خبر ذوالفقاری دیشنه دوتک مکر
 کوزلدی یازی ییباغ اولهمین کندی بر خوش میغرم اولهمین
 ذوالفقاری قویک دیشنگ یوچ چورسنگ اوتلدی دلدی دیو
 ناکهان اولدم ایرشک بر سوار دلدی کوردی و تیغی بی قریار
 خوفناک اولک اودلدک همان شهر کیدی اول لعین بی ایمان
 ۶۱۵ شهر دیر لردی صباشهری مدار پادشاهن دی میر زینهار خار
 یوزیره قویک اواتلوسویلدی ذوالفقاری دلدی شرح ایلدی
 میر زینهار خار حکم ایتک همین اطه بنک اولدم اون بشیرک لعین
 دلدن یاننه اولدم کندیار ذوالفقار دلدله مت اولدیار
 کندی هم دلدل یانینه بر سوار بر زبردست لعین نامدار
 ال

615 ال اوزاتدی ذوالفقاری کتوره میر زینهارخاره اولدم یتوره

دلدل اولدم اولیله دپیک اژدها قصه قیلک اول لعینه بی رهها

حکم قیلک میر زینهارخارشاه دلدله توکلدی لون بشیک سپاه

مستغول اولک جنگه دلدل ایلمین ذوالفقاری چال دیلار اندن یقین

یقین یتمش کفری اول راهوار دیشل ایله درناغ ایله دلدل بزار

620 ذوالفقاری الدیلر قایتدیلمیر قایدوبن شهر ایچنه یتدیلمیر

میر زینهارخار اولدمه بنام واریک او توذ بیک آرجمله تمام

ذوالفقار قوت ایتدیلمیر مدار چقمق قینک بامری کردکار

چوق تفکر قیل دیلر اولدم تمام ذوالفقار چقمق قینک والسلام

ایشیدایمک شاه مردانک خبر قبری قوتاروغه کتدی مکر

625 یتدی زندانه امیر المؤمنین کوردی قبر نالشرایلر یامعین

کیم بنی قوتار بوبندک یاخذ خرمیچون اول محمد مصطفی

شاه مردان یوزینی بودم کورم یوزیمی نک یاغینه سورم

کوردی ایچروعلی المرتضی یوزیره قویک او قبر باصفی

اچک بندینی انک اولدم علی اول امیر المؤمنین شاه ولی

630 چقد یلر زندان ایچنک کلد یلر ذوالفقاری دلدی کورمد یلر
 حیرته دوشکی امیرالمؤمنین سعد وقاص برینه کلدی همین
 نه سعد ورنه دلفروزی نکار لششه دشمن او پر خون لاله زار
 هم تعجب قیلدی اول شیر خدا حیرته دوشکی علی المرتضی
 کلدی شهرک قاپوسینه اولرمنک خشم ایله بر نره اوردی شاه لاجا
 635 خاوران شهری قود ترشد یلر نره ضربنک قویو کرشد یلر
 خاوران دیک بونه سردر نه اون عالمه دتریمه دوشکی اشبوکون
 دید یلر کیم اولرمنک ای پادشاه اول قشمشد که کلدی اولرکا ه
 حکم قیلدی خاوران اند همین ورا یک بر بلوان اند یقین
 زید بن افلح اکا دیر لودی نام اون بیک دمرالدی کتدی والسلام
 640 شاه مردانی ارایه الد یلر اون بیک دمرالدی قلجه اورد یلر
 شاه مردان کیم یسن دوتار ایک هم صبان داشه کجه اتار ایدی
 اختامه دکلین امیرالمؤمنین لشکری زیروز برایتی یقین
 زید بن افلح اودمرا تیک قرار قاجد کتدی اول لعین نامدار
 خاوران یاننده یوز قوید یرک دادو بیداد ایتدی اولدمر ماجره
 دیرکم

645 دید یکم ای پادشاهی خاوران
 نعم آورنده زمین اولور فنا
 زید بن افلح سوزند خاوران
 حیرته دوشک قومیر و وزیر
 اوتون ادم کلک اندک بقرار
 650 اهو افغان ایتدی لوانده نهما
 بونه سردر معلوم ایتک سزبکا
 دید یلرای پادشاهی تخت تاج
 قلعه حسن فولاده اوغردق
 اوستومز کلک اندک بیک سور
 655 سن مد قیل بزه ای شاهین
 صبر ایدک بر دیر دیک اندک لعین
 واریک بر پهلوان اولدم تمام
 حکم قیلک اکا اندک پادشاه
 بروزی واریک اول خاوران
 646 بی خبر سن بو قشمشک همان
 چو بوسسک یقیلور ارض سما
 رتوه دی یپراق کبه اول بدکمان
 داد و بید داوکی کلک کی حقیق
 یاقه لک یرتوبن ایلک زار
 صور دی نلردن اوشایه خاوران
 نه شکا ایتد ریتا ایدک بکا
 کاربان ایتک کلور دک بی علاج
 سنج و مالی جله تسلیم ایلدق
 تاله دیلر مال مزهر نکه وار
 حاملز بودر که ایلدق بیان
 کوند مرانلره اون بیک ایتقین
 ایدی عماری لعین ناتمام
 آلدی کندی اول زمان اون سیاه
 هم عمار الدین دیلر دیکان

660 او قوش یازمش ایک دانا ایک کی عجب مردانه برپینا ایکی
 خواوران دیدیکه اولدم یا وزیر ای عماد الدین یوزگور بی نظیر
 بو قشمش در ویا تا جر میدر پرلوانیک ویا خود یکمدر
 اول عماد الدین اولدم یاقین جلد خذ مننه کله هین
 او یله یکم کوردی عین اولهام آل آل اوزره قویون ویردی لام
 665 چو کدی ایک دنی وسته سرفراز حیدر سویلدیکم ای شاهباز
 سن علمین بک سویله روان بن بنی بنکرتشم اکا کما ن
 دیک حیدر نیجه بیلور بن بیلور بن کورشم هم سنی
 دیدیکم انجیل کتابند قرار کورشم بن و صفوی نامدار
 بویکی شکلی قد و قامت بویله کورشم تمام علامتن
 670 بویله اوچ ننه نشانارستک شاه مردان هم علی بن نامدار
 بر اطلک وادی دلد شیر حق بر قلغن ورکه اوچی ایکی شق
 بر قولک وادی قبر ای امین سن علی بن شیر رب العالمین
 سویلدک اولدم امیر طومنین اوشیم شیر خدای العالمین
 اوچ نشانار جمله بند در کلب بارک الله صدق ایلده بلدک
 امیر خیر

675. ایش بچك پجو وزیر آنك سوزین حیدر او کند یز او کی یوزین
 توجید ذکر ایلک قیلک قبول حق مسلمان اولک بولک طوقی
 دو کی ایاغه وزیر عت مدار کله خاور آنک اول بیقرار
 سوتلک ای پادشاهی خاوران بود کل نام قشتم شتم بیلیان
 شیر حق بود علی نامدار تنکریم بر در هر اول پرور کار
 680. کرم مسلمان اولمز این پادشاه نه سنی قور نه لشکر نه سپاه
 شهر میزی ایلور زیر وزیر خاک ایلد یکتا اندر اول نامور
 یوسوزی ایشک شاه خاوران اجوغنک دتره کی اول بیلیان
 وزیرینه سوتلک ای پچیا لاند اوزکه تنکری وارعبیرها
 اول عماد الدین دیک ای خاوران بن دیدم سوزک حق بیلیان
 685. کرم مسلمان اولمز این پادشاه اشته سن اشته علی خاور زمین

هم بوجلس بوراده اولک تمام

اولرسوله ویر صلا یقله سلام X

ابتدا قیلم بفهمان خد اول خدی انیسو جته ره نما
 صاحب نسلک روض سما صاحب عرش مجید کبریا

بی زماند خالق دؤر نهدان
 690 اول رسول الله هم فخر الانام
 کعبه شهرند او تور شک مکس
 بعد اذان صور رسول المرسلین
 دیک قانی بابا کز ای جان من
 مصطفایه دیک انلرای آتا
 700 پچور رسول ایشک انلرک سوزین
 ایکی رکعت قبلک پیغمبر نماز
 مصطفی اندک مناجات ایلک
 حکم کوکن اولون پایی جلیل
 دیک ای اخرومان پیغمبری
 705 دیک حیدر کتک تا خاور زمین
 اون ایکی بیک زایلله ماکم
 غایب ولک اولون ماروح الامین
 خاورانه کیمشد و شیر خد
 بی مکاندر صانعی کون مکان
 اول جیب الله نور لاینام
 مرتضای کورمک اوچکو مکس
 ای حس حسین ای عین الیقین
 بوکون اوچکوندر کورنیز موندک
 بلور قند علی المرتضی
 اوپک اندک انلرک ایکی کوزین
 آل کتوروبیلک حقه نیاز
 امر رب العالمین کورینلدی
 مصطفی نک خد متینه جبریل
 سکا کوندری سلامی اولغی
 مالکی کوندر حق امریه یقین
 حق تعالی امریه بریل یا امام
 مالکله دیک رسول المرسلین
 سندخی کیت حیدر ای باوفا
 دیک مللک

۴۸ دیک مالک یار رسول المرسلین ای حبیب صدیق رب العالمین
 ۷۱۵ حمزه ایله اوچ کرین ای نامدار لشکر ایستد ک خاورد یحد شمار
 چاره ایله بلمدق با خاوران لشکر میز صینک قاجد در زمان
 مالکده سویتک اولدم مصطفی امر اولدی بک از رب العلا
 کیم بک مستخر اولمک خاوران بک اطه مالک از در روان
 کوزی الی چکنه اولان مدار دیک صیغند مسکا پرور کبار
 ۷۱۵ یوریک لشکرله اولمرد مصفا کوزک لک چکنه بچو کوه قاف
 اون ایکی بک از ایله شو بوله مالک ایله یوریک جمله بوله
 اول ابوالمجنن ایست برنجبر حصین فولاده ایرشتک مکر
 بیک یکیدا انکله قلمشک قرار حصین فولاد قلعه سینک نامدار
 خاوران کک عمار لعین اون بیک ادم بوله خجریل یقین
 ۷۲۰ حصین فولاد قلعه سینه تندیار قلعه قارشو مقابل دور دیار
 دوک دیار هر کوسوز و نوا و نیر دتره دی کوه و مغاره ای میر
 اول ابوالمجنن دیر عیون مدار آکینه کیمک سلاحن استوار
 قلعه د آملک دیارک اولهین قارشو کوز اولمک از روی زمین

توزيارللك چققل توزلن اولزمان ماللك ايله اون ايكي بيك اره مان
725 ماللك كوزى اله ماللك نامدار اوردي بونغر بئام كرد كا
لشكرى كفار ايله هم مسلمين بربرينه اورديار يتغى همين
كوز النك ماللك لشكر كشاد لشكرى زيروز بون ايتك چوباد
هراور شد او توز او توز بشرا عين خاك ايله يلكشا ايدى اول امين
بوندى كافر لشكرى اول نامدار هم بفرمان خدى كرد كا
730 بشيوزى چققل اولار كزى كلام خاورا دد ايتك يار جمله تمام
قلعه د بولمچن خنجر كزار بلد يلكه ماللك زر بون نامدار
ماللك انك اولك هر كز خبر دوشك قانچا كافرا رنجه مكر
ماللك ايله اون ايكي بيك ار تمام دوشديار اول لشكر ادينه بئام
ايشا يلكشا شاه مردانك خبر اول امير المؤمنين خير البشر
735 اطه بنگل لشكران خاوران او چيوز اللربيك لعين بئ ايمان
جنك انچو كوس نقاره اورديار شاه مردانه مقابل دورديار
يرينك چك يار شمشير و تيغ دوشك چك اور طيه اول بيك تيغ
بريسن يلك اطهك على قلنجن لك النك اول ولى
حيدر

740 جید راء ضربینه هیچ دور مزدی تیغ ذوالفقار کی غیری قلعج بیکیغ
 کی میسنک قویار وریک باشی کی میسنک ایدی وریک باشی
 نه خود لدل بیلله دُر نه دو الفقار قالک لشکار ورتنه سنک بیقرار
 دیک ای معبود بکا ایله مدد ای خدای حی قیوم صمد
 ایشد ایمک امر رب العالمین قارشودن توز اولک ازروین زمین
 طوز یار لک چققل توز اولوم مالک ایله اون یکی بیک پهلوان
 745 کوزی الی الله مالک مدار اودی بر نعل بنام کرد کار
 چکلک تیغی لشکاری اسلامیا کیردیار کفار ایمنه اولزمان
 کوز اندک مالکی لشکار پناه هر اوزشده قرقی ایلر فنا
 جنک باجنک و سیز عیاسیز نیزه بر نیزه و تیغ خون بریز
 شمس کنگ مغربه چو افتاب یوزینه چکلک سیاهان نقاب
 750 طبل باز کشتن اولرک اولوم بر برینک لشکار اولرک کمان
 کیردی شهر خاورنک لشکاری ایشد ایمک شاه مردان حیدر
 مالکی کورک و شکار ایشد همین حق تعالی امرینه شیر معین
 انک اطلن مالکی لشکار کشاد قارشو کلک شاه مردانه چو باد

بر برک تو جقلد یار اولرمان
 755 صورک اسلام لشکرک و غلاک
 شهلا قارشو قوندیلر انار تمام
 میر زینهار خارک ایشت خبر
 یکمه قیننک چقار بلمدی
 اول کیمه یاتک بامری کردار
 760 دیدیکه قالد ای لعین بی ادب
 ذوالفقاری برینه کوتور هئا
 یوقسه سنک کیسر برین باشکی
 یقوند او یاندک میر زینهار خار
 ذوالفقاری برینه قونک یقین
 765 تاکه طوغنک اقباندر هئا
 حکم قیلک خاوران خاکسار
 میر بیانی وسعد الدیلار
 دار چکمک استدی یار اناری
 ایشتمک امر حنی اکبری
 یکم لودر

کیم اودر پروردکاری لایزال هم توانای حکیم و ذوالجلال
 770 انوری کوردی امیر المؤمنین جاننه اود دوشک اولده هین
 خشم ایله بر نعره اوردی مرتضا صانه سن کیم عامله دوشک جزا
 دتودی اولدر زمین و السما اون ایکی بیک کافر اولدر ویدی جان
 میشته لوده دتوده هر جا نور بیهوش اولدی نعره ضربتک بشر
 ثا صبا شهرتک دلدل ای لین حیدرک نغم سن ایشتی یقین
 775 ذوالفقاری دوتک اولدر غزیر توتوق چقک همانم مغزینه
 اوردی اوزین طاعطاش اول هم شاه مردانه ایشک و السلام
 ذوالفقاری الی اغرنک علی باغلیک بیلنه اول شاه ولی
 دلدلی صحرانک اندک نامدار چکک قیننک همانم ذوالفقار
 یتک دارک دیبنه شیر خدا لشکری زیر برایتک جد
 780 میر سیاف ایله سغک اولرنا الی کافر لرنک پهلوان
 او یله کیم قورتاردی کافور هین آل قلجه اوردی سکتایک لعین
 شاه مردانی اریه الدیار کوس زورنا و نقاره اوردیار
 ذوالفقار لرنک اول شیر خدا نعره اوردی مالکی لشکر پناه

785 گرز اندک همچو کوهی آهنین
 ایکی دریا اشوبن قاوشد یار
 کله برکله و شمشیری دلیر
 لش لشر و زره دوشوبن اولک فنا
 ذوالفقاری و یله چالردی امین
 تا که خورشید جہان افتاب
 790 طبل بازگشتن اورک اولر زما
 انک دلدلک امیر طو متین
 ابدت الوب نمازی قیلد یار
 لشکری اسلامند ای ناک مدار
 شهلا کیردی لشکراین خاوران
 795 تنگنه چققی هماندم اولعین
 او قوز اوچ بیک اده می المشر فنا
 جان ویرمش بر جهنم بی عنا
 دایردن تنکری سنی قورقده
 کرمولوت ویره سن پیغمبره

ایشطانی

ایشتمک میرزینهارن ذخیر
 ذوالفقاره دلداره اولمشک ما
 ۸۰۰ یوزیره قویک وسجده ایلدی
 لاته باقوب دیک ای معبثومن
 بوقلنج صاحبزاده ایتکل بیبا
 ایشتمک امررت دادکار
 دیک ای ملخو هم روی سیاه
 ۸۰۵ معبث اولدر که یراتک اده می
 معبث اولدر که یراتمشدر سنی
 معبث اولدر که نهان اندر نهان
 معبث اولدر خالق لیل و نهار
 معبث اولدر سنی ایتمش پادشاه
 ۸۱۰ معبث اولدر صاحب پیغمبران
 مصطفی در کعبه شهرتک همین
 هرکیم انک دیننه قیلسه قبول
 حیدر دیشک کوششک مکر
 کیردی پتخانه یه اول ناپاک ذلت
 سجده ن باشقالدیر وین بیلیک
 ایند وندی جهرانی داد من
 یتغنی انک ایه سن سن عیانا
 پت دیله کلک بامری کردکار
 بن که خلکم بنی ایلرسن پناه
 هم یراتک انشرجن عا نلی
 براوج طپراقدن حتی غنی
 اول توانای حکیم اندر جهران
 هم خلد وندی کریم و کردکار
 معبث اولدر کریم یراتک شمس ماه
 خاتم مرسل نبی و روح پر
 کار سازی مجربین و مد بنین
 اخوتک دستگیری اولور اول

صاحب اطو قلنج بیلک عیناً
 مرتضادر نامی انک اولامین
 815 کل مسلمان اولکن ازجان دل
 بوسوزی ختم ایلیک لات اولزما
 میرزینهار خار کوب بو حکمت
 جان و کوکلن مسلمان اولک تام
 لشکر یله یوله دوشک اولزما
 کفری الکت قویکلن اولمه نجل
 ایکی بیک پاره اولوب دوشدی
 دوشک اولدم جانتده حق هیبت
 لشکر یله سربسر جمله تمام
 شاه مردان یانته کلدی روان

دایردن تنکری سزی قورتره

820

کر صلوات ویره سز پیغمبره

ایشید ایکی خاورانک داستان
 بند سکسایک بیک کافهین
 شاه مردانه برابر دور دیار
 دلدله بند امیر المؤمنین
 825 هر علم قالقد بنام مرتضا
 روبرو دوری قولشکر سپاه
 جنگنامه دوکدیلر انلر روان
 جبهه جوشن درع گرز اهین
 جنگ ایچو کوس و نقاره و دربار
 سعد و سیاف مالکولشکر یقین
 یازوسی نصر و من الله اله
 کوس و ننگ جنبش ییک کاه
 کردی مدینه

کیردی میدانده هماندم برلعین تورکی ملاق اکا دیرلردی همین

اوزین اوکک اولعین باوقار کیردی میدانده اوسعک نامدار

نیزه برنیزه اورشد یار روان دتوره دی صانکه زمین واسمان

830 تورکی ملاق ایله سعک نامدار کوکسنه اوردی جلدی شیر وار

سرنگون ایتک اطنک بر زمین لجا ویردی بر جهنم اول لعین

بردخی میدانده کیردی درزنما اینک یقک او شیری پهلوان

بردخی و بردخی و بر دخی یقک اطنک سعدیت مشن و زخی

اون بیک ارسعک ارایه الدیار میر سیافشا شیری برهتر

835 کیردی میدانده چوشیر بنرها دتوره دی اولدر پلنگو اژدها

او یله اوردی تیغی سیاف مین قان النک لاله زار اولتک زمین

خاورانک ایکیوز او بیک سپاه آل قلنجه اورد یار میر و کدا

خاورانک از کبیر و از صغیر آل قلنجه اورد یار میر و وزیر

شاه مردان دخی قلمک قرار نعره اوردی چکک قینک ذوالفقار

840 الک کیزی النک لاله زار نعره اوردی هم بنام کردکا ر

لشکری سلام اون بیک فی کلام آل قلنجه اورد یار جمله تمام

ذوالفقار النذول شیری خدا چاغری بنم علی المر تضا
 هر او شده یتیم شایسته ذوالفقار - اوز انوردی هم بحکم کرد کار
 یتیم دلدار اید سرنگون هم بفرمان خدای رهنمون
 845 کون دولت ذوالفقار بارها صاغورین طولک عالم ازدها
 دتو دی اولدم زمین و آسمان ذوالفقار هیبتک اولزمان
 تا مغرب شمس خیمار ضیا یوزینه چکک نقاب از سیاه
 لشکری کافر قایتد یار همین شهر اید یار هماندم ای امین
 تخت چقک پادشاهی خاوران لشکر ایتد حسا اندر زما
 850 کوردیکم التمش بیک ارقالمش هما باقیسه کجا بر جهنم بی ایمان
 الا چکک خاوران خاکسار صلتک اوزین اشاغه تخت بزار
 دیدیکم بویجه شهنو ایلرم اول قشتم شم اوستنه بن کیدرم
 لشکری التمش بیک ارقالمش بنام یاری کیمه بندیر اطه تمام
 لشکری اسلام یاتد یار همین ایشایمک امر رب العالمین
 855 اول کیمه مالک بحکم کرد کار لشکره چرخ چیک اول نامدار
 یاری کیمه کوردیکم کلک جوی لشکری اسلام اوزیرا خاوری
 یریتاف

۵۸
 میر سیاف او یاتدی در زمان سعد و قاصی بیلہ جہ رون
 قلمدیار شاہ مردانہ خبر التمش بک ملتو بواجی نامور
 یاری کیجی کہ قرائلق در جہان کوز کوزی کور مز نہان اندر شاہ
 866 مالکوس سیاف سعد نامدر لشکری کفارہ قارشو دور یار
 القلجہ اوردی شاہ خاوران بیلہ جہ لشکری بید کران
 کوزی ملک الینہ مالک ہمین چکدی قینک قلیج سیافدین
 سعد و قاصی بک الی اللہ ایشدایمک تنکریک تقدیرینہ
 تیغ باتیغ و کمان و باکمان کوز با کوز و ضربہ دیگران
 865 لشکشہ دوشک ز کفار لعین فان اللہ لاله زار اولک زمین
 تیغ بر قندن قرائقونا کرمان صاغورین چقک خوشی جہان
 مالکوس سیاف سعد نامور لشکری ایلدی یلزیرو زبر
 قاجک اولم لشکران خاوران تاسحر جاغینہ دک اندر زما
 شہرہ کوردی خاوران پاوشاہ لشکوقا لشکر یکر می بیک سپاہ
 870 اچکک اول لعین خاکسار اولک جاننک بیزار و بیقرار
 تاسحر وقتی کہ اولک ایامین یقون طوردی امیر المؤمنین

باقی کوردی قان پچو اب روان یر یوزی دیر یابی و مشرعیان
 لشکر شه دشمنش ای یک بیحد حسنا اطلوی کینز ایا سز بی کتاب
 صورت مالک امیر ملو منین بونه ایشد بونه غوغادر همین
 875 دیک مالک یا علی نامدار لشکر خاور بویکجه بیقرار
 شبنون ایشد یار یز او ستومره لشکر خلور بزم قصد میره
 حق تعالی بزه نصرت ایلدی ایلری قوماغه فرصت ایلدی
 افرین ایشد امیر ملو منین مالکوسیا فوسعد اول امین
 جمله اسلام لک دست نماز اول سحر وقتند قیلدی ر نیاز
 880 حکم قیلدی شیر حی لاینام لشکر اسلام اطلندی تمام
 کلد یار درواز شله همین اچر و کیردی امیر ملو منین
 مالکوسیا فوسعد نامدار لشکر اسلام جمله نکه وار
 خاورانه ویرد یار اولدم خبر شهره کلد شاه مردان پر هیز
 ایشد بچک دتره اول بی ایما اوتهمکی دروازه دقاچی روان
 885 ایکی بیلک کافر اودم اطلندی یار تخت تاجی ترک ایدوب کندی یار
 شهر کیردی پچو امیر ملو منین بایو یخسول قارشو کلد یار همین
 جان

۸۰ جان و کوکلت مسلمان اولدیلر شکر ی بر پیغمبری حق بلدیلر
 خاورنک ایکی اوغلی واریک هم زبردست و هنرمندان ایکی
 بریسینک ادی فیروز کار ساز کوچکن ادی پشتکی سرفراز
 ۸۹۰ هم عمار الدین وزیر ایله بنام جمله سے اسلامه کلدیلر تمام
 یقدیلر کلسایه مسجد یاپدیلر ترک ایدیلر پوتلری حقه تاپدیلر
 طولک خاور شهرینه نوری صفا جمله نک دیلنک زکری مصطفی
 هم عمار الدینک صورتی عکای خاوران شاهی نیرا کندی ولی
 اول عمار الدین هم روی سفید حیدر سویلک ای شیری مجید
 ۸۹۵ خاوران قدانسه کندی همین نام جمشید شاهدر خاور زمین
 صورتی حیدر جمشیدک احوالنه فعلنه هم دیننی اقوالنی
 اول عمار الدین دیک یامرتضا جمشیدک احوالنی دیک سکا
 جمله فکرک انه سی اولدر همین بغض کفرک لایه سوی شاهین
 لشکری ییحد ابی غایت سپاه یق اقلیمه اولوپدر پادشاه
 ۹۰۰ روم هند و زنگی ماچین چین لشکری ییحد تا خاور زمین
 جمشیدک تابعدر اول تخت تاج یق اقلیمک کلور اکا خراج

دیکلرایک اول امیر المؤمنین
چقک توزدن میر زینهار خارشاه
اولیله کیم کوردی امیر المؤمنین
905. بونه لشکر در که کلک از کجا
کلدی قنبر لشکره قارشوروان
قانعی یردن کلدی یکر قانک سفر
دید یلر کیم بزمسلمانوز همین
شهر نیک دیدی شهری صبا
105 او کلدی قنبر شهه اولده روان
میر زینهارون امیر المؤمنین
دلده بنک اوشیری کرد کار
قارشو کلدی میر زینهاره علی
انک اطلک میر زینهار خارشاه
115 و شاه مردانک یاغک و یک زود
شاه مردان ایله شهه کیر دیار

قارشو کوز اولدی ان ویر زمین
لشکر یله بیلله او توز بیک سپاه
قنبری کوندی کیم کیت کور همین
ایز کتور خبر بزه قنبر روا
صورتی لشکره خبر اندر زمان
دینکر نه دیندر ویرک خبر
شاه مردان یا ننه کلک یقین
پادشاهن دی میر زینهار شاه
شاه مردان خبر ویردی همان
اولک اکاه کیم مسلمان دیر یقین
چقک دیشخار و شهرک نامدار
لشکر اسلام ایله شاه وکی
دوشکی شاهن ایه غینه سیاه
لشکر بحد ایک صاغن که دود
زوقو عشرت خوش تماشا قلدر
یک کون

۶۷
 یی کون یدی کیجه شیر خد
 خاوران شهرند قالک با ند
 سترنجی یول یراغک ایتدیار
 شهرن دیشخار و اولدم چقد یار
 میر زینهار خار و مالک پرلوان
 حیدر و سیاف سعد نوجوان
 ۹۲۰ الی بیک لشکر ایله اسلام نام
 یاری کیجه شاه مردان مرتضا
 دیدلیم قالدق ای امیر المؤمنین
 دیشنه کیردی محمد مصطفی
 اندر بولمچین خبر کذار
 حصن فولاد قلعه سینه کیت هین
 یقولن صیحه دی ولشیری خدا
 ۹۲۵ یریزی اچلک از پرده نهان
 شهر تابشوردی امیر المؤمنین
 مالک تابشوردی اسلامی علی
 مالک الی لشکر دوشدی بوله
 شیر یزدان اول امیر المؤمنین
 ۹۳۰ سوردی اولکون تاشنکاه جرن
 یاری کیجیک قانلق یریزی
 اول عماد الدین فروزه هین
 یوله صالک دلدله بنک ولی
 میر زینهار سعد و سیاف بيله
 حصن فولاده ایشک اولیقین
 یاری کیجه تا اولنجه پرلوان
 شاه مردان درهمان اول یلغوزی

ناکهان برسسل یشتک بارها اولی پید بر سوار اژدها
 نوا اورنک زمین و آسمان دترایک هم چها اندر جوش
 چکک یتغی چون پلنک شیروار شاه مردانه بتوردی نامدار
 935 ذوالفقاری چکک قینک علی چالک اکا قوت ایلله اول ولی
 جنک با جنک و ضرب باد یکر کجه نک برنجشے کچجه مکر
 چالدی یتشد کن امیر المؤمنین ذوالفقاری اول سوره ای امین
 ایشلمک هرگز اکا ذوالفقار هم اجوغلنک علی نامدار
 اول دیلاور دخی سکسایتغ حرب شاه مردانه بتوردی تیغ حرب
 940 نه بوکا اولی خطر نه خوراکا غایب اولک اول سوار اولدم رها
 خشم سخت اولک امیر المؤمنین اندی دلدن یرا قلب حزین
 قوی قلقلان باشی التهرون غفلت اویقوسینه کندی در زمان
 اویله کیم یاتدی علی نامدار دیشینه کیردی حبیب کردکار
 دیدیکم غم چکمه ای شیر خدا اول ابولمجن ای بلکل روا
 945 یقودن اویاندی شیر بی زول شکر قیلک بر خدای ذوالجلال
 هم سحر چاغیدک دست نماز صالک سجاده اودم قیلک نیاز
 زین

زین کبابه پای با صد اول دایر دل له بنک بفرمان قدیر^{۶۴}
 دوشک یوله تاکه شتا و الضحا حصن فولاده یرشد با وفا
 قلعه ک باقی ابو المعین همین قارشودن توز اولک از روی زمین
 ۹۵۶ قلعه ک نانی ابو المعین روان دوشک حیدر ایاغینه اولر منا
 اندک دلک امیر ملو منین قوچک اول ابو المعین اوپک همین
 بربرک احوالک اولد مرصویر حق تعالی فضلنه شکر ایتدی
 بیک یکید ابو المعین ایله نامدار یراغ ایتدی بلر هماند مرشیر وار
 طشره بختی اول شهید لد سور ابن عمه مصطفی اول نامدار
 ۹۵۵ اطه بنک جمله سه اولد همین دوشدی بلر یوله که تا خاور زمین
 قوت دستور الله العليم فضل بسم الله الرحمن الرحيم
 ابتدای قلد مرنامر ان خدا اول خدای انس جنه ره خدا
 اول توانای حکیم ذو الجلال بی شریکوبی و زیروی زوال
 رازق رزاق معبود ایلاه خالق لیل و نهار شمس ماه
 ۹۵۶ اول خدای عرش کرسی آسمان اول خدای نه فلک حورچنان
 ارض کاهوماهی تقدیر ایلیا سجد کوب روز خورشید یلین

۷۲

خالق المخلوق از قدرت مدار | وحش طیر و انس جن موار
 یار دندرا ده می از خاکدان | یوز و کوز و هم زبان گفتار
 شکر قیل اول خالق هر دم بنام | اول رسوله و بر صلا ایله سلام
 ۹۶۵ سیم اودر محبوب حق کرد کار | خاتم رسل همه افراد کار
 مصطفی در نام فخر العالمین | کار سازی مجربین و مذنبین
 ابن عمی روحنه و یرک سلام
 مرتضادر شیر حق لاینام

ایست ایما بر عجایب داستان | لشکری اسلام و مالک همان
 دوشد یار خاور زمینک بولنه | ایست ایما حق تعالی امرینه
 ۹۶۵ یور و دیار اوچکون اوچ کیمجه بولار | ناکهان بر طاعه قارشوید یار
 مرغزار و لاله سبز و چمن | طاغنی التي یجو بهشت ملک ختن
 بر عجب صلا از سنک سفید | طاغ اتکند دوز تمشار قدیب
 اغرنی اچمشک اصلا ای امین | صوانک اغرنک اقر دی همین
 دشت صحرا به اقرار اب راون | جسته بنکرز بوداغ الاعیان
 ۹۶۵ حکم قیلای مالکی لشکر کشاد | قور دیار خیمه سر پرده چوباد
 اندی

۹۸۴ اندي اٽلن مالکوسيا فوسعد
 باکاه پترو خيمه قور ديار
 ۹۸۵ يادى خورشيک جهان کار ساز
 صاليد يار صفره کتور يار لهعام
 ۹۸۶ هم بفرمان خدای پاک ذات
 تاسحر اچلک از پرده نهان
 کلک ابد سته اومالکنا مدار
 کوردی مالک صوکنارنک رون
 صوکنارنک دوشوبد غرق خون
 ۹۸۷ نره اوردی مالک لشکر کشاد
 حيرته دوشک قومير و وزير
 چارسو هر چند کيزد يار مدار
 بنک اطه مالک اولدمه رون
 يلغوزی باصک قدم بر کوهسا
 ۹۸۸ کيزدی طاغی چارسو لشکر کشاد
 ۹۸۹ لشکر اسلام جمله بی عدد
 کيرون چادر لره اوتور ديار
 قیلک اسلام لشکر مغرب نماز
 يد يار کتور يار اولدمه تمام
 يادى لشکر انس جن مخلوقات
 چقک شمس و شنالک جهان
 چشمه با شنه اودمک شير و مار
 لشکر اسلامک بش پهلوان
 لشکر حاضر و باشی مزنکون
 لشکر اسلام کلديار چوباد
 مالکوسيا ف اولسعد دليل
 کورم يار انس جت و شير و مار
 کوزی الک چکنم اول پهلوان
 چقک طاغهم حکم کرد کار
 بر معاه کوردی اولدمه هچو باد

اندی اطلب مالک صاحب سپاه حق تعالی به اورم قیلک پناه
 سن مد قیل ایخدی العالمین گزی الدی ایچر و کبری همین
 اول مغاره روشن اولک اول زمان کوردی دامتق پوده اوج قطره
 الدی گزی چکنه مالک همین اول مغاره ایچنه کوردی یقین
 ۹۹۵ کوردی بر دیوی نه نلک نامدار بر فیلک اوسته اولمشد سور
 نعره اوردی مالکی کور بجه دیو دتره دی کوه و مغاره باغریو
 دیک مالک سن مد قیل یا کوریم ای توانای همه عالم حکیم
 الینه املشید گزی کران اوردی دیولک باشنه اندر زمان
 سر نکون اولدی او دیوی نابکار برسیاهان زمین اول خاکسار
 ۱۰۰۰ ایچر و باصل همان مالک قدم بر عجایب پیری کوردی با ظلم
 رخت اسپای و شکلی نادر چهره سمیت تک بیاض هم قارن
 مالک اول پیره یتوب و یرک سلام مالکن الدی سلامن پیر نام
 مالک سوبلک پیری نابکار سن جاتلک دو عیش سن اول نامدار
 ۱۰۰۵ کیم بودر بندر که هی شاه نکین اول سلیمان بنیت العالمین
 صد هزاران صد هزاران صد هزار اژدها و دیو ملعون بونده وار

مملک

مالک ایته حق تعالی نه پناه
 سن مدقیل انجادی العالمین
 اول مغاره شون اولک اولزما
 ۱۰۱۰ کوردی غارن اچنه اول شیرور
 برجه اندر کیم نهات اندر بسیط
 کوردی بر دیو بر فیله بنشین وون
 مالکی کورخجه نوره اوردی دیو
 موج اوردی اول دگیر اولد همین
 ۱۰۱۵ چققی دریادن هماندر بریعد
 هم بلنک و هم نهنگ بی رها
 جمله تشن زایک بو جا نور
 قایندی دریا هماندر باغریو
 ۱۰۲۰ مالکی اور قایه لدریای همین
 دوتنک کوزی یکی لیلله رون
 اولیلله اوردی کوزی مالک پرلوت
 دیدیم ای حق قادر پادشاه
 کوزی لک ایچرو کوردی همین
 برعجب دروازه کورنک همان
 برعجب صحرا کورنک میر غزار
 بر دگیر کوردی چودریای محیط
 قچیسسه واردر اندک بر ایلان
 قاینک دریا هماندر باغریو
 ایشتیامک امر رب العالمین
 اژدها و ببر و شیر و معقد
 دیو و دود مار و مور و اژدها
 دو کدیله دریا به تشن سر بر
 کلک یتمش اژدها و نره دیو
 نوره اوردی مالک اژدر امین
 اوردی دیولره او مالک پرلوت
 بر یوزی دریا یوزی تلک اولک قات

ازدها و شیر و پیر و نره دیو ^{۶۹}
جمله دریا صوی طولک قاند
تیردی مالک بحساب بی غریو
لش شه روشک پلنگ و دیو
طاغ دینده لشکری سلامیا
کودی ایل و صوا قاردی اولدی
۱۰۲۵ حیرته دوشک قومیر و وزیر
نره اوردی سعد و قاصد دیر
چقک طاعنه یا لکز اول شیر و
اول مغار به ایرشدک بیقرار
اول پیری کوریا و دمودی سلام
دیک سعد پیر اولدمه بنام
ایچرو کیر مالکه ایله مدد
یا لکز مشغولدر چنگه بجهد
ایچرو کیردی اوسعد پهلوان
تیک اولدی یا کنارینه روان
۱۰۳۰ کور دوشمش لشکری بحساب
هم پلنگ و ازدها در زیر آب
ناکھان ایرشدک اولدم بر غریو
چقک دریادان همان بر نره دیو
سعد و قاصد کیرک دوتکی زود
اللی کتکی اسمانه هچجو دور
نره اوردی مالکه دیو اولزمان
سعد و قاصد ایا دم بی آمان
بلقک مالک کوردی در روی فلک
۱۰۳۵ مالکه سوبیک کوزله ایشکی
سویلیک بوسوزی اولدی نابید
سعد و قاصد دوتوبدر دیو تیک
بوننه ایا دم مر سیک یولداشکی
کتکی بر آویج فلک کور او ندید
کتکی بر آویج فلک کور او ندید

اچکدی

۷۰	حق تعالی به اودم قیلک پنا	اه چکک مالک صاحب سپاه
	دتره دی غننا زمین آسمان	جان دلت چکک اول کز کران
	طاقی قالمی کوزه بقرا	عاجز اولک یا لکتر حیران زار
	بیغود اولک مالک اژدر همین	۱۰۴۰ دوشک کز آنک لند بر زمین
	اسید عالم غننا اولک فنا	کون ایرشد تاکه شتا و الصبا
	عاجز اولک استی ضربت همان	طاغ دینده لشکری اسلام
	بونلره ایردی قضای کرد کار	صولی خون اولک از دریا کنار
	بنک لشکر جمله قایتک اودم	یریرنک یقید یار چادر علم
	تاکرک توز اولک از روی زمین	۱۰۴۵ اختار و قایتد یار اند همین
	شیر معبود خد و نیک جهان	توز یار لک چقک توزد اولک ما
	اه چکک شیر بزدان با سبق	لشکری کوردی هماندر شیر حق
	غایب اولک مالک کوسعدی همین	دید یار کیم یا امیر لئو منین
	غرق خون لوب یا تر اند همان	لشکری اسلامک بش بر لوان
	حالیمز اولک ضعیفایم تقضا	۱۰۵۰ چقک طاغد مالک کوسعدی روا
	قور یار خیمه سر پرده پناه	دوند لشکرینه طاغد دینه

چنگ دغه شیر رب العالمین
 کوردی اول پیری که دور مشدی بنام
 دیک پیرای شاه مردان جهان
 ۱۵۵ اسپیدی غاری اول یوزده شیر خدا
 کوردیکم خوناب دریا معتمد
 کلک اول دریا دن اوازی غریب
 حیدر دوتی کزیند همین
 شیر رب العالمین اول نامدار
 ۱۵۶۵ اوردی دیو کباشنه پنجو شیرست
 نوره اوردی شیر یزدان جهان
 نوره سن ایشدی مالک حیدر
 جان و کولک کلک اولد اوزینه
 اوردی بر نوره دخی مالک همین
 ۱۵۶۵ ناکرمان بر دیو چاغدی الفغان
 قاجه کولک کلک شیر کردگار
 اول معاشیه ایشدی اول امین
 لطف ایلده شیر خدا ووردی سلام
 مالک ایش که قالدی بی امان
 یتدی اول دریا کنارینه روا
 لشلشه دوشمن قلمش بی عدد
 کلک اول سعد ایلان نوره دیو
 قوت ایتدی قالدیره یون یقین
 چنگ قینند هماندر ذوالفقار
 ایکلی نیمه ایلدی دیوی شکست
 هم بنام حی قیوم مرزبان
 بیهور اولمش صد سن انک
 ایکلی ایلده یاپشدی کوزینه
 نوره سن ایشدی شیر العالمین
 دورمن ای دیو لرسره دیو مرمان
 اوش اینه لدی تیغ ذوالفقار

ناکرمان ایرشک بر دیوی سیاه
 لغه اوردی حیدر قتل دینک
 سویلک و کوزک اولک نابدید
 ۱۵۷۵ کتدی اولدی بوی سیاهی بی رها
 الکی کلک حیدر اول نره دیو
 سویلک دیوه علی نامدار
 بن نه پاکه وارانشیر و پلنک
 ذوالفقاری چکا دیوه نامدار
 ۱۵۷۵ سرنگون شد دیو از ضرب علی
 اوپله کیم دریا به کیرد خوت دیو
 موج اوردی اول دیکز ایلدی خوش
 دوشک ظلماته زمین و آسمان
 دید یاکم دستت نرزد یا علی
 ۱۵۸۰ کیرد کیز ایچنه یا شیر خدا
 چخو قدم باصک امیر المومنین

بر قیلله بنمش چوکوهی رعده ماه
 بن کلنجه یا علی اککن دیدی
 واریک صحراده بر میشه بعید
 میشه لا الی اله بر اژدها
 اژدهای کورک حیدر باغریو
 اوش بنم ایچده یتغی کورکا سر
 اژدها و دیو مارو یا فهنک
 اژدهای دیوی پیچک چوخیار
 هر بفرمان خدا وندی غنی
 جنبشه کلک اودریای غریو
 بر تو تون چقک دیکزدن باغروش
 بر اواز ایشک حیدر اول زمان
 نیجه اولد رک بودیوی یولی
 حق تعالادن سکا اولک ندل
 اولد کیز اولک غناروی زمین

موکنا رنه همان مالک دلیر
 سکه در یادن همان براژدها
 یک باشی واری انک همان
 ۱۵۸۵ جمله دریاه سردار این اول
 دوک آتش یوزینه ازدها
 دتو دی اولدم زمین و آسمان
 گزی صالک دتو دی اولدم همین
 سوبلک مالک پیرینک مدار
 ۱۵۹۰ دیک مالک اولزمان ای پیر حال
 عجم پیغمبر که عمره اینک همین
 دینله چوق دیو کورد مریرها
 بو بخلاین کوردمر هیبتلوجین
 قارشو کندی ازدهایه مرتضا
 ۱۵۹۵ ازدها اود دوک دژ دریای قار
 ازدها سوبلک ای آدمی زاد
 سرگز ایلله دیولری ایلدی خیر
 صاغورسن کوه قاف بیرها
 ارقه سینک اتی یوز ارشون روان
 جمله آتش بازایک هر اغزی اول
 صاغورسن یانک دینا و ما فیها
 اویله کیم مالک اتی کوردی روان
 قاچک پیرک اوکنه عین البقین
 نیه لک گزی قاچک بیقرار
 پهلواندر درجه هفتاد سال
 بن اکا قائم مقام ایدم یقین
 قیر مشمدیوی پیلنکی ازدها
 ازدها و دیو دژ روی زمین
 ابن عجم الحافظین المصطفی
 شاه مردان چک قینک ذوالفقار
 قلنجک قور قورم یعنی چو باد

فکر قیلمه قوتلورسن ییحه سن
 تا اولنجه درجه مان از بند من
 ذوالفقاری چکک اولشیر خدا
 کسک باشی تنگ از جدا
 نعره چکک ازدها اوک نفس
 حیدر او تور قدر چکک ز پس
 ۱۱۰۶ توکک اتش حیدر اوسته همین
 صانکه دریا یانک هم روی زمین
 انکک حیدر اولم اسمی کرد کار
 بیلنه اوردی همان بر ذوالفقار
 غرق خون اولک ز دریا بارها
 ایکی نیمه اولک ملغو ازدها
 قان توکک ایلیک دریا خروش
 موج اوردی ازدها الرقیقک جوش
 چقک دریا ک هزاران صد بلیک
 شیر و قیلان هزار پرو هم خنک
 ۱۱۰۵ جمله اتش باز ایلی هر جا نور
 توکک یلدر دریا به اتش سربس
 صاغورتن یانک ارض کا هو
 بروکک اولدی سیاهان تبا
 ذوالفقار الیک اولشیر خدا
 صاغنه وصولنه چالو جد
 ینه کک مالک لشکر کشاد
 الیک کوزی الله مانند باد
 نعره اوردی هم بفرمان ایلاه
 هر اورشده قرقنی ایلا تبا
 ۱۱۱۰ تاکه اخشام مغربه ایرشک شمس
 قالمک دیار دیو و جن و کس
 دوشک مالک شاه مردان پانیه
 ایستایمک حق تعالی امرینه

دینک مالک حیدر ای شیر کیر
 کیم بنی قوتار دیک از بندی خطر
 مالک از در له اول دلدل سوار
 ۱۱۱۵ سعد وقاصه او پیرد صورت دیار
 دینک پیر اولدم ایاشیری خد
 او یله کیم دو تیلرانی کتدیار
 اول سلیمان بنی زندیندر
 قویب یلر زندانه او دیارانی
 ۱۱۲۰ مالک از در امیر المود منین
 لشکری اسلامه قارشوکلدیار
 جمله لشکرا طه اولدیار سور
 کتدیار منزل بمنزل ای همای
 مرغزار و لاله سبز و چمن
 ۱۱۲۵ شاه مردان کورکی ناکاه بر حصا
 بوق ایچنه انس جتن دیار نام
 حق تعالی سکا اولسون دستگیر
 اول خداوند ایلسون سکا نظر
 اول پیرک یانینه یئدی یلر مدار
 انک احوالی معلوم ایتدیار
 سعد وقاصه کما اولغل اکاه
 شهری ویرانه انی یئور دیار
 شهر ایچنه بر معظم قویبدر
 اول کلن اکاه ای شیر غنی
 طاعت اندی یار اشاعه ای امین
 حق تعالی فضلنه شکر ایتدیار
 دوشدی یولنه بامری کر دکار
 یئدی یار بردشت صحرا به تمام
 هم اقربا بیرون ملک ختن
 کرکس بیغوشارد و تمش قرار
 بودر اول ویرانه شهری و السلام
 میدن

بیلک حید بوند در سعد دلیر / لشکری دیشخار و کوندردی پزیر
 اینک دل دلک امیر المؤمنین / کیردی ویران شهرینه اولشیردین
 هم الو المعجن و مالک نامدار / میر سیافو و میر زینهار خار
 ۱۱۳۰ کل یار زند نک اوسته همین / بودراوش بند سلیمان نکین
 بر قویدر چاه بیحد و حساب / اشاعه سن حق ییلوردی بی کتاب
 شاه مردان جهان اول مرتضا / بیله باغدی کند بی قضا

مظهر ایمان کاین معجزات
 سید عالم رسول الله صلا

چو کند ی باغدی شیر جهان / پهلوانلر الینه ویردی روان
 ۱۱۳۵ دیک بسم الله الرحمن الرحیم / قویویه آنک بفهمان قدیر
 ایکوز تیش عراج حلقه کند / ناکه پتک زیر چاه مستمند
 دیدنه اینک علی نامدار / کوردی بر ایوان پُر زینت مدار
 هم قورلش نکه بر تخت عظیم / تخت اولورمشک بر پیری قدیر
 الله دو تمشک بر ماری سیاه / اردها دستک اولوردی تباہ
 ۱۱۴۰ هم او کند وار بر کون کران / نره اوردی حید کوردی عیا

دیک ادر جانک دویش مسین جان و جسمتک بزار اولمش مسین
 سیم دخی یوقد سکا بوند خلا کوزی الیم الینه اول پیر عاھ
 ایلدی کزن حواله حیدره کندخی کزلتک حیدر اسپره
 چالدی کوزی ذوالفقار بکار کوزی یار دی ذوالفقاری کردکار
 ۱۱۴۵ اویله کیم یارلک اول کوز کزن چقک کوزک تشه اندر زمان
 دولک اتش تو توند اول قوی چقک طشره قوی کوردار بو یی
 لشکری اسلام ایتک آلفغان شاه مردان ایچک اندر الامان
 اویله تش چقک قوی دون همین صاغوردن یانک دنیا وزمین
 قوی ایچک همان شیر ایللاه حق تعالیه اودم قیلک پناه
 ۱۱۵۰ اسم اعظم اوقوی اول نامدار امرحق اتش کا ایتک کا را
 نغز اوردی خشم ایلله پیر اولرما یک یوز دیواژدها کلدی همان
 شاه مردان اوستنه تو کلد یار حیدر کور بو قود ترشد یار
 دیک پیر اولد مر اورک نردور سز رستم داستانی سز زار اید سز
 دید یار دیولر پیره ای اختیار اوش بودر شیر خدای دادکار
 ۱۱۵۵ کوجیان قاچک التک بزالتک ایلر اید جمله میزی سر نکون

جمله دیولر اولک اولدم نابدید ذوالفقاری چکا اولشیر مجید^{۷۸}
 ایکی پاره ایلک پیری بزار هم بفرمان خدای دادکار
 تکی اتش کتکی ظلمت در حجاب روشن اولک اول قوی اندر زمان
 کوردی بر قاپو امیر المؤمنین قاپویه کلک قولاق ویزک همین
 ۱۱۶۵ کوردیکم براون کلورک یا ایلاه سن بنی قورتار بو بندک پادشاه
 ابکریم بوالکرم ای کردکار ای جمعی خلقه سن کردکار
 ای توانای بصیری لمیزل ای خدای جمله مخلوقه بدل
 مصطفی نک حور متین ای کریم شاه مردانی بکا یتور مقیم
 چو مناجات ایتک سعد نامدار ایچ رویه کوردی صاحب الفقار
 ۱۱۶۵ شکر قیلک خالقه سعید و زمان دوشک حیکایه غینه در زمان
 بندک آچک سعد و قاصدک علی اول امیر المؤمنین شاه ولی
 هم مکنبد دو توب و لاره چقدیلر حق تعالی صنعه شکر ایتدیلر
 سعد کورک لشکری اسلام نام صور دیار احوالی جمله تمام
 حکم قیلک شاه مردانی دلیر دوشدیلر بوله قومیر و وزیر
 ۱۱۶۵ کشدیلر چند فرسخی راه عظیم کوردیلر بر چول صحرای قدیم

کوردیلریم لشکوان خاوران استی ضربت تو ویرمشک جان
 بی حساب دمر قیلمش بی عد استی ضربت بفرمان صمد
 فکره دوشک اولامیر المؤمنین کتدیار اوج فرسخی یولی یقین
 قصه پنج راه اولکی یوله مالک اذدرک کتدی یکیدر

ایشتمک امر حق کردکار پنج راهه یتدی یارای نامدار
 ۱۱۷۵ اورتهمیده وار برطاش عظم یازیلو اوستن یا اسمی قدیر
 اولکلن کاه ای بوند کلن یوللرک دوردی بلادری بلکلن
 کیم کیدر یو یوللره کیم ای مین عاقبت کورمزدخی دنیا یوزین
 بوی معمر یولدرای نامدار کیمسه بلمزقنه درای شهریار
 مات قالک شاه مردان جرها چار رهی قنقیدر بلمز عیا
 ۱۱۸۰ اندی دلالت علی نامدار جمله اسلام لشکری هرنگه وار
 خیمه خرگاه چلدر قوردیار کیروبن چادرلره او توردیار
 الی ابدت لشکری اسلام نیل حیک ارنجه قوقیلک نماز
 صالدر صفره کتوردیار طعام ییدیلر کونوردیار جمله تمام
 یاتدی انس یاتدی مخلوق جرها لشکری اسلام یاتدی یار عیان

۱۱۸۵ || کیردی غفلت یقوسنه مرتضا دیشه کیردی محمد مصطفی
 دیدیم ای ابن عم نامدار غمجه ایشیر حق کردار
 لشکری صاحبش قسم ایله امین بویله امر اولدی زیرب المین
 هر بریکز بریوله ای مرتضا صویوله سن کیت بفرما خدا
 یقول او یاندی اولشیر جها لشکری اسلام ایله هب دما
 ۱۱۹۰ || لشکری اسلام سراسرنکه وار الله بیک اسلام ایله ای نامدار
 درت کمر بسته و اولشیر علی لشکری بش بولک اولشاه ولی
 ویرک اون بیک مالکه ای نامدار الله کیتک بریوله اولشیر وار
 هم ابوالمجنه اون بیک ویردی واردی کندی بریوله امری ویردی
 ویرک اون بیک میر سیافه هین الله کیتک بریوله اولشیر دین
 ۱۱۹۵ || سعد و زینهار خارا ایله او بیک دوشدیلر بریوله بامری ایلا ه
 دخی اون بیک لشکریله مرتضی صویوله کیتک بفرمان خدا
 امدی مالک ایشت برداستان اون بیک در بیله جه ایله روان
 کیجه کوند ز کیتدی یار اوچکون سفر ناکهان بر باغه کیتدی یار مکر
 قاپوسی چک کیردی یچرو مرغزار و باغ کوردی روبرو

۱۲۰۰^{۸۱} بر عجايب تحت زرین زینکار باغ ایچند قوریلوب ایله دار
 ۱۲۰۱ نه خود ادر نه خوانس نه خوینجا نه خومور و نه خومار و نه خیم
 تختک اوستنه یازمشد مدار بوجن ایمسه یه قالمز پایدار
 شاه سلیمان بقاسی اولدی شاه اسکندر مرادین المدی
 باقی اولدر کدکاری لایزال اول توانای حکیم ذی الجلال
 ۱۲۰۵ رازق رزق معبود ایلده خالق لیل و نهار شمشیر ماه
 اولیکجه اولباغده قیلدیلر قرار کون که چققی نه اولدیلر سوار
 یوریدیلر تانک چاشت والضحی ناکهان توز اولدی قرشوز روا
 لشکری اسلام دتوشده همان بونلره ایودی قضای آسمان
 چققی توزد ایکی بیک قورتلر صاغورن هریری براژدها
 ۱۲۱۰ هر بیک شاخوری باشم چوتیغ لشکری اسلام یتدیلر دریغ
 نفر اودی مالکی لشکر کشاد گوزی الله الینه مانتد باد
 اون بیک چوقلنجار اوردیلر قورتلرک اندا عاجز قالدیلر
 صنگ اسلام لشکر نیک تیغاری نیزه و خنجر و هم جمله واری
 قورتلره کار ایتدی شمشیر و تیغ لشکری اسلام اولدی سید ریغ

۱۲۱۵ | اوردی قورتر لشکری سلامه شاف
 ایتدی یار اسلامی جمله شاخ شاخ
 نه خوادم قالک نه اطای امین
 غیر مالک امر رب العالمین
 مالکن اطن دخی اولدر دیلر
 جاننه یتمش جراحت اوردیلر
 دوشک لشاری اچنه مالک یهین
 ایشتمک امر رب العالمین
 قالمک دیار از اسلامیان
 ینه قایتک او قورتر در زما
 ۱۲۲۰ | ایشدک مالکن ایمک بر جبر
 یاتدی یخود تا ایکند ویه قدر
 اوزینه کلک و یتمش زخمی وار
 دوردی ایاغره هاندر شیر وار
 اون قدم کتیز دوشد بزین
 بر مغاره کوردی اولدی یقین
 کوردی اول غار اچنه مالک برار
 دوشک یخود زخم اول بقرار
 یاره لرنک اقرا ب روان
 نه یقوکلور نه خود ارام نجا
 ۱۲۲۵ | فکوه دوشک زخم درنگ هین
 غفلت اویقوی ان الک یقین
 اویله کیم یقویه یتشک اشدی
 دیشد کوردی مصطفی پیغمبر
 سورک مالک زخمه ستن رسول
 اول حبیب الله اول کائن اصول
 ایشتمک امر رب العالمین
 اول رسولن خاطر یخوای امین
 مالکله ال سورک چونکه مصطفی
 امر حق مالک همان اولک شفا

^{۸۲}
 ۱۲۳۵ صاعنورن نه خوزخمی واریک نه خوشکار بیلده سنجه واریک
 مصطفیٰ دیمشایک یا پهلوان صلوالله بریول کیدر اولکل روان
 دوری ولدم هر بفرمان ایلاه گوزی الکی چکنه اولک براه
 دوشکی صلویول لوزره لک ای امین ناکهان برکویه ایرشک هین
 ساوه ادلو اول کویه دیرلرایک حکم جمیشد انلره ایشار ایدنی
 ۱۲۳۶ کیرک کویه مالک اژدر مدار برابوه اولک قوناق اولنا مدار
 صور یار قندکن ایشیردیر دیک بازرکان ایدم عالی نظیر
 بی حساب سپا بومالو یو کلرم اچمه رزقم واریک قوللرم
 قورتلراوغره دی بزه جمله هین قیردیلر اولدر دیلر بزی یقین
 کوجیلر بن قاجوب قورلشم تابو منزله قدم ریتور مشم
 ۱۲۴۰ پسرکتوردیلر اکا اولدم طعام بیکی ایچکی مالکی اژدر تمام
 یاتکی کویه اولکیجه مالک هین ارته اولجیه ینه بنکی یقین
 صالدیلر یوله هماندم مالکی خاوران یولینه یلغوز ایکی
 دوشکی یوله مالک لشکر کشاد تاکون اورته شهر ایرشک چوباد
 شهر یاقون بریره ایکی هین ایشیت ایمک امر رب العالمین

1245 قاشوگ توز اولك كورنگ غبار
 جمله ی قیز در بفرمان قدیم
 مالک اولدم انلره باقک مدار
 قیز دکل دم دکل یا انس جان
 کوز لوی شمع شب فوزی دیر
 1250 قاشوی چوقاب قوسین جها
 لباری ب حیات بی مثال
 حسن خساری چووالشمس ضحا
 شمس کورنده دو تودنی نقاب
 خوبلری عالم انک بر ماغنه
 1255 ادی کل چیره اینک انک بنام
 مالک کا عا شق اولک بقرار
 کیزمه دیشخاروده ای سروی
 قیز که کورک مالکی هم کورینی
 سوری الطین ییتک اولدختر ^{یقین}

۸۶ چقک توزدن اولما الله سور
 مالک ایرشید یار جمله سریم
 کوردی بر قیز بونلرک ایچندور
 بر عجایب ماه روی بیذمان
 زلف مو پی غیر افشان پزیر
 صاچاروی چون شب روی غزلما
 دیشاری انجود هانی قند بال
 حوی نسبت چیری رخ انما
 ای کا باقماغه ایلادی حجاب
 دکنز اوله بلکه برذر ناغنه
 حننه ای کونش نوری غلام
 دختره دیک هماندم یا نکا
 سکا یمان کوز دکر بیلکل عینا
 کوزه متا اولک اونشک اوزینی
 ییک بر طایغ دینه اولان زین

1260 اولطاغنه اهن ر و بار برودی نام و اریچنه برکیلسای همام

هم کیلسای اچره برقبه سیاه اهن دوزمشک سلیمان پادشاه

و ارایک بر دیو عفریت بنام عامله ظلمی و قنورکی تمام

اهن دوزمشک سلیمان بنی بند اورمشک همام اولطاعون

کیمسه به تا کیم زیانی دمسو کیمسه اهن قورنوز بن الطون

1265 هم طلسم ایتمشک چورن دال اول سلیمان بنی ذو الجلال

برسیاه دوزمشک دوزمشک ایتمشک ایتمشک

هم یاوزستان ایتمشک عفریت دیو صاحب مکر ایتمشک بد فعل غریو

سحر ایدری جمشید اول نام تمام حق منم دیر ایتمشک اول تخم حرام

اول یوه جمشید اینامش ایتمشک کودکاری حی او تو تمش ایدری

1270 ایتمشک چار صد بت اول لعین اول سیاه قبه ده قومیشک هین

باغلمشک کفر کین اچره اساس باغلمشک کفر کین اچره اساس

جمشید انار امینه درکار ایدری جمشید انار امینه درکار ایدری

اند کیدری طوافه والاسلام دختر جمشید اول کلچره نام

مالکه اوغرمکی بولد اولنکار مالکه اوغرمکی بولد اولنکار

یتدی

1275 ایتدی اول اهن ربایه نازین هم طواف ایتدی و قایتدی همین
 ینه دونک شهرم دختر اولرما چقد تختک او توردی اول همان
 مالکه هم گوزینه اولمشک متا دختری جمشید کل چهم نبات
 اته سینه دیک ای جمشید شاه ای شهری اقلیمه سن پست و پناه
 بن طوافه کیدر ایدم سر بسر یعنی اول اهن ربایه ای بد
 1280 یولک کوردم بر عجایب پرلوان هم شجاع صاحب گرز و کران
 المشیکی چکنه اول برعمو د طاغوطاشه اورسه ایلر ایدم خور
 مالکن هم قد و قامتک دید نیجه کیم کورمشو اید شرح ایلک
 او یله کیم ایتدی اول جمشید شاه مالکداون اطلو کوندردی بره
 کیم نیجه ادمد رانی کوره لر جمشید ک خند مننه کتوره لر
 1285 کل دیار بازار اولد مد همین مالکی کوردیلر اولد مد یقین
 سوبیل دیار مالکه ای پرلوان کل سخی او قور شهنشاه جرن
 کلک مالک انار ایلده فی کلام جمشید ک خند مننه انک تمپا م
 کوردی مالک ایچروانده همین ایشید ایمک امر رب العالمین
 صور دی مالکن اوزم جمشید شاه قانقی یردن کلیشک ایلده اگاه

۱۲۹۵ دیک باز کان ایدم عالی جناب ^{۸۷}
 سفر چقدم که تا خاور زمین
 ۵۵ راست کلام قوتیاره یولده همین
 قولم جمله طوارم قیر دیار
 بکا دخی چوق جراحت ورد یار
 اوش بود حاله ایا شاهجهان
 واقعیت سربسراولکل عیان
 دیدیم اول اندرسویله بیلوم
 دیدیم ادم رنیم همامان روم
 ۱۲۹۵ دیک جمیشد اکاکیم ای نامدار
 ۱۵ پهلوان اول پای تختمه مدار
 ویره به مال و خرینه بن سکا
 هایما اولدم همیشه قیلدی دعا
 کر که خدمت ایلر ایسن سن بکا
 یعنی قیزی خاطرینجو جمیشد ک
 کجک اون کو اورتیه اولدم مدار
 پهلوان اولدی اکا مالک همین
 کلام ایام بهار خوش میز غرار
 ۱۳۰۰ چقک سیرانه اودم جمیشد شاه
 تید یار بریز غراره قوند یار
 چقک تخت شاه کل چهره نکار
 قارشودوردی لشکری هانکورد
 واریک بر پهلوان شاپور نام
 هم زیوست کافرایک فی الکلام
 جمیشد اکا ویرمشد اید دخترین
 انک ایچو پهلوان اید گزین
 بوقایدی

1305 یوق ایگ همتاسی هرگز پهلوان چشید ک تختنه قارشو اولرما^{۸۸}

سونلک چشید شاپوره هین کیمند قارشوسنه دورایقین

هرکیم ایتسه سنی اطنک سزکون ویرور هر کل چهره می اکا بوکون

وارایک بر پهلوان کارگیر اادی و هادی هنرمندی دلیر

بادشاهه اولرما قیلدی دعا قارشو دوری شاپوره اولرور

1310 ایکی شیر پهلوان نامدار نیزه بر نیزه اورشد یار مدار

دوتکی اول شاپور و هاهین سزکون یقما اطنک بر زمین

شرمسار اولک اودم فرها نام بیرک تکی کوزینی محبوب تمام

انک اطنک یره شاپور نام سیمک قیلک همیشه قارشو تمام

وارایک بر پهلوان ارم نام قارشو دوری شاپوره اندر بنام

1315 نیزه بر نیزه اورشد یار هین جمشید اوکنده اولمده یقین

یقما شاپور اندک ارمانی یره بارک الله سویلد یار شاپور

دیک احسن شاپوره جمشید شاه لشکر و میر و حشم جمله سپاه

رهبری دین اول جلیل بنام سیک عالم رسوله السلام

ایشتایمک بر عجایب استان صیحه دی اولمده مالک پهلوان

۱۳۲۵^{۸۹} لغره اوردی شاپور سوکد هین ای سیاه رو نابکاری بی یقین

اوش بنم سکا حریف ای نامدار کوسترایم سکا اربک کاروزار

دپک اطمین مالک شاپور نام هم بیان ایک او مالک والسلام

صیحه د اول مالک لشکر کشاد دوتی شاپور لشکر نک چوباد

اطی اوستن کتودی هجوشیر یرة اوردی جمیشد او کندا پزیر

۱۳۲۵ بینود اولک انق شاپور سوار تابراش بشنجه اولک بے قرار

مالک سویلک اول جمیشد شاه دستکایوز افزین ای یوزی ماه

مالک کل چهره ویردی روان خلعتی قفتان مال بیکران

طوی یراغین ایتدیلر اندک هین روشنا اولک تمام روی زمین

یک کون یک کیجه طوی ایتدیلر مالک جمیشد قیزک تاپشور دیار

۱۳۳۰ کرد که کیردی چو مالک نامدار یارینه دوشکی رسولی کرد کار

حق تعالی امرینی صندیرمک دمدی کل چهره یه ال اورمک

تاکه کلشونونک شیر کرد کار شهری اسلام ایله شو اول نامدار

حق تعالی بو یرغنی مرتضیا کرد که قویشو هم اول شیر خد

ایشتایمک چونکه شاپور خبر مالک چون مکر قیلک بر هدر

مالک

1335 مالک اولک محبت اول لعین مکر ایله اول نابکاری بی یقین^{۹۰}
 مالک قربان اید کی جان و دل اول لعین شاپور بد بخت فجل
 پادشاه اید هم اول شاپور نام شهر جملا اول لعین ناتما م
 یک بیک لشکر لره سردار اید جمله شاپور امرینه درکار ایدی
 لشکرینه دیک شاپور لعین جبه جوشن کید یاراندا همین
 1340 یازیه کوندردی اتلری تمام مالک مکر ایتک اول تخم حرام
 مالک کلک دیک اول حمله باز کل کید لوم اووه ای هشا بنار
 مالکی یولک جقاردی اول لعین ایشتمی امر رب العالمین
 بنک الله مالکی لشکر کشاد الی کوزی چکنه اول هجو باد
 شاپور و مالک هماندم کتدیار آلتی فرسخ تاکه یوله کتدیار
 1345 ناکهات طوز اولک قار شودن غبار توی اچنک چقک یتمشن بی سور
 بیرینک ال قلنجه اور دیار مالکی اولدم ارایه ال دیار
 چکک یتغی اندک شاپور لعین حمله قیلک مالک اول بی یقین
 اویله کیم کوردی و مالک پهلون الی اولدم الینه کوزی کران
 اوردی برنعه بنایم کرد کار اوردی کوزی شاپوره اول نامدار

۱۳۵۰ سرنگون ایتک او شاپوری همین
 آوردی گزنی لشکر مالک یقین
 نعره آوردی صاغتنورن اردها
 هر آورنده او تو ز او تو ز بش لعین
 او بیه آوردی گزنی مالک پهلوان
 کبر و دونک مالک لشکر کشاد
 ۱۳۵۵ اکلک جمیشت یاننه اول نامدار
 لشکری یلغوز نیجه قیردی یقین
 ویردی خلعت مالکه جمیشت شاه
 ویردی جهم شهرینی مالکه همین
 مالکه ایتدیلم اولدمدایراق
 ۱۳۶۰ جمیشت دخترک الدیر بیله
 کندیلار اون کون کیجه کوند زمدام
 شهر جده مالک اولدک پادشاه
 هر کیجه مالک بحکم کار ساز
 تاسحر وقتی نماز قیلور اید
 آوردی گزنی لشکر مالک یقین
 نعره آوردی صاغتنورن اردها
 گزنی ایلله یقردی مالک یل یقین
 قالمک دیار از لشکر همان
 رخت و اسپای و قان اولمش چوباد
 سویلک احوالی بربر شیر وار
 افرینار سویلک جمیشت همین
 ویردی اون بیک مالکه لشکر سپاه
 شاپور اندخ حکم ایدردی یل یقین
 لشکری اون بیک سپاه ایدن تراق
 مالک ایلله دوشدیلر اولدم یوله
 ایتدیلم جهم شهرینه اولدم بنام
 بیله سنجه دختر و جمله سپاه
 یاری کیجه لور ایدن دست نمان
 حق تعالی بو یروغن دو تر اید
 و کیچی

1365 یکجی برای ورته ک اندا همین ایست ایما امر رب العالمین^{۹۰}
 بر کیمه مالک قیلور اید نماز حق تعالی یه ایدر ایدر نیاز
 جمیدک دختری الی کوزملش مالک احوالی چون اکلش
 بلدیم دختر مسلماندر همین برای قیلک اوزینه اول قیزتین
 تکه یارین چقد خورشید جها عالمی ایتک منور اولزمان
 1370 تکه چاشت اولک وچکلک طعا کونه قیلک مالک دختربنام
 صالک بیهوشدار طعامه قیزهین دویمک کس غیر رب العالمین
 یک مالک تادوینجه از طعام بیهوش اولک ایشک شرح کلام
 قیزه اندم مالکی بند ایلک پاله هنک زنجیری ایلک باغلیک
 مالکی زندانه صاقیزهین دویمک کس غیر رب العالمین
 1375 واریک برقلعه کیم زندان اید همربیع حسن اکادیر لر اید
 واریک ایچنک برملعوبنام اودی کش صید سراق ناتمام
 اکا تابشورک هماندم مالکی اودی مبدانه او ملعو زکی
 قیز بیلوردی مالکی اندا یقین بلدی کس غیر رب العالمین
 جمله اسلام خدوندی جهان صاقلستو دنیا ده از مکر زنان

۹۲ قیز قایتدی آتہ سینک یا ننه ۱۳۸۰
 دیک آتہ خسته در مالک فنا
 بجزو در شهر جمده لول دلیز
 اجوغی کلدی همان جمشید شاه
 نه ایچون هامانه خدمت ایتدی
 ۱۳۸۵ طور بورادن کیکلن ای بی صفا
 قورقوسنگ دختری جمشید شاه
 کتدی یارهم شهر جمده قالدی یار
 مالکی زنداندن قوی ای نامدار
 شافعی مت حبیب لاینام
 مافظ القرآن رسولہ السلام

ایکجی یوله ایام علیک کتدی یکی دُر

۱۳۹۰ سولیم از فضل خان قدیم
 اسم الله نام یکتا در بنام
 شمدی بسم الله الرحمن الرحیم
 حی قیوم و دودی لاینام
 هم رسولیدر محمد مصطفی
 کیم نه معجز کوستر رحید همان

• تیغ •

پنج راهنگ چونکه ایرلک علی کتک اوچ منزل بفرمان ولی^{۹۶}
 روز چارم شیر یزدان جهان یرو لو بشو خانه یه ایردی همان^{۳۹۵}
 اوزی دخی دلدله بنک همین لشکری سلام ایله اون بیکیقین
 نالها کورنگ بر خوش میر غرار هم اقا راب روان و بی قرار
 کید رائی شاد و کام شیر جهان کلدی بشو خانه چنار ایتدی فغان
 داد و بیداد ای امیر المؤمنین ازدها ر منزلیدر بو همین
 نقش آدم دیدار و اطراک نه سموکن قوید یار نه ایتارک^{۱۴۰۰}
 حیرته دوشک امیر المؤمنین کلک داغی دیننه اولشیر دین
 لشکره حکم ایتدی خیمه قور یار بارگاهه کیروبن اوتور دیار
 سوردی داغی دلدلی شیر ایلاه یالکز قنبر بیله سجنه سپاه
 بر زمانه داغک اوزره چقدیلر بر عجایب دشت صحرا کورد یار
 صاعقورن یک کزد ایناجه وار افریدی قدرت پروردگار^{۱۴۰۵}
 اورته برنده قورلشک مدار بر عجایب تخت زرین زندکار
 تحتک اوستنک اوتورمشک همین ازدهای فیلی کوشی هر لعین
 انغزین چسه قوبسه لاول ازدها حیدر و لشکری اوتر بارهنا

۹۰ انگری دولز جمله سنک بیل هتوز
 ۱۴۱۵ انک کی حید اولم اسیم کود کار
 اژدهانک باشنه اوردی همین
 اویله کیم قانی پره اقدی مدار
 داغ و داش اولد مد تکرار ایلک
 چوق شکر اللهه ایشیری خدا
 ۱۴۱۵ عاجز اولمشداق چوزیری پاینده
 حق سنی جمله قضادن صاخله
 کیم سنی سیوسه جها نده یا علی
 کیم سکا یمان یوسه دینارده
 سن اول حیدر که شیر کود کار
 ۱۴۲۰ ابن عمی مصطفاسن یا علی
 شرمسار اولشوز در کا هی خدا
 ایشت ایمک امر رب العالمین
 کلک اون بیک اژدها قیل گوش
 انگرین اچک حیدره قارشوروز
 چک قینک هاندم ذوالفقار
 یکی نیمه ایلک اولم یقین
 ایشت ایمک امر حق کود کار
 یروکولک اولد اقرار ایلدی
 کیم بزی قوتارک ازجوری بلا
 بولعین اژدهانک کارینه
 جمله کفاری اعدا ایله سون
 حشری قولیتونک ایله یا ولی
 اخرتک طامویه بی شک کید
 هل آتاشا نکه دیک دار کار
 لکم لحمی و هم شیر غنی
 کیم یمان سویار سکا یا مرتضا
 موجه کلک داغ و داش انی همین
 درت یکادن خیده قیلدی خروش